

PRAKTICKÁ KNIHOVNA

ŘADA STŘEDNÍ - SVAZEK 3.

VYDÁVA

ODBORNÉ KNIHKUPECTVÍ FERD. SVOBODA

NÁST. JAROSLAV SAMEC, PRAHA II., VÁCLAVSKÉ NÁM. 57

Mychajlo Bašmak

PRAKTICKÁ UČEBNICE
UKRAJINSKÉHO
JAZYKA

ZREDIGOVAL A DOPLNIL

Dr. František Tichý

1939

ODBORNÉ KNIHKUPECTVÍ FERD. SVOBODA

NÁST. JAROSLAV SAMEC, PRAHA II., VÁCLAVSKÉ NÁM. 57

KNIHTISKÁRNA TYPUS PRAHA XVI.

O B S A H :

Ukrajina a Ukrajinci	7
Ukrajinská abeceda	13
1. úloha: Výslovnost ukrajinských samohlásek	15
2. úloha: Výslovnost ukrajinských souhlásek. — Měkčení. — Ukrajinské „ikání“	18
3. úloha: Cvičení ve čtení a výslovnosti	21
4. úloha: Infinitiv	24
5. úloha: Prvé časování	25
6. úloha: Druhé časování	27
7. úloha: Budoucí čas. — Minulý čas. — Podmiňovací způsob. — Ivan Levyčkyj: Село	29
8. úloha: Zvratná slovesa. — Rozkazovací způsob. — Pa- nas Myrnyj: Місто	32
9. úloha: Třetí časování. — M. Kocjubynskýj: В хаті ...	35
10. úloha: Čtvrté časování. — I. Truba: Двір	38
11. úloha: Prvé skloňování. — Marko Vovčok: Кармелюк .	41
12. úloha: Poznámky k jednotlivým pádům. — Ivan Fran- ko: Як жили первісні люде	44
13. úloha: Druhé skloňování. — Сонце (článek)	50
14. úloha: Poznámky k jednotlivým pádům 2. skl. — Гра- довиця (článek)	54
15. úloha: Třetí skloňování. — Spyrydon Čerkasenko: Як вродилася пісня	57
16. úloha: Poznámky k jednotlivým pádům 3. skl. — Яблу- ня (článek)	60
17. úloha: Skloňování jmen přídavných. — Лелека	64
18. úloha: Stupňování přídavných jmen. — Volodymyr Vynnyčenko: Біля машини	67

19. úloha:	Skloňování zájmen osobních, zvratných a přivlastňovacích. — Оленчина хустка	70
20. úloha:	Skloňování zájmen ukazovacích. — Olesja Zirka: Наше багатство	73
21. úloha:	Skloňování zájmen neurčitých. — V. Vynnyčenko: На ярмарку	76
22. úloha:	Skloňování číslovek základních. — Як це робитися	79
23. úloha:	Číslovky řadové. — Два господарі	83
24. úloha:	Příslovce. — <u>Předložky</u> . — Reč ministra Jul. Revaje	86
25. úloha:	Spojky. — Citoslovce. — Taras Ševčenko: Заповіт	89
	Látka a ukázky ukrajinského hovoru	93
	Ukrajinsko-český slovníček	107

UKRAJINA A UKRAJINCI.

Polský slavista J. S. Bandtkie vyslovil se o ukrajinštině, že je to jazyk ze všech slovanských jazyků nejkrásnější. Ukrajinské dumy a dumky uznávají se za nejkrásnější květy slovanské lidové tvorby písňové vůbec. Byl jimi okouzlen stejně Puškin a Gogol jako Šafařík a Čelakovský.

Ukrajinského jazyka užívá více než čtyřicet milionů lidí. Oblast, na níž Ukrajinci žijí, je obrovská, měří asi 850 tisíc čtverečných kilometrů, ale rozprostírá se dnes na území pěti státních celků: v Svazu sovětském, v Polsku, v Rumunsku, v republice Česko-slovenské a v Maďarsku. Tato oblast nikdy dosud nebyla státně sjednocena. V rámci sovětského Svazu tvoří dnes ukrajinské území autonomní Ukrajinskou sovětskou socialistickou republiku (ukrajinsky: Українська Радянська Соціалістична Республіка), v rámci republiky Česko-slovenské autonomní Karpatskou Ukrajinu.

Náš národ je bezprostředním sousedem národa ukrajinského, naše národní oblast stýká se s ukrajinskou národní oblastí na našem dnešním státním území. Odvěké je toto česko-ukrajinské sousedství, odvěké jsou rovněž česko-ukrajinské styky. Na samém úsvitě našich dějin, kdy ještě náš národ byl pohanský, přichází do Čech z ukrajinského východu svatý poustevník Ivan. Jeho původ do-
svědčuje již samotná ukrajinsko-ruská forma jeho jména: náš Jan je ukrajinský Ivan. Prastará církevně slovanská legenda, jež jest nepochybně starší než slovanská legenda o sv. Václavu, nazývá sv. Ivana synem krále charvatského. A Charvaté — to byl ukrajinský kmen, vysunutý nejzápe na západ, který sídlil v téže oblasti, kde se dnes rozprostírá Karpatská Ukrajina.

Nejkrásnější a nejvznešenější paní gotického století, česká královna Kunhuta, choť nejslavnějšího panovníka své doby, čes-

kého krále Přemysla II., byla dcera ukrajinského knížete Rostislava, který před vpádem tatarským musel uprchnouti ze své rodné Ukrajiny. A její dcera, Kunhuta Přemyslovna, sestra krále Václava II., vdala se za knížete Mazovského, jehož poddaní byli také Ukrajinci a Bělorusové.

* * *

Z českého pera je prvý zápis lidové písně ukrajinské, jaký se nám vůbec dochoval. Slavný Český bratr Jan Blahoslav uveřejnil ve své „Gramatice české“ z r. 1571 ukrajinskou dumu „Dunaju, Dunaju, čomu smuten tečeš“, o níž praví, že mu ji sdělil bratr Nikodem; píseň je prý z kraje, kde „hojně jest Slováků neb Charvatů“. Tedy ještě v 16. stol. nazývali se dnešní nejzápadnější Ukrajinci „Charvaty“.

V době obrozenské zajímal se o Ukrajince náš slavný Josef Dobrovský. Básník Fr. L. Čelakovský ve svých „Slovanských národních písních“ otiskl řadu ukrajinských lidových písní v originále i v překladě a pořídil prvou českou anthologii z ukrajinských básníků. L. Kuba věnoval ve svém proslulém „Slovanstvu ve svých zpěvech“ ukrajinským písním celý velký svazek. K. J. Erben otiskl v své slovanské čítance, kterou nazval „Sto prostonárodních pohádek a pověstí slovanských“, jedenáct ukrajinských textů v originále. O ukrajinských věcech psal u nás náš největší novinář Karel Havlíček, dále J. P. Koubek, V. K. Zap, Josef Jireček, Fr. Řehoř a m. j.; z ukrajinských básníků překládali Jan Hudec, R. Jesenská, P. Maternová, Ad. Černý a j. Naši básníci a spisovatelé, mezi nimi i největší z nich, Jaroslav Vrchlický, Julius Zeyer a Otakar Březina, volili si látky ukrajinské. Nejproslulejší je v té příčině Havlíčkův „Křest sv. Vladimíra“. Obdobně bylo tomu také na ukrajinské straně.

* * *

Ukrajinský genius loci vtělil se v básníkovi. Jest jím *Taras Ševčenko*. V něm se ztělesnila ukrajinská duše tak dokonale a jedinečně, jako se česká duše dokonale a jedinečně ztělesnila v Bedřichu Smetanovi. A právě tak jako B. Smetana tvořil v duchu lidové

hudby české, Taras Ševčenko tvořil v duchu lidové poesie ukrajinské. Ve svém slavném „Kobzaru“ z roku 1840 jeví se Ševčenko posledním kobzarem a zároveň prvním básníkem své rodné Ukrajiny. Prvním nejen časově, ale i co do významu. Vyšel z rodu „ponížených a uražených“ a tak byl skrz naskrz demokrat hlubokého cítění sociálního: „Obejměte, bratři moji, nejmenšího bratra!“ Ševčenko sám se narodil jako otrok, jako nevolník a teprve právě před sto lety, dne 22. dubna 1838 byl za 2500 rublů z otroctví vykoupen. Bylo mu tehdáž už čtyřiaadvacet let. Znal tedy cenu svobody, tohoto slunce života. Věřil, že „slunce pravdy“ přijde všem a potom — „budou lidé na zemi“. Není divu, že tento vášnivý milenec a hledač pravdy poklonil se v jedné své básni jinému hledači pravdy, velikému Slovanovi a Čechovi Janu Husovi. Ševčenko byl také vášnivý milenec své Ukrajiny. Chce za ni i „duši ztratit“, chce za ni „v poslední těžké minutě Boha prosit“. A přesto přese vše nikdy nezapomíná zdůrazňovati bratrství slovanské a toužiti, „aby všichni Slované se stali syny slunce svaté pravdy“. Báseň „Jan Hus“ věnoval apoštolovi slovanské myšlenky, našemu P. J. Šafaříkovi.

Ševčenko uvedl svým dílem ukrajinskou literaturu v okruh literatur světových. Není však první. Světové literatuře patří také staré ukrajinské epos „Slovo o pluku Ihorově“, jež u nás geniálně parafrazoval Julius Zeyer v svém „Zpěvu o pomstě na Igora“. Slavné „Slovo“ opěvá knížata kyjevská a líčí ukrajinské lidi a stepi. Geniální kritik ruský V. G. Bělinskij rozpoznal v „Slově“ blízkost a vliv ukrajinských dumek kozáckých a německý fonetik Eduard Sievers dokázal na základě své metody zvukové analýsy, že zvukový systém „Slova“ předpokládá tvrdost. A právě tvrdost je vlastností výslovnosti ukrajinské, liší se tak výrazně od změkčilé ruštiny.

Z předchůdců Ševčenkových vynikl zakladatel nové ukrajinské literatury *Ivan Kotljarevskýj*, autor proslulé „Eneidy“ z r. 1798. U nás překládal z něho již F. L. Čelakovský, který nás seznámil také s jinými současnými ukrajinskými básníky, s *N. Kostomarovem*, *A. Metlynským*, *L. Borovykovským*, jakož i s haličským *R. Šaškevyčem*.

Z vrstevníků Ševčenkových vynikli oba klasikové ukrajinské prózy, *Hryhorij Kvitka Osnovjanenko* a zvláště spisovatelka *Marko Vovčok*, jejíž ukrajinské povídky okouzly svou poetičností a žensky jemnou povahokresbou samotného I. S. Turgeněva. K této dvojici pojí se „třetí v svazku“, *Pantalejmon Kuliš*, zakladatel fonetického ukrajinského pravopisu.

Největší spisovatel ukrajinský po Ševčenkovi, haličský Ukrajinec *Ivan Franko*, jest jakoby dvojencem svého velkého současníka, našeho Jaroslava Vrchlického. V první řadě spojuje oba jejich úžasná plodnost. Rovněž Ivan Franko tvořil právě tak lehce a stejně úspěšně na poli lyriky jako na poli epiky a dramatiky, rovněž Ivan Franko byl největším publicistou své doby v svém národě. Jeho tematika je právě tak rozlehlá jako tematika Vrchlického. Objímá celý svět, od námětů národních až k námětům exotickým. Stejně jako Vrchlický také Ivan Franko horlivě přenášel cizí klenoty do pokladnice své vlasti, překládal pilně také básně J. Vrchlického, Sv. Čecha, J. S. Machara a především — Havlíčka, našeho prvního ukrajinofila. Na rozdíl od Vrchlického nedočkal se Franko katedry univerzitní, ač byl nejlepším současným znalcem starší i novější literatury ukrajinské. A ještě jeden rozdíl: Franko nebyl po stránce filosofické eklektik jako náš Vrchlický. Jeho filosofie byla pevná a neúchylná víra v humanitní demokratism a socialism.

Po této stránce byl učitelem Frankovi i celé jeho generaci *Mychajlo Drahomanov*, univerzitní profesor v Kyjevě, od roku 1876 až do smrti vyhnanec, vypovězený carskou vládou. Zprvu žil ve Lvově, potom v Ženevě a posléze jako univerzitní profesor v Sofii. Jako učenec proslul hlavně svými pracemi z oboru ukrajinského folkloru. Rázem své filosofie a svým pronikavým vlivem na mládež připomíná Drahomanov našeho T. G. Masaryka.

Drahomanova neteř *Lesja Ukrajinka* stala se největší dosud ukrajinskou básnířkou. Vyniká v oboru poesie lyrické, ale zvláště na poli dramatu. Její tvorba dramatická je v ukrajinské literatuře, která předtím v nedostatku vývojových možností ukrajinského divadla produkovala pouze hry lidového rázu, skutečným zjevením. Z jejích dramát je nejpoetičtější pohádková „Lesní píseň“, dramaticky nejsilnější tragedie „Orgie“.

V povídce a románu vynikli bukovinští spisovatelé *J. Feďkovyč* a *O. Kobyl'anšká*, známá u nás z překladů, dále pak *M. Koc'ubynskýj*, *V. Stefanyk*, *M. Jackiv* a *V. Vynnyčenko*, máme-li se omeziti aspoň na ty, kdož jsou známi z našich knižních překladů.

Ze žijících lyriků jsou nejznámější *O. Oleš* a *P. Tyčyna*, z dramatiků *S. Čerkasenko*, *O. Kornijčuk*.

S básníky Karpatské Ukrajiny seznamuje českého čtenáře Hartlova anthologie „Pozdravení Rusínů“ (Bratislava 1937). Největší naděje vzbuzují tu tři básnická jména: *Vasyl Grendža-Donskýj*, *Jurij Boršoš-Kumjatskýj* a především *Zoreslav*.

* * *

První mluvnici ukrajinského jazyka napsal *Al. Pavlovskýj* (Petrohrad 1818). Také karpatský Ukrajinec *M. Lučkaj* napsal mluvnici svého nářečí, jež vyšla v Budíně r. 1830. Vědecké mluvnice ukrajinštiny napsali *A. Krymskýj* a *E. Tymčenko* (Kyjev 1907), *St. Smal Stočkyj* a *Th. Gartner* (Grammatik der ruthenischen-ukrainischen Sprache, Vídeň 1913) a *V. Šimovyč* (Lipsko 1919). Dobrou praktickou mluvnici maďarsky napsal *A. Vološyn* a vydal v Užhorodě r. 1907 a 1920. My zatím žádné příručky nemáme, až na *Vymazalovo* „Rusínsky snadno a rychle“.

Ze slovníků je nejdůležitější vědecký slovník ukrajinsko-ruský od *Borise Hrinčenka*, vydaný v Kyjevě 1907 a v dalších vydáních. My máme zatím jen „Kapesní slovník česko-ukrajinský a ukrajinsko-český“ od *P. Ščerbuchy* (Praha 1935).

František Tichý.

АВЕСЕДА:

А а	<i>A a</i>	a	М м	<i>M m</i>	m
Б б	<i>B b</i>	b	Н н	<i>N n</i>	n
В в	<i>V v</i>	v	О о	<i>O o</i>	o
Г г	<i>G g</i>	h	П п	<i>P p</i>	p
Г г	<i>G̃ g̃</i>	g	Р р	<i>R r</i>	r
Д д	<i>D d</i>	d	С с	<i>S s</i>	s
Е е	<i>E e</i>	e	Т т	<i>T t</i>	t
Є є	<i>Є є</i>	ě, je	У у	<i>U u</i>	u
Ж ж	<i>Ž ž</i>	ž	Ф ф	<i>F f</i>	f
З з	<i>Z z</i>	z	Х х	<i>X x</i>	ch
И и	<i>I i</i>	y <i>yl</i>	Ц ц	<i>C c</i>	c
І і	<i>İ i̇</i>	i <i>il</i>	Ч ч	<i>C̣ c̣</i>	č
Ї ї	<i>İ̇ i̇̇</i>	ji	Ш ш	<i>S s</i>	š
Й й	<i>J j</i>	j	Щ щ	<i>Ṣ ṣ</i>	šč
К к	<i>K k</i>	k	Ь ь	<i>o jeřík</i>	
Л л	<i>L l</i>	l (tvrdé)	Ю ю	<i>J u</i>	ju
	Я я	<i>J a</i>	ja		

mer, l - tude
rebe l - prostredni kornye
mo m l me hbe

1. úloha.

Ukrajinský jazyk má 33 písmeny, které se dělí na samohlásky a souhlásky.

Samohlásky: а, е, є, и, і, і̄, о, у, ю, я.

Souhlásky: б, в, г, г', д, ж, з, к, л, м, н, п, р, с, т, ф, х, ц, ч, ш, щ.

K souhláskám počítáme i ѣ=j, jež někdy bývalo samohláskou.

Znak měkčení ь se píše jenom po souhlásce na konci slova nebo uprostřed slova, a označuje měkkost předcházející souhlásky; jest to pouhý znak jako v češtině háček na př. н — нь (n — ň), д — дь (d — d'), т — ть (t — t').

Kromě uvedených písmen užívají Ukrajinci ještě několik znaků, které povstaly ze dvou písmen, ale vyslovují se jako jeden zvuk: ь+о=ьо=іо; д+з=дз=dz; д+ж=дж=dž.

Výslovnost ukrajinských samohlásek.

Ukrajinské samohlásky dělí se na samohlásky

a) jednoduché: а, е, и, і, о, у;

b) složité nebo jotované: є, і̄, ю, я, které povstaly z dvou hlásek: є = je; і̄ = jī; ю = ju; я = ja; ѣо, ьо = jo;.

Tedy: а   у   е   и   о
          я   ю   є   і̄, і̄   ѣо-ьо.

Tvrdá samohláska а vyslovuje se většinou jasně i v případech, kdy nemá přízvuku: рак = rak; сад = sad — zahrada; брат = bratr; сестра = sestra.

Měkká samohláska я = ja vyslovuje se jako čisté ja ve všech slabikách přízvučných i v koncových slabikách otevře-

ných: я — já, яма — jáma, яр — rokle, ягода — jahoda, ярмо — jařmo.

Rovněž jasně a zřetelně zní я po samohláskách: моя — má, твоя — tvá, шия = šíje, krk.

Měkké slabiky: дя, тя, ня, ця, ся, зя, ля, ря, вя vyslovují se velmi měkce, jako české ěa, ěa, ěa v slovech: Vláda, medvíďátko, Svata, děťátko, Máňa, jehňátko; na příklad: дядько — strýc, дяка — vděk, тягар — tíha, тяжкий — těžký, сотня — setnina, стовка, кухня — kuchyně, цяця — hračka, місяць — měsíc, вять — zeť, лялька — loutka, panenka, бұря — bouře, прямой — přímý, святій — svatý, священник — kněz.

Tvrďá samohláska у = u zní všude tak jako české u: увага — úvaha — pozor, удар — úder — rána, умова — úmluva, smlouva, уряд — vláda, утікач — uprchlík, Україна — Ukrajina.

Měkká samohláska ю — ju vyslovuje se velmi měkce, stejným způsobem jako české slabiky: ěu, ěu, ěu v slovech Ёmbier, tůká, tůhýk, šňůra.

ю — ju na začátku slov zní jasně a zřetelně: Юда — Jidáš, юнак — mladík, mládenec, юрба — tlupa, юхта — juchta, юшка — polévka.

Stejně jasně a zřetelně zní ю — ju po samohláskách: на шию — na šíji, на krk, на краю — na kraji.

Po souhláskách д, т, н, ц, с, з, л, р — ю = ju změkčuje předcházející souhlásku a tvoří dohromady měkkou slabiku: дю, тю, ню, цю, сю, зю, лю, рю. Na příklad: тютюн — tabák, тюпати — dupati, нюхати — šňupati, čichati, цюмати — osekávati, сюди — sem, сюрчати — pískati, люди — lidé, lid, любовь — láska, люлька — dýmka, люцерна — vojtěška, рюмати — fňukati, дрюк, дрючок — klacek, варю — vařím, курю — kouřím.

Tvrďá samohláska е vyslovuje se jako české e.

день — den, небо — nebe, сонце — slunce, цей — tento, береза — bříza, серце — srdce, середá — středa, електрика — elektrika, емігрант — emigrant, нести — nésti, везти — vézti, мерзнути — mrznouti, летіти — letěti, плести — plěsti, чекати — čekati, печі — péci, осінь — podzim, постель — lože, терти — tříti, мерти — umříti.

Měkká samohláska е zní jako české je.

е na začátku slov: Єва — Eva, Євген — Evžen, євангелія — evangelium, єдність — jednota, єпископ — biskup.

e po samohláskách: моé — moje, твоé — tvoje, маемо — máme, співаé — zpívá, грае — hraje.

e po souhláskách: третє — třetí, природнє — přírodní.

Tvrdá samohláska и — y vyslovuje se velmi široce a zní jako široké e: ми — my, ти — ty, тин — tyn, син — syn.

Měkká samohláska i vyslovuje se a zní jako české i: імя — jméno іржá — rez, ідєя — idea, Іван — Ivan, Јан, іскра — jiskra, іспит — zkouška, історія — historie, дєјеріs.

Měkká samohláska ě vyslovuje se jako české ěi:

ї na začátku slov: їхати — jeti, їдальня — jídelna, їжа — jídlo — strava, їжáк — ježek, їздá — jízda, їздець — jezdec, їсти — jísti;

ї po samohláskách: мої — moji, твої — tvoje, доброї — 2. p. dobré, славної — slavné, Україна — Ukrajina.

Tvrdá samohláska o zní jako české o: обидва — oba dva, огонь — oheň, око — oko, тополя — topol, Бог — Bůh, закон — zákon.

Měkká samohláska ъо — ъо = jo.

ъо píše se na začátku slova nebo uprostřed slova po samohlásce: ъого — jeho, ъому — jemu, твойого — tvého.

Po souhláskách píše se ъо: льон — len, льох — sklep, сьомий — sedmý, цього — toho, всього — všeho, дьоготь — dehet, сьогóдні — dnes, льодóвий — ledový, бадьóрий — bodrý, čilý.

Ukrajinské pozdravy :

Дóбрій рáнок — dobré jitro!	Добrá нїч — dobrou noc!
Дóбрій вєчїр (добрї-вєчїр) — добрý večer!	Буваїте здорóвї — buďte zdrávi!
Дóброго здорóвля — dobré zdraví!	Всьóго найкращого — vše nejlepší!
Всьóго доброго — všeho dobrého!	До побáчення — na shledanou!
Повáження — má úcta!	Клáняюсь — roklona!
Моé шанувáння — má roklona!	Слáва Ісýсу Христý.
Дóбрій день (добрї-день) добрý den!	Слáва навїки.
	(Pochválen buď Pán Ježíš.
	Až na věky.)

2. úloha.

Výslovnost ukrajinských souhlásek.

Retné souhlásky: б, п, в, м, ф, vyslovují se a znějí jako české b, p, v, m, f, a jsou v ukrajinském jazyku tvrdé. Proto se po nich nepíše znak měkčení ь.

голуб — holub, степ — step, сім — sedm, любов — láska.

Před jotovanými samohláskami я, ю, є, і піше se apostrof ('), který ukazuje, že tato písmena jsou tvrdá:

б'ю, б'єш, б'є, б'ємо, б'єте, б'ють — (biji, biješ atd.);

п'ю, п'єш, п'є, п'ємо, п'єте, п'ють — (piji, piješ atd.);

п'ять — pět, п'яний — opilý, п'явка — pijavka;

в'ю, в'єш, в'є, в'ємо, в'єте, в'ють — (viju, viješ atd.);

в'янути — vadnouti, в'язати — vázati,

ім'я — jméno, сім'я — rodina, тім'я — temeno, вім'я — vemeno, м'ята — mateřidouška, м'ясо — maso, плем'я — rod;

ф'ю-ф'ю — fuj-fuj; ф'юкати — fňukati.

Souhlásky д, т, з, ц, с, н, л, mohou býti měkké, a v tom případě se po nich піше znak měkčení ь. S jotovanými samohláskami tvoří dohromady měkkou slabiku — podobně jako v češtině. Na příklad: мідь — měď, батько — otec, колодязь — studna, письмó — psaní, дзюб — zobák, тінь — stín, жаль — lítost, грязь — bláto.

Po souhlásce р měkký znak ь na konci slov vůbec nepíšeme: цар — car, пісар — písař, нотар — notář, тепер — teď, кобзар — ukrajinský národní zpěvák.

S jotovanými samohláskami р vyslovuje se měkkce i tvoří měkkou slabiku ря, рю: ряд — řada, буря — bouře, цар — царя, царю — car, трьох — třech, пісар, пісаря, пісарю — písař, нотар, нотаря, нотарю — notář, горювати — hořekovati.

Ale v některých slovech р vyslovuje se tvrdě, a tu se піше po р apostrof ('): бур'ян — býli, ганчір'я — hadry, довір'я — důvěra, пір'я — peří, повір'я — pověra, перемір'я — příměří, матерію — matkou, Мар'я — Marie.

Souhláska ц v ukrajinském jazyku jest dvojí: tvrdá a měkká.

Měkká souhláska ц vyskytuje se vždy na konci slov; vyslovuje se šeplavě jako polské ć; na příklad: вінець — věnec, кі-

нець — konec, хлопець — chlapec, ловець — lovec, двірєць — nádraží.

Tvrdá souhláska ц бývá vždy před samohláskou e: сэрце — srdce, сонце — slunce, яйце — vejce, лице — tvář, деревце — stromeček.

S jotovanými samohláskami splývá ц dohromady v měkkou slabiku ця, цю.

цариця — царицю — císařovna	землиця — землицю — zemič-
водиця — водицю — vodička	ka
серця — серцю — srdce	сонця — сонцю — slunce
яйця — яйцю — vajíčko	лиця — лицю — tvář.
праця — працю — práce	

ж, ч, ш, щ v ukrajinském jazyku vyslovuje se vždy tvrdě, a proto znak měkčení ь se po nich nepíše:

молодіж — mládež; піпеш — píšeš, несеш — neseš; дощ — dešť; хрущ — chroust; родич — příbuzný; ніч — noc;

Další příklady: жаба — žába; шатрo — stan; часто — často; щавель — štavel — šťovík, лоша — hřibě, дівча — děvče, курча — kuřátko; жар — horkost, horečka, чад — čmoud; журба — zármutek.

Jotované samohlásky po ж, ч, ш, щ piší se jenom tehdy, když jsou tyto souhlásky podvojmo:

ніччю — v noci, піччю — v kamnech, модоліжжю — mládeži, обличчя — obličejí, збіжжя — zboží, безгрішшя — bezhříší, побережжя — pobřeží, роздоріжжя — rozcestí.

Souhlásky к, г, г', х jsou tvrdé, a proto nepíše se nikdy po nich měkký znak ь.

Po к, г, х se piše tvrdé и, jako v češtině:

сокіра — sekera, Київ — Kyjev, кіслий — kyselý, могіла — mohyla, гіря — závaží; хітрий — chytrý, кидати — házeti, гидкий — hnusný, protivný, кішка — střevo, кивати — kývati.

Měkčení.

Tvrdé souhlásky měkčí se v ukrajinštině právě tak jako v češtině. Svědčí o tom následující přehled:

к в ц

казка, в казці — pohádka,
v pohádce
наука, в науці — věda, ve vědě
байка, в байці — bajka, v bajce
жінка, о жінці — žena, o ženě

г в з

нудьга, в нудзі — nuda
тўга, в тўзі — touha
черга, в черзі — pořadí
крїга, на крїві — kra, na kře
луг, в лўзі — louka, na louce

х в с

кожух, в кожусі — kožich,
v kožichu

к в ч

земляк — земляче! — rodák,
rodáku!

чоловік — чоловіче! — člověk,
člověče!
ковак — коваче! — kozák, ko-
záče!
плакати — плачу — plakati,
pláči
рукá — рúчка — рúченька —
ruka, ručka

г в ж

друг — дру́же — druh, družě!
могті — мóжу — mosi, mohu
бїгати — бїжý — běhati, bě-
žím
ногá — нїжка — нїженька —
noha, pořka

х в ш

дїхати — дїшу — dýchati,
dýšu
мýха — мýшка, мушенька —
moucha, muška

Roční doby, měsíce, dny.

Пори року — roční doby.

весна — jaro, літо — léto; осінь — podzim; зима — zima.

Місяці — měsíce:

1. січень — leden;	7. ліпень — červenec;
2. лютий — únor;	8. серпень — srpen;
3. березень — březen;	9. вересень — září;
4. квітень — duben;	10. жовтень — říjen;
5. травень — květen;	11. листопад — listopad;
6. червень — červen;	12. грудень — prosinec.

Тиждень — týden.

1. понеділок — pondělí;	5. п'ятниця — pátek;
2. вівторок — úterý;	6. субота — sobota;
3. середá — středa;	7. неділя — neděle.
4. четвѣр — čtvrtek;	

сьогодні — dnes; вчора — včera; завтра — zítra; поза-
вчора — předevěřem; післязавтра — pozítřří; нїні — nyní;
тепер — teď.

Стóрони свїту - Světové strany :

схїд — východ; захїд — západ; північ — sever; південь —
jih; північний схїд — severo-východ; північний захїд — severo-
západ; півдєнний схїд — jiho-východ; півдєнний захїд — jiho-
západ.

Ukrajinské „ikání“.

Zvláštností ukrajinštiny je t. zv. zákon »ikání«, nápadná
obliba a rozšíření hlásky *i*. Jde předevěřím o hlásku *i* v zavřєných
slabikách místo původního *o* neb *e*. V otevřєných slabikách
však původní *o* neb *e* zůstává. Příklady:

pik	(rok), ale 2. pád	рóку
лїд	(led) „ „	лéду
нїс	(nos) „ „	нóсу
сїль	(sůl) „ „	сóли
кїнь	(kůň) „ „	кóня
гїсть	(host) „ „	гóстя
схїд	(východ) „ „	схóду
захїд	(západ) „ „	захóду
нїч	(noc) „ „	нóчи

Podobně se má věc v následujících příkladech:

мїй	(můj), ale v ženském rodě	мóя
твїй	(tvůj) „ „	твóя
мїг	(mohl) „ „	мóгла
нїс	(nesl) „ „	нéсла
пів	(půl), ale — половина (polovina).	

3. úloha.

V ukrajinštině každá souhláska je buď tvrdá anebo měkká,
což obyčejně označuje následující samohláska. Střídání tvrdých
a měkkých samohlásek jest velmi důležité, a proto uvádíme

schéma, kde každé samohlásce po tvrdé souhlásce odpovídá samohláska po souhlásce měkké:

po tvrdé	a	у	е	и	о
po měkké	я	ю	є	і-ї	йо-ьо

Před souhláskou a na konci slova měkkost souhlásky se označuje písmenem ъ:

Cvičení ve čtení a výslovnosti.

знáти — знѣти — znáti — sní- mati;	дáти — дяк — dáti — kostel- ník;
рад — ряд — rád — řada;	сад — сядь — ovocná zahrada — sedni si!
сват — свят — starosvat — svatý;	ласкати́ — лѣскати — lichotiti — tleskati;
прáла — прѣла — prala — předla;	суда — сюди — lodi — sem;
сѣла — сѣла — síla — sednula;	мѣна — мѣна — podkop — měna;
пѣти — пѣти — píti — odejíti;	вѣтер — вѣтер — vytřel — vítr;
пил — пил — prach — pručna;	сѣпати — сѣпати — sypati — škubati — cukati;
хѣба — хѣба — chyba — což, leč;	сич — Сич — sýček — Zapo- rožská Sič;
бик — бѣк — býk — bok, stra- na;	кинѣ — кинѣ — odhoď! — kůň;
ушка — юшка — ucha — ро- лѣвка;	крюк — крюк — havran — hák;
сирѣй — сѣрий — syrový — šedivý;	друк — друк — tisk — klacek;
стан — станѣ — stan — vstaň;	тин — тинѣ — pletený plot — stín;
брат — брать — bratr — bráti;	перелаз — перелазѣ — plot — přelez!

Tato zvláštnost výslovnosti je důležitá i pro mluvnicki, po-
něvadž se o ni opírají hojně rozdíly mluvnické, na př. rozdíl
tvrdého a měkkého skloňování jmen podstatných. Příklady:

Jedn. č.

1. син — syn;	учитель — učitel;	сестра — sestra;	пѣсня — píseň;
2. сѣна	учителя	сестри	пѣснѣ
3. сѣнови	учителеви	сестри	пѣснѣ
7. сѣном	учителем	сестрою	пѣснею

Мп. џ.

1. сини	учителі	сестри	пісні
2. синів	учителів	сестер	пісень
3. синам	учителям	сестрам	пісням
7. синами	учителями	сестрами	піснями

Jinou zvláštností ukrajinštiny je volný i pohyblivý přízvuk. Přízvuk může býti ve slově na kterékoli slabice. Všimněte si jenom při skloňování: сіна, сіном, синій, синіами; учителя, учителем, учителі, учителям; сестра, сестрі, сестрою, сестри, сестрам, сестер, сестрами; пісня, піснею, пісні, пісень, піснями.

Někdy přízvuk určuje význam slova, na př.:

сім'я — сім'я (rodina — meno)	заплачу — заплачу (zapláču — zaplatím)
дорога — дорогá (cesta — draha)	Ярина — ярина (ženské jméno — jařina)
мука — мукá (mouka — muka)	

Ve spojení s předložkami, a také v jiných případech slovo může býti zbaveno svého přízvuku a přichýlí se k sousednímu přízvučnému slovu, resp. předložce, na př.: на руці, на нозі, а р.

Přízvuku je třeba navykati poněáhu v cvičeních, proto všude přízvuk jest označen. Ve skutečnosti toho Ukrajinci nedělají: tisknou a píší bez označování přízvuku.

Перелазь через перелаз*). Пётрик вийшов на кін. Під ним був добрий кінь. Не чесала кіс. Хліб довго кис. Кішка звїла кішку. Приладь замок до дверей. На горі стóяв замок. Підї в сад та сядь у зátинку. Вітер солóму на хаті вітер. Хібá це твоя хібá? Трєба знáти, як бджіл із дєрева знáти.

Погóда. — Роčasí.

Сóнце — slunce;
мíсяць — měsíc;

зірки — hvězdy;
зóряний — hvězdnatá obloha;

*) Český překlad: Přelez přes plot. Petřík vyšel do kola. Pod ním byl dobrý kůň. Nečesala copu. Chléb dlouho kynul. Kočka snědla střeva. Přidělej zámek ke dveřím. Na hoře stál zámek. Jdi do zahrady a sedni si ve stínu. Vítr slámu na chalupě rozfoukal. Což to je tvá chyba? Třeba znáti, jak včely se stromu sejmouti.

повітря — vzduch;
небо — nebe;
хмари — mrak;
гім — hrom;
грімниця — blesk;
громовиця — bouře;
бліскавка — blýskavice;
дощ — dešť;
веселка — duha;
калюжа — kaluž;
грязь — bláto;
туман — мряка — mlha;
гряд — kroupy;

лід, кріга — led;
сніг — sněh;
зима — zima;
мороз — mráz;
холодно — studeno;
климат — podnebí;
роса — rosa;
півінь — povodeň;
тепло — teplo;
спека — vedro, horko;
вітер — vítr.
ожеледь — náledí;
відліга, рózталь — obleva;

4. úloha.

Я хочу писати, читати й рахувати*). Буде панувати. Тяжко жити з ворогами. Дайте спочіти. Це легко виконати. Брат любить малювати. Тяжко матір покидати. Ти будеш плакати. Я буду ходити та його просити.

V ukrajinském jazyku infinitivní koncovka pravidelně končí se na -ти, velmi zřídka: на -ть. učiti, nésti, platiti, rváti, dávatí, múčiti, movíti (mluviti), boroníti (brániti), таїти, (tajiti), síluvati (nutiti), тэрти (třítí) atd.

Záporka ne se slovesem píše se v ukrajinštině zvlášť, na př. не хочу — nechci; не писав — nepsal; не бачили — neviděli. Jenom u několika sloves píše se záporka ne dohromady: неволити — nutiti; нездужати — churavěti; нейти — nejíti; ненавидіти — nenáviděti, непокоїти — zneпоkojovati; нестати — nestáti.

Частина людського тіла - (Části lidského těla).

людина — člověk;
людський — lidský;

голова — hlava;
мізок — mozek;

*) Překlad: Já chci psáti, čísti a počítati. Bude panovati. Těžko žiti s nepřáteli. Dejte odpočinouti. To lehce vykonati. Bratr má rád malování. Těžko matku opustiti. Ty budeš plakati. Já budu choditi a jeho prositi.

вóлос, вóлосся — vlas, vlasy;	пéлька — jícen;
облiччя — obličej;	ковтáти — polykati;
ніс — nos;	рúки — ruce;
нюх — čich;	лiвá — levice; прáва — pra-
смóрiд — páchnouti;	vise;
пахощi — voněti;	долоня — dlaň;
рот — ústa;	лóкiть — loket;
смак — chuť;	пáльци — prsty;
язiк — jazyk;	нóги — nohy;
зуби — zuby;	стегнó — stehno;
гу́ба — ret;	лiтки — lýtka;
ясна — dáseň;	колiно — koleno;
очi — oči;	п'ятка — pata;
зiр — zrak;	спiна — záda, hřbet;
ýха — uši;	грúди — hrud';
слух — sluch;	живiт — život, břicho;
глухийi — hluchý;	тéльбухи — vnitřnosti;
нiмiй — němý;	кiшки — střeva;
ши́я — krk;	шкúра — kůže;
гóрло — hrdlo; hrtan;	крiж — kříž.

Чуття - (Smysly).

зiр — zrak; слух — sluch; смак — chuť; нюх — čich; дó-
тик — hmat.

5. úloha.

Я несу, а ти везеш. Ти несеш, а він везе. Він несе, а я везу.
Ми несемо, а ви везете. Ви несете, а вони везуть. Вони несуть,
а ми веземо. Я читаю й ти читаєш. Хлопець читає. Ми чита-
ємо, а ви також читаєте, а вони читають.

несú	везú	читáю	сiю
несéш	везéш	читáєш	сiєш
несé	везé	читáє	сiє

несемо	веземо	читáємо	сiємо
несете	везете	читáєте	сiєте
несуть	везуть	читáють	сiють

V 1. os. jedn. č. přítom. času není v ukrajinském jazyku jiných koncovek než у nebo ю.

V 2. os. jedn. č. mají koncovku	еш — еш
„ 3. „ „ „ „	е — е
„ 1. os. množ. č. „ „	емо — ёмо
„ 2. „ „ „ „	ете — ёте
„ 3. „ „ „ „	уть — ють.

Schéma 1. časování ukrajinského jazyka.

у	еш	е	емо	ете	уть
ю	еш	ё	ёмо	ёте	ють.

První ukrajinské časování je charakterisováno koncovkou 3. osoby množného čísla уть nebo ють. Na příklad: несуть (nesou), беруть (berou), мажуть (maží).

Velký počet sloves tohoto časování můžeme utvořiti od podstatných jmen:

1. обід — обідати — oběd; вечеря — вечеряти — večeře; снідання — снідати — snídaně.
2. пан — панувати — pán; учитель — учителювати — učitel; господар — господарювати — hospodář.

Тихесенько вітер віє*). Степі, лані мріють. Наступає чорна хмара. Ми не будемо спати. Між ярами над ставами верби зеленіють. Кожна пташка своєю пісню співає, кожна пташка своє гніздечко має. Блисне сонечко і в наше вікнечко. Соловейко в темнім гаї сонце зустрічає. Тополі на волі стоять собі, мов сторожа розмовляють в полі.

*) Překlad: Tiše vítr věje. Stepi, lány sní. Přichází černý mrak. My nebudeme spát. Mezi roklemi nad rybníkem vrby se zelenají. Každý ptáček svou píseň zpívá, každý ptáček svoje hnízdečko má. Zasvitne slunečko i v naše okénko. Slavíček v temném háji slunečko vítá. Topoly na svobodě stojí, jako hlídači rozmlouvají v poli.

Родина — rodina.

рід — rod;	тэца — tchyně;
прэдки — předkové;	шуряк — švagr;
нащадок — potomstvo;	швагер — švagr;
дід — děd;	ятривка — švagrová;
баба — babička;	дівчина — dívka;
батько — otec;	хлопець — hoch, chlapec;
мати — matka;	небіж — synovec;
діти — dítě;	небога — neteř;
брат — bratr;	сирота — sirotek;
сестра — sestra;	родители, старі, батьки - rodiče;
син — syn;	кум — kmotr;
дочка — dcera;	кума — kmotra;
дядько — strýc;	чоловік, муж — manžel;
тітка — teta;	дружина — manželka;
дядина — žena strýce;	нежонатий — mládenec;
онук — vnuk;	молодіж, молодь — mládež;
вітчим — otčím;	мужчина, чоловік — muž
мачуха — macecha;	жінка — žena;
зять — zeť;	весілля — svatba — veselka;
невістка — snacha;	молодій, наречений — ženich;
тесть — tchán;	молода, наречена — nevěsta.

6. úloha.

Я хвалю, а ти не хвалиш. Він хвалить, а ми не хвалимо.
Ви хвалите і вони хвалять.

учу (učím)	хвалю (chválím)	стою (stojím)
учиш	хвалиш	стоїш
учить	хвалить	стоїть
учимо	хвалимо	стоїмо
учите	хвалите	стоїте
учать	хвалят	стоять

Schéma 2. časování ukrajinského jazyka.

у	иш	ить	имо	ите	ать
ю	їш	іть	імо	іте	ять.

Jest to vzor druhého ukrajinského časování, které je charakterisováno koncovkou 3. osoby množného čísla přítomného času *ать* nebo *ять*.

Я буду говорити.*) Любімо добрих людей. Зелений гай шумить. Він не любить брехні. Сонечко бліщить і горить. Хто пізно ходить, той сам собі шкідить.

На подорожі. — Na cestě.

мандрування — cestování;	клас — třída;
мандрівник — cestující;	I; II; III класа — I; II; III třída;
напрямок — směr;	начальник станції — před- nosta stanice;
рух — doprava;	потяг — vlak;
залізниця — železnice;	особовий потяг — smíšený vlak;
двірєць — nádraží;	тягаровий потяг — nákladní vlak;
станція — stanice;	поштовий потяг — poštovní vlak;
носії — nosič;	паровіз паротяг — lokomotiva;
склад — skladiště;	машиніста — strojvedoucí;
ресторан — restaurace;	кондуктор — průvodce
буфет — bufet;	вагон — vagon;
приїзд — příjezd;	рейка — koleje;
від'їзд — odjezd;	
зпізнювання — zpoždění;	
каса — pokladna;	
скарбник — pokladník;	
залізнична картка — jízdenka;	

*) Překlad: Já budu hovořiti. Máme rádi dobré lidi. Zelený háj šumí. On nemá rád lež. Slunéčko se leskne a hoří. Kdo pozdě chodí, ten sám sobě škodí.

Na nádraží a ve vlaku.

Коли одійде потяг?	Kdy odjíždí vlak?
Коли маємо прибути до Праги?	Kdy máme přijeti do Prahy?
Де почекальня?	Kde je čekárna?
Де приймають багаж?	Kde se přijímají zavazadla?
Знесіть речі до вагону!	Odneďte věci do vagonu!
Купе про курців.	Kupé pro kuřáky
Купе про пань.	Kupé pro dámy.
Це вільне місце?	Je volné to místo?
Засвітіть світло!	Rozsviňte!
Зачиніть, будьте ласкаві, вікно, мені шкодить протяг.	Zavřete laskavě okno, průvan mně škodí.
Пробшу вас не куріти.	Prosím, nekuřte!

7. úloha.

Budoucí čas v ukrajinském jazyku tvoří se z infinitivu pomocnými slovesami *няти* nebo *бути* a proto v ukrajinském jazyku jsou dvě formy budoucího času:

1. forma s pomocným slovesem *няти*; píše se s infinitivem dohromady.

2. forma z pomocného slovesa *бути* a vždy píše se před infinitivem zvlášť: tedy:

1. forma:

1. я	не́стиму	(ponesu)	хвалі́тиму	(budu chváliti)				
2. ти	ве́стимеш	(poneseš)	сто́ятимеш	(budeš státi)				
3. він, вона, воно	} чита́тимо	(bude čísti)	писа́тимо	(bude psáti)				
1. ми					сі́ятимемо	(budeme síti)	бі́тимемо	(budeme bíti)
2. ви					учі́тимете	(budete učiti)	пла́катимете	(budete plakati)
3. вони	му́читимуть	(budou mučiti)	платі́тимуть	(budou platiti)				

2. forma:

1. я	бúду	не́сти	хвалі́ти
2. ти	бúдеш	везти	сто́яти
3. він, вона, воно	бúде	читáти	писáти
1. ми	бúдеме	сіяти	біти
2. ви	бúдете	учіти,	пла́кати
3. вони	бúдуть	мúчити	платіти

Ми не бúдемо спáти.*) На чужині тяжко жити. Всі люблять працювати. Я бáчу червону рóжу. Так, я бúду кривь сльóзи сміятись. Як будеш чéсно працювати, то будеш з тóго корість мáти.

Minulý čas v ukrajinském jazyku se tvoří od infinitivního kmene. V tvarech minulého času ukrajinský jazyk vynechává pomocné sloveso, určitou osobu označuje pak skoro vždy osobním zájmenem.

я, ти, він	читáв;	сіяв;	учів;	мúчив;	стояв;
вона́	читáла;	сіяла;	учіла;	мúчила;	стояла;
воно́	читáло;	сіяло;	учіло;	мúчило;	стояло;
ми, ви, вони́	читáли;	сіяли;	учіли;	мúчили;	стояли.

V množném čísle nutno pamatovati, že pro všechny tři rody je v ukrajinštině jedna koncovka, a to *ли*, poněvadž ukrajinština ve množném čísle rod nerozlišuje.

Жінка працювала.**) Селянин працював. Вовк побáчив козú. Дід садів у садкú яблуні. Козá ходіла по скéлі. Прислáли бáтько и мáти вечéрю. В комóрі лежáло старé залізо. У вечері десь тьóхнув соловéйко. Молодій чабáн співав сумnú пісню. Вона́ читáла твóри Івáна Франкá. Яблука, що я вчóра збирáла, ще не зовсім зрілі. Бáтько и мáти пішли до міста.

Podmiňovací způsob se tvoří v ukrajinském jazyku tak, že se k tvarům minulého času k osobám mužského rodu jednotného

*) Překlad: My nebudeme spáti. V cizině těžko žítí. Všichni rádi pracují. Já vidím červenou růži. Ano, já se budu skrz slzy smáti. Když budeš čestně pracovat, budeš z toho prospěch mítí.

**) Překlad: Žena pracovala. Sedlák pracoval. Vlk uviděl kozu. Děd sázel v zahradě jabloně. Koza chodila po skále. Poslali otec a matka večeri. V komoře leželo staré železo. Večer kdesi klokotal slavík. Mladý pasák zpíval smutnou píseň. Ona četla spisy Ivana Franka. Jablka, která jsem včera sbírala ještě nejsou zcela zralá. Otec a matka šli do města.

čísла přidává částice *бу*, a k osobám jednotného čísla ženského, středního, a pro všechny osoby množného čísla přidává se částice *б*.

1. я читáв би; я читáла б; я читáло б; ми читáли б;
2. ти читáв би; ти читáла б; ти читáло б; ви читáли б;
3. він читáв би; вона читáла б; воно читáло б; вони читáли б;

Ми хóдимо до шкóли, щóб учíтись.*) Коли б ти знáв, як це болíть. Як би ви вчíлись так, як трéба, то й мудрíсть була б своя. Ще той не врóдився, щóб усím догóдив. Колí б ти працýвав, то й мав би вiдпóвіднi успíхи.

Селó — Venkov.

слободá — vesnice;	мли́н — mlýn;
се́лянин — vesničan;	скíлькíсть — kolik;
грома́да — společnost;	мешка́нець — obyvatel;
майдáн, <u>плóща</u> , плац — ná- městí;	ста́роста — starosta;
це́рква — kostel;	по́ле — pole;
упра́ва — správa	земля́, грунт — usedlost;
шкóла — škola;	жнивá — žně;
базáр, торг, рíнок — trh;	зерно́ — obilí;
торгíвля — obchod;	пашня́ — oranice;
у́лиця, ву́лиця — ulice;	ячми́нь — ječmen;
гостíниця, корчма́, заїздний двiр — hostinec;	овес — oves;
товари́ство — družstvo;	пшени́ця — pšenice;
дiм — до́ма — dům;	жи́то — žito;
хата — chata;	ри́ка, рíчка — řeka;
ли́карня — nemocnice;	лука́, лу́ки, луг — louka;
	ли́с — les;
	гробки́, цвiнтар — hřbitov.

*) Překlad: My chodíme do školy, abychom se učili. Kdybys ty znal, jak to bolí. Kdybyste se učili tak, jak je třeba, tedy byste byli chytří. Ještě se takový člověk nenarodil, který by se všem líbil. Kdybys pracoval, měl bys patřičný úspěch.

Кóло¹⁾ річки,²⁾ в довгім³⁾ покру́ченім⁴⁾ ярі,⁵⁾ роскінулось⁶⁾ село Семигóри. Яр в'ється⁷⁾ гадіюкою⁸⁾ між крутими⁹⁾ гóрами, між зеленими терáсами:¹⁰⁾ од яру на всі бóки¹¹⁾ розбіглись,¹²⁾ нáче¹³⁾ гілки¹⁴⁾ дéрева, глибóкі рукаві й поховáлись¹⁵⁾ десь¹⁶⁾ далéко в густіх лісах. На дні¹⁷⁾ довгого яру блищать рядкáми ставóчки¹⁸⁾ в очерéтах,¹⁹⁾ в осоці,²⁰⁾ зеленіють левáди.²¹⁾ Грeб-лі²²⁾ обса́жено столітніми вербáми.²³⁾ В глyбóкiм ярі нiби²⁴⁾ в'ється оксамитовий²⁵⁾ зеленій пояс, на котрому блищать нiби вправлені²⁶⁾ в зелену опра́ву²⁷⁾ прикраси²⁸⁾ з срібла.²⁹⁾ Два рядкі бiлих хат по-пiд гóрами бiлюють, ненáче³⁰⁾ два рядкі пeрлiв³¹⁾ на зеленому поясі. Кóло хат зеленіють густі старі садкі.³²⁾ На висóких гривах³³⁾ гiр кругóм³⁴⁾ яру зеленіє старий ліс, як зелéне мóре, вкритe хвiлями.³⁵⁾ Глянеш з висóкої гори на той ліс, і здається,³⁶⁾ нiби на гóри впáла оксамитова зелéна ткáнка,³⁷⁾ гáрнс³⁸⁾ побрáлась склáдками,³⁹⁾ позападáла⁴⁰⁾ в вузькі долини⁴¹⁾ тiсячами обóрок⁴²⁾ та жмyтiв.⁴³⁾ В гарячій⁴⁴⁾ ясний літній день ліс на гóрах сяє,⁴⁵⁾ а в долинах чорніє. Над долинами стоїть сiвий⁴⁶⁾ лeгкий тумán.⁴⁷⁾ Тi долини здалеки нiби дiхають⁴⁸⁾ тобі в лицé холодкóм,⁴⁹⁾ лісовóю вохкiстю,⁵⁰⁾ вáблять⁵¹⁾ до себе в сiнь⁵²⁾ густóго старóго лісу.

1. vedle; 2. řeka; 3. dlouhé; 4. křivé; 5. rokle; 6. rozložilo se; 7. vinulo se; 8. zmije, had; 9. příkrými; 10. terasy; 11. bok; 12. rozběhli se; 13. jako; 14. větvičky; 15. schovávali se; 16. kdesi; 17. dno; 18. rybníčky; 19. rákos; 20. mladý zelený rákos; 21. ohrazená louka; 22. jez, hráz; 23. vrba; 24. jakoby; 25. samet; 26. ozdobený, okovaný; 27. ozdoba; 28. okrasy; 29. stříbro; 30. jako, jak-by; 31. perle; 32. ovocná zahrada; 33. hřiva; 34. kolem; 35. vlny; 36. zdá se; 37. tkanina; 38. hezké, pěkné; 39. záhyb; 40. zapadli do sebe; 41. údolí; 42. kanýr; 43. kotouč; 44. horký; 45. září; 46. sivý; 47. mlha; 48. dýchá; 49. chládek; 50. vlhkost; 51. vábiti; 52. stín.

8. úloha.

Zvratná slovesa.

Zvratné sloveso se tvoří tím, že se k slovesnému tvaru připojuje částice *ся*, je-li slovesný tvar, k němuž patří toto *ся*, zakončen souhláskou nebo na *ь*. Jestliže se slovesný tvar končí samohláskou, zvratné sloveso má na konci *сь*.

V časování zvratných sloves se střídají tvary na ся a на сь на př.:

	(soudím se)	(bojím se)	(směji se)
1. я	судіюсь	боюсь	сміюсь
2. ти	судишся	боїшся	смієшся
3. він, вона, воно	судіться	боїться	сміється
1. ми	судимось	боїмось	сміємось
2. ви	судітесь	боїтесь	смієтесь
3. вони	судяться	бояться	сміються.

Rozkazovací způsob se tvoří v ukrajinském jazyku od 1. osoby jednotného čísla přítomného času trojími koncovkami:

1. и pro jedn. číslo, а ім, іть pro množné číslo
2. ь   ьмо, ьте; мо, те
3. й   ймо, йте

2. osoba jednot. č.:

несі (nes!)	стань (stůj!)	ріж (řez!)	дай (dej!)
робі (dělej!)	винось (vynes!)	сип (syp!)	купуй (kupu!)

1. osoba množ. č.:

несім	стáньмо	ріжмо	дáймо
робім	виносьмо	сіпмо	купуймо

2. osoba množ. č.:

несіть	стáньте	ріжте	дáйте
робіть	виносьте	сіпте	купуйте.

Rozk. způsob 2. os. jedn. č. má přízvuk na koncovce і (несі, робі).

Je-li u sloves přízvučná předpona *ві* na př. *вінесу*, v rozkazovacím způsobu je nepřízvučná: *винесі*.

Місто — Мěsto.

місто, гóрод — město;
 предмістя — předměstí;
 ўлиця, вўлиця — ulice;

брук — dláždění;
 брукування — dláždění;
 асфальт — asphalt;

рух — ruch;
ріг — roга — roh;
пішоход — chodník;
дім — дома — dům;
кімната — pokoj;
квартира — byt;
кушільня — koupelna;
кухня — kuchyň;
куховарка — kuchařka;
опочивальня — ložnice;
зала — salon;
їдальня — jídelna;
передня — předsín;
театер — divadlo;

біограф — kino — bio;
кав'ярна — kavárna;
кава — káva;
аптека — lékárna;
лазня — lázně;
садок — sad;
рагуша — radnice;
рада — rada;
староста — starosta;
вежа — věž;
заступництво — zastupitelství;
суд — soud;
базар — trh;
рінок — tržnice.

Панас Мірний:

Місто.

Велике місто з своїми церквами¹⁾ високими, з своїми палацами²⁾ довгими та широкими, з кам'яними крамницями³⁾ розкінулось на невеличкім згірку⁴⁾. Внизу, посеред міста текла річка — широка й глибока; багато по ній снувало⁵⁾ барок, плотів⁶⁾, паракодів⁷⁾; коло річки й на вулицях — гармідер⁸⁾, крик, тіснота⁹⁾, як на ярмарку¹⁰⁾. Багатство!.. Там — ціла вулиця кам'яних крамниць, де відомо-невідомо понапіхано¹¹⁾ всякого краму. У крамницях за прилавками¹²⁾ сидять бородаті¹³⁾ кущі й закликають прохожих¹⁴⁾, разом викрикуючи, які в них «товари»¹⁵⁾. От — базари¹⁶⁾ з усіякими наїдками¹⁷⁾, напїтками¹⁸⁾. А це — величезні хороби¹⁹⁾ з такими вікнами, що всього тебе з ніг до голови видно, як у дзеркалі²⁰⁾. Улиці широкі, рівні, камнем убїті²¹⁾.

1. kostel; 2. palác; 3. obchody; 4. na kopečku; 5. plavalo, jezdilo; 6. vory;
7. parníky; 8. zmatek křik, rámus; 9. nával; 10. výroční trh; 11. naspáno;
12. pulty; 13. s plnovousem; 14. chodci; 15. zboží; 16. trh; 17., 18. krámy
s jídlem a pitím; 19. veliký dům; 20. zrcadlo; 21. dlážděné.

9. úloha.

1. časování.

Infinitiv: písáti, goduváti, smiáti se.

Způsob oznamovací — indikativ.

Přítomný čas:

1.	я	пíшу (píši)	годую (krmím)	смiюся, юсь (směji se)	
2.	ти	пíшеш	годúеш	смiешся	
3.	{	вiн			
	{	вона	пiше	годúе	смiеться
	{	воно			
1.	ми	пiшемо	годúемо	смiємося (ємось)	
2.	ви	пiшете	годúете	смiєтеся (етесь)	
3.	вони	пiшуть	годúють	смiються	

Minulý čas:

1.	я	писáв, ла, ло	годувáв, ла, ло	смiявся, лася, лося	
2.	ти	писáв, ла, ло	годувáв, ла, ло	смiявся, лася, лося	
3.	{	вiн	писáв	годувáв	смiявся
	{	вона	писáла	годувáла	смiялася
	{	воно	писáло	годувáло	смiялося
1.	ми	писáли	годувáли	смiялися	
2.	ви	писáли	годувáли	смiялися	
3.	вони	писáли	годувáли	смiялися	

Budoucí čas (I.):

1.	я	писатиму	годувáтиму	смiятимуся	
2.	ти	писатимеш	годувáтимеш	смiятимешся	
3.	{	вiн			
	{	вона	писатиме	годувáтиме	смiятиметься
	{	воно			

1. ми	писатимемо	годуватимемо	сміятимемося
2. ви	писатимете	годуватимете	сміятиметеся
3. вони	писатимуть	годуватимуть	сміятимуться

Budoucí čas (II.):

1. я	бúду	} писáти, годувáти, смійтися.
2. ти	бúдеш	
3. він, вона, воно	бúде	
1. ми	бúдемо	
2. ви	бúдете	
3. вони	бúдуть	

Způsob podmiňovací (kondicional):

1. я	писáв би, ла б, ло б;	годувáв би, ла б, ло б;	смійвсся б, сяб
2. ти	„	„	„
3. він	„	„	„
1. ми	писáли б;	годувáли б;	смійлисся б
2. ви	„	„	„
3. вони	„	„	„

Rozkazovací způsob (imperativ):

2.	пиши́	году́й	смійся
1.	пиші́м, імо	году́ймо	сміймося
2.	пишіть	году́йте	смійтеся

Podle tohoto vzoru časujeme slovesa:

читáти, писáти, стріля́ти, кла́сти, де́рти, дарувáти, воювáти, працювáти, звáти, іхати, гна́ти, різати, молóти, пла́кати, ора́ти, ховатисся, називáтисся.

čísti, psáti, střileti, klásti, dráti, darovati, válčiti, pracovati, zváti, jeti, hnáti, řezati, mlíti, plakati, orati, schovávati se, nazývati se.

дім, до́му — dům;	стілець — židle;
двері — dveře;	по́верх — poschodí;
ру́чка — klika;	горі́ще — půda;
порі́г — práh;	льо́х, по́греб — sklep;
коридо́р — chodba;	комо́ра — špiže;
піч, пічка — kamna;	прибі́рка — úklid;
ме́бель, ме́блі — nábytek;	дима́р, ко́мін — komín;
кі́лим — koberec;	фа́сад — průčelí;
газ — plyn;	дах, стрі́ха — střecha;
еле́ктрика — elektrika;	гримоодвід — hromosvod;
еле́ктричне осві́тлення — elek- trické světlo;	канцеля́рія, писа́рня — kan- celář;
осві́тлення — světlo;	кана́ва — kanál;
вугі́ль — uhlí;	клу́ня, стодо́ла — kůlna;
о́пал, па́ливо, топливо — otop;	дві́р — dvůr;
сті́на — stěna;	ста́йня — konírna;
вікно́ — okno;	курні́к — kurník;
підло́га, долі́вка — podlaha;	голубні́к — holubník;
сте́ля — strop;	хи́жа — chalupa;
тафльо́вана підло́га — parkety;	хата — chata;
кі́мната, покій — pokoj;	хлі́в — chlév.
сті́л — stůl;	

Михайло Коцюбінський:

В хаті.

В пе́чі пала́в¹⁾ огонь: черво́ним язико́м лиза́в че́люсти.²⁾ В мале́нкій хаті́ було́ те́мно. На постелі́ лежала́ слаба́ жінка́ й стогна́ла.³⁾ Шість ти́жнів мину́ло, як поме́р її́ чолові́к, і від-тоді⁴⁾ бі́дна⁵⁾ вдова́ ту́жить⁶⁾ та слабу́є.⁷⁾ А оце́ вже дру́гий день і зо́всім злягла́.⁸⁾ Злягла́ са́ме в жни́ва,⁹⁾ в гаря́чий час, коли́ всі, хто вмі́є жа́ти, подали́сь¹⁰⁾ на ні́ву¹¹⁾ збира́ти¹²⁾ на зи́му хлі́б.¹³⁾ І вдо́вине жи́то поспі́ло, та нема́ кому́ йо́го жа́ти. Сипле́ться¹⁴⁾ спі́ле зе́рно на зе́млю, а вдова́ лежи́ть неду́жа¹⁵⁾ на постелі́.

1. plápolá; 2. otvor v peci; 3. stenání; 4. z toho času; 5. chudinka; 6. hořekovati; 7. nemocná; 8. ulehla; 9. žně; 10. pospíchali; 11. pole; 12. sklízeti; 13. obilí; 14. sype; 15. nemocná.

2. časování:

Infinitiv: *ходіти, стояти, боятися.*

Způsob oznamovací (indikativ).

Prítomný čas:

1. я	хóджу (chodím)	стою (stojím)	боюся (bojím se)
2. ти	ходиш	стоїш	боїшся
3. він, вона, воно	хóдить	стоїть	боїться
1. ми	хóдимо	стоїмо	боїмося
2. ви	хóдите	стоїте	боїтеся
3. вони	хóдять	стоять	бояться

Minulý čas:

1. я	ходів, ла, ло	стояв, ла, ло	бойвся, лася, лося
2. ти	ходів, ла, ло	стояв, ла, ло	бойвся, лася, лося
він	ходів	стояв	бойвся
3. вона	ходіла	стояла	бойлася
воно	ходіло	стояло	бойлося
1. ми	ходіли	стояли	бойлися
2. ви	ходіли	стояли	бойлися
3. вони	ходіли	стояли	бойлися

Budoucí čas (I.):

1. я	ходітиму	стоятиму	бойтимуся
2. ти	ходітимеш	стоятимеш	бойтимешся
3. він, вона, воно	ходітиме	стоятиме	бойтиметься
1. ми	ходітимемо	стоятимемо	бойтимемося
2. ви	ходітимете	стоятимете	бойтиметесья
3. вони	ходітимуть	стоятимуть	бойтимуться

Budoucí čas (II.):

1. я	б́уду	}	ході́ти, сто́яти, бо́ятися
2. ти	б́удеш		
3. він, вона, воно	б́уде		
1. ми	б́удемо		
2. ви	б́удете		
3. вони	б́удуть		

Způsob podmiňovací (kondicional):

1. я	ході́в би, ла б, ло б; сто́яв би, ла б, ло б; бо́явся б, лася б		
2. ти	„	„	„
він			
3. вона	„	„	„
воно			
1. ми	ході́ли б;	сто́яли б;	бо́ялися б
2. ви	„	„	„
3. вони	„	„	„

Rozkazovací způsob (imperativ):

2.	ході́!	сті́й!	бі́йся!
1.	ході́мо, ім!	сті́ймо!	бі́ймося!
2.	ході́ть!	сті́те!	бі́йтеся!

Podle toho vzoru časujeme slovesa:

учі́ти, ра́нити, сиді́ти (seděti), губі́ти, хвалі́ти, спáти, ві́рити, до́йти, горі́ти (hořeti), терпі́ти (trpěti), хресті́тися (křižovati se).

Ukrajinský jazyk má čtyři bezpříznaková slovesa: ї́сти (jísti), бу́ти (býti), да́ти (dāti), відпо́вї́сти (odpovídati). Tato slovesa mají časování odchylně od ostatních sloves: první v přítomném čase, a druhé v budoucím čase:

1. ї́м (jím) (є́сьм)	да́м (dám)	(відпо)	ві́м (odrovím)
2. ї́си (є́си)	да́си	(відпо)	ві́си
3. ї́сть є́ (jest)	да́сть	(відпо)	ві́сть
1. ї́мо (є́сьмо)	да́мо	(відпо)	ві́мо
2. ї́сте (є́сте)	да́сте	(відпо)	ві́сте
3. ї́дять су́ть (jsou)	да́дуть	(відпо)	ві́дять

прómисел — průmysl;	кράмар — kramář;
промисловий — průmyslový;	крам — obchod;
предприёмство — živnost;	торгóвля — obchodnictví;
фа́брика — továrna;	ремествó — řemeslo;
завод — závod;	ремесник — řemeslník;
папірня — papírna;	струмѐнт — nástroj;
цукровар — cukrovar;	ковáль — kovář;
цегельня — cihelna;	кúзня — kovárna;
миловáрня — mydlárny;	кравець — krejčí;
пивовáрня, бровáрня — pivov- var;	мóдниця — švadlena;
гарбáрня — koželužna;	слюсар — zámečnick;
ма́йстер — mistr;	му́ляр — zedník;
підма́йстер — tovaryš;	швець, шевця́ — obuvník, švec;
учень — učeň;	різник — řezník;
ма́йстерня — dílna;	бо́йня, різниця — jatky;
робітник — dělník;	ме́льник, мирóшник, млинáр — mlynář;
робітничий — dělnický;	урáдник, урядóвець — úřed- ník;
на́ймит — zemědělský dělník;	учітель — učitel;
селянін — sedlák;	лікар — lékař.
міщанин — měšťan;	
купець — kupec;	

I. Труба.

Двір.

Нáша хáта стоїть аж у сáмому кінці двóру. Зáраз¹⁾ за ворітьми,²⁾ як увійти, то лівóруч³⁾ — велика клуня,⁴⁾ а правóруч⁵⁾ — хлів, возóвня і саж.⁶⁾

У клу́ні по одін бік лежить ще немолóчений хліб у снопа́х, а по дрúгій — сіно.

Посередіні тік,⁷⁾ щоб молотіти. Ко́ли хліб обмолóчено, переві́яно⁸⁾ й посушено, то його́ засипáють у засівки⁹⁾ й ка́довби,⁹⁾ там такі в клу́ні.

У хліві живé худóба:¹⁰⁾ коро́ва й ко́ні. Волів у нас немає. Є ще сві́ні, ві́вці й уся́ка пти́ця.¹¹⁾ Сві́ні раз-ураз¹²⁾ ріються по двóру, шука́ючи,¹³⁾ де б їм лягти́ у холо́дку.¹⁴⁾

Наш собáка¹⁵⁾ Рябкó не любíть свиней i чáсто ганяє¹⁶⁾ їх по двóру, силкúючись¹⁷⁾ ухóпити свиню за вóхо áбо вкусíти за нóгу. Так сáмо ганяє Рябкó курей¹⁸⁾ i качóк.¹⁹⁾ Алé не такíй ужé вiн смiливий²⁰⁾ з гусакóм, áбо индиком.²¹⁾ Од гусакá не раз одхóдить Рябкó нi з чим, бо старíй гусáк так стрáшно сичíть,²²⁾ так витягує шiiю, що в Рябкá не стає охóти²³⁾ завóдитися з ним.

Ще в нáшому дворi є лелéка²⁴⁾ áбо чорногúз.²⁴⁾ Йому хтось пiдстрéлив крилó²⁵⁾ i вiн, бiдний,²⁶⁾ не може лiтáти, звик²⁷⁾ до нáшого двóру i хóдить рáзом з iншою птицею блiзько кóло двóру.

1. ihned; 2. vrata; 3. nalevo; 4. stodola; 5. napravo; 5. kolna; 6. chli-
vek; 7. mlat; 8. přečištěno; 9. sýpka; 10. dobytek; 11. drůbež; 12. stále;
13. hledajíc; 14. stín; 15. pes; 16. honí je; 17. námahaje se; 18. slepice;
19. kachny; 20. smělý; 21. krocán; 22. syčí; 23. chut; 24. čáp; 25. křídlo;
26. chudák; 27. přivykl.

11. úloha.

Podstatná jména.

*Корóль гóрдий. Брат тепér учитель. Прикусí язiка. Ци-
лий вечiр читáв. Пливли Дн'пром. Трéба йóму нóса втérти.
Ой пiдú я не берегом а лугом. Розвивáйся сухий дубе. Зáвтра
мороз бúде.*

Skloňování jmen podstatných.

V ukrajinském jazyku je trojí skloňování jmen podstatných:
1. mužské, 2. ženské a 3. střední.

První skloňování má vzory: 1. tvrdé, k nimž náleží slova mužského rodu, zakončená tvrdou souhláskou nebo na *o*, a 2. vzory měkké, k nimž náleží slova mužského rodu, zakončená na měkkou souhlásku, jakož i na *й*, *р*.

Skloňování první: Vzory tvrdé.

Jednotné číslo:

1. дуб (dub)	син (syn)	бáтько (otec)	морóз (mráz)
2. дúба	сiна	бáтька	морóза

3. дубові	сінові	батькові	морозові
4. дуб	сіна	батька	мороз
5. дубе	сіне	батьку	морозу
6. дубі	сінові	батькові	морозові
7. дубом	сіном	батьком	морозом

Množné číslo:

1. дубі	сині	батькі	морози
2. дубів	синів	батьків	морозів
3. дубам	синам	батькам	морозам
4. дубі	синів	батьків	морози
5. дубі	сині	батькі	морози
6. дубах	синах	батьках	морозах
7. дубами	синами	батьками	морозами

Měkké skloňování.

Jednotné číslo:

(učitel)	(úroda)	(prosebník)	(kobzar)
1. учитель	врожа́й	проха́ч	кобза́р
2. учителя	врожа́я	проха́ча	кобза́ря
3. учителю	врожа́еві	проха́чеві	кобза́реві
4. учителя	врожа́й	проха́ча	кобза́ря
5. учителю	врожа́ю	проха́чу	кобза́рю
6. учителю	врожа́ю(і)	проха́чеві	кобза́рі
7. учителем	врожа́ем	проха́чем	кобза́рем

Množné číslo:

1. учителя	врожа́ї	проха́чі	кобза́рі
2. учителей	врожа́їв	проха́чів	кобза́рів
3. учителям	врожа́ям	проха́чам	кобза́рям
4. учителям	врожа́ї	проха́чів	кобза́рів
5. учителя	врожа́ї	проха́чі	кобза́рі
6. учителях	врожа́ях	проха́чях	кобза́рях
7. учителями	врожа́ями	проха́чами	кобза́рями

Schéma 1. mužského skloňování jmen podstatných.

Pády	Jednotné číslo		Množné číslo	
	tvrdé	měkké	tvrdé	měkké
1.	—	—	и	і—ї
2.	а—у	я—а—ю	ів	ів—їв—ей
3.	ові	еві—єві	ам	ям
4.	=2. р.	=2. р.	=2. р.	=2. р.
5.	е—у	ю—у—е	=1. р.	=1. р.
6.	і—ові—у	еві—ю—ї	ах	ях
7.	ом	ем—єм	ами	ями

Міра та вага. — Міры а ва́гу.

міра — міга;
 міряти — měřiti;
 виміряти — vyměřovati;
 довжина — délka;
 довгий — dlouhý;
 глибина, глиб — hloubka;
 глибокий — hluboký;
 ширина, широчина — šířka;
 широкий — široký;
 тонкий — tenký;
 товстий — tlustý;
 вузький — úzký;
 високий — vysoký;
 площа, площина — plocha;
 поверхня — povrch;
 метр — m;
 кілометр — km;
 сантиметр — cm;
 міліметр — mm;
 міля — míle;

квадратний кілометр — km²;
 кв. сантиметр — cm²;
 гектар — ha;
 кв. метр — m²;
 кубічний метр — m³;
 куб. сантиметр — cm³;
 куб. дециметр — dm³;
 обсяг — krychlový obsah;
 ваги — váhy;
 терези — městská váha;
 безмін — přezmen, mincír;
 тяжкий, важкий — těžký;
 легкий — lehký;
 грам-кілограм — kg;
 важниця — vážný;
 гіря, вага — závaží;
 рівновага — rovnováha;
 теча — tekutina;
 літр — l;
 гектолітр — hl.

Кармеліок.

В одній хатці, що з краю стояла, жила вдова, а у вдовіці був син, дитина єдина, і звали того сина Іван, а на прізвище¹⁾ Кармель. Смільчака²⁾ такого, такого красеня³⁾, такого розумиці⁴⁾, як цей хлопчук⁵⁾ удався⁶⁾, пошукати по цілім широкім і великім світі, та ще й удень при ясному сонцеві, та ще й зі свічкою пламенистою. Найглибші річки, і пороги⁷⁾ і нурти⁸⁾ перепливати, у самісінькі пущі⁹⁾ лісові забиратися, на височенні дерева ізлазити, у самі пропасні¹⁰⁾ ярі спускати, то йому було все одно, що вам або мені водіці іспити. Куди його послати, то знайде дорогу¹¹⁾, за що не візьметься — усьому кінєць доведе. А вже як товариш¹²⁾ попросить об чім, то він, здається¹³⁾, з-під землі дістане, а не одмовиться. Глод, холод, усяку бідү і напасть¹⁴⁾ він готовий прийняти для іншого.

1. příjmení; 2. smělý; 3. krasavec; 4. moudrý, 5. chlapec; 6. byl; 7. práh v řece, slap; 8. vír; 9. hustý neprůchodný les; 10. propast; 11. cesta; 12. kamarád; 13. zdá se; 14. neštěstí, nehoda.

12. úloha.

Poznámky k jednotlivým pádům.

Genitiv:

2. pád tvrdého skloňování má zakončení -a, -y
 „ „ měkkého „ „ „ -я, -а, ю.

Концовка -а (-я) je první v slovech, která označují individuální, živé jistoty, na př.:

брата, комісара, купця, лиходія, Шевченка, коня, сокола, метелика.

2. Při slovech, která znamenají věk, prostor, čas, rok, míru; na př.:

плуга, носа, вуса, пальця, гарця, пуда, метра, січня, жовтня, вітвірка, четверга, тижня, місяця.

Концовка -у (ю) je v slovech, která znamenají pojem abstraktní nebo hromadný; na př.:

ма́ку, часні́ку, мі́ру, пе́рцю, база́ру, наро́ду, пролетарі́яту, всесві́ту, бо́ру;

піску́, гно́ю, сні́гу, ме́ду, ква́су, льо́ду, тумáну, цу́кру, тюті́ону, ячме́ню, попéлу, во́гню, дьо́гтю, льо́ну, жи́ру, со́лоду, го́роху;

віхру, гро́му, до́щу, моро́зу, ві́тру, гря́ду, жа́ру;

почі́ну, розбо́ю, да́ру, бо́лю, жа́лю, пла́чу, тяга́ру, гні́ву, стра́ху, смі́ху, ля́ку, су́му,

доте́пу, запáлу, підпа́лу, за́ходу, сму́тку, кло́поту,

фа́кту, сти́лю, імперіа́лізму, ку́рсу, по́ступу, по́буту, ста́ну, звича́ю, уря́ду, комісарі́яту, колекті́ву, шта́бу.

Některá slova mají obě koncovku, -a i -y:

звук — звúка, звúку; горóд — горóда, горóду; світ — світа, світу.

Koncovka -a (я) nebo -y (ю) užívá se podle toho, jde-li o jednu věc či o pojem hromadný:

нема ка́меня (není kámen) — нема ка́меню (není kamení);

на дере́ві нема́ й ліста́ — na stromu není list (jeden);

на дере́ві нема́ вже лісту́ — na stromu není listí;

бага́то зві́ру — mnoho zvíře;

не вбив зві́ра — nezabil zvířete;

підступі́в до сто́ла — запросі́ли до сто́лу — přišel k stolu — rozvali ke stolu.

Dativ:

3. pád tvrdého skloňování má koncovku -ovi,

„ „ měkkého „ „ „ -evi (єві).

Na př.: ба́тькові, коза́кові, ко́неві, учите́леві, госте́ві, кобза́реві, манасти́реві, ца́реві, учне́ві, ро́дичеві, това́ришеві, пані́чеві, купце́ві, молодце́ві, Васи́леві.

Slova na -ŭ mají koncovku -evi, na př.: крае́ві, рае́ві, гае́ві.

Slova, která mají koncovku na -ov, -iv, -ev, ev mají koncovku y: Петро́в — Петро́ву, Льві́в — Льво́ву, Киї́в — Киї́ву, Драгома́нов — Драгома́нову, Воробйі́ов — Воробйі́ову, Ка́нів — Ка́неву, Берді́чів — Берді́чеву.

Pozor! Slova s k, g, x měkší v c, z, s: му́ка — му́ці, нога́ — нози́, блоха́ (blecha) — блосі́.

Akusativ:

4. pád tvrdého a měkkého skloňování, označuje-li bytost neživou, rovná se 1. pádu; při bytosti živé rovná se 2. pádu.

Vokativ:

5. pád tvrdého skloňování má koncovku *-y, -e*;
„ „ měkkého „ „ „ *-ю (y), -e*.

Koncovku *-y* mají slova, která v 1. pádě mají koncovku *-ок, -ик, -ко*; дідок — дідку, коник — конику, Шевчénко — Шевчénку, синку, голубчику, батьку, дядьку, братику; діду, тату, сину, свату.

Koncovku *-e* mají: соколе, лисе, голубе, сусіде, громе, Дніпре, Павле, Петре; вовк — вовче, козак — козаче, чумак — чумаче, луг — луже, Лях — ляше.

Koncovku *-ю* mají slova měkkého skloňování, na př.: краю, гаю, коню, ковалю, місяцю, князю, дідуся, лицарю, кобзарю!

Slova na ж, ч, ш mají koncovku *-y*: товаришу, паничу, мужу.

Koncovku *-e* mají slova na *-ець*: хлопець — хлопче! німець — німче! купець — кúpче!

Lokál:

6. pád tvrdého skloňování má koncovku *-i, -y, -ові*;
„ „ měkkého „ „ „ *-ї, -ю, -еві (єві)*.

Koncovku *i* mají na př.: язык — язиці, стог — стозі, рік — році, порог — порозі, луг — лузі, поверх — поверсі, кожух — кожусі, горох (hrách) — горосі, берег — березі.

Koncovku *-y*: воску, соку, крику, льоху, снігу; моху, міху, полку, саду, сліду, бору, меду, степу.

Některá slova mají obě koncovky (*-y, -i*): в лісý — в лісі; в гаю — гаї; на роду — в роді; у склепý — у склепі; на льоду — на льоді, в саду — в саді; на віку — в віці; на ставу — на ставі; в бору — в борі; на пóтягу — на пóтязі, на козаку — на козаці (на козакові); на чумаку — на чумаці; на Дніпру — на Дніпрі.

Koncovku *-ові* mají slova, která označují bytosti živé:

козák — на козакові; син — сiновi; бáтько — бáтьковi; чоло-
вiк — на чоловiковi; коник при кониковi; брат — на братовi;
товарищ — на товарищевi; гай — в гасвi.

Instrumentál:

7. pád tvrdého skloňování má koncovku -ом;
„ „ měkkého „ „ „ -ем (-ем),

ku př.: столом, конем, Василем, ножем, ковшем, борцем, го-
stem, кравцем, учителем, учнем, царем, кобзарем; краем,
гаем, роєм.

Nominativ množného čísla:

1. pád tvrdého skloňování má koncovku -и;
„ „ měkkého „ „ „ -i(i).

Koncovku -и mají: рóги, берéги, брáти, городi, горóди,
лiси, ярмáрки, Татáри, номéри, професóри, кондуктóри, сiни,
кúми, стéпи, чóрти, нáсипи, пiдписи.

Koncovku -i (i) mají: ковалi, конi, днi, мечi, ножi, кущi,
дощi, князi, зятi, карасi, гостi, орачi, слухачi, мужi, купцi,
вчителi, ячменi, хлопцi, роi, гаi, краi, солов'i, мiсяцi, стiльцi,
царi, богатирi, кобзарi, книгарi, лiкарi, лицарi.

Koncovka -a vyskytá se především u jmen, označujících
dvojité předměty (vyhynulého dvojného čísla), jako: вуса (i вуси),
рукава (i рукави), повода (i поводи), dále u jmen hromadných,
označujících množství: хлiба, свiта, ґрунта, вiвса, ячменя.

Koncovku -e mají slova s koncovkami: -ан, -ян, на př.:
селяне, мiщане, Кияне (Кујованé) a pod.

Koncovku -и mají pluralia tantum шаровари (kalhoty),
штани (kalhoty), окуляри (brýle).

Genitiv množného čísla:

2. pád tvrdého skloňování má koncovku -ів;
„ „ měkkého „ „ „ -їв

ku př.: рокiв, берегiв, синiв, кумiв, днiв, крамарiв, зятiв....

Bez koncovky mají gen. slova на -ин, ku př.: мiщанин —
мiщан, селян, Галичан, христiян, Татар, Болгар.

Čtyři slova mají koncovku -ей: гостей, людей, коней, грошей.

Dativ množného čísla:

3. pád má všeobecnou koncovku — tvrdou — *-ам*,
— měkkou — *-ям*.

Akusativ množného čísla:

4. pád tvrdého a měkkého skloňování slov, která označují bytosti neživé, rovná se 1. pádu, při bytosti živé, rovná se 2. pádu.

Instrumentál množného čísla:

7. pád tvrdého skloňování má koncovku *-ами*;
„ „ měkkého „ „ „ *-ями*.

Několik slov má koncovku *-ми*: *кінь* — *коні* = *кіньми*;
гість — *гості* = *гістьми*; *грішми*, *грошами*, *грошима*; *чобітьми*,
чоботами.

Гроші. — Peníze.

гроші — peníze;	відсоток — úrok;
Українські гроші — ukrajinské peníze;	без відсотків — bez úroků;
грівна — hřivna;	капітал, скарб, гроші — kapitál;
карбованець — rubl;	купівля — koupě;
шаг — setina hřivny;	продаж — prodej;
банок — banka;	продати, продавати — prodávati;
державний банк — státní banka;	купувати, покупати, скупати — kupovati, nakoupiti;
скарбниця — egár;	прибуток — zisk;
скарбник — pokladník;	видаток — výdej;
коштовні метали — drahé kovy;	біржа — bursa;
срібло — stříbro;	подать, податок — daň;
золото — zlato;	податок з доходу — důchodová daň;
поточний рахунок — běžný účet;	вексель — směnka;
позичка — půjčka;	маєток — statek;
самоцвітний камінь — draho- kam;	наслідство, спадщина — dědictví;

придáne, víно — věno;
маéток — jmění;
без маéтку — bez jmění;
наёмний — nájemný;
заробіти, запрацювати — vy-
dělati;
замóжний — zámožný;
не замóжний — nezámožný;
багáч, багатір — boháč;
багáтий — bohatý;

багáтство — bohatství;
багатіти, багатшати — bohat-
nouti;
бідність, убожество, недостат-
ки, злідні — chudoba;
бідний, убогий, мизёрний, зли-
дений — chudý;
щадіти — spořiti;
щадніча кáса — spořitelna.

Івáн Франкó:

Як жили первісні¹⁾ люде.

Старі перéкази²⁾ й кни́ги оповідають нам, що в да́вно дав-
ніну лю́де були́ ді́кі³⁾, жили́ по лі́сах та не́трах⁴⁾, хова́лися в
пече́рах⁵⁾. Їх бу́ло ма́ло, ро́зум їх був нерозві́нений⁶⁾, вони
не зна́ли ні вогню, ні залі́за, ні жа́дного метáлю⁷⁾, живі́лися
плода́ми ді́ких дере́в, я́годами та корі́нцями рослі́н, одяга́-
лися в лі́стя та ко́ру дере́в і му́сили хова́тися⁸⁾ пе́ред зві́рями,
що були́ далéко сильні́ші і лі́пше узбро́єні⁹⁾ і численні́ші¹⁰⁾,
ні́ж лю́де.

Так бу́ло ду́же до́вгі ві́ки. Аж з ча́сом лю́де набра́лися¹¹⁾
бі́льше ро́зуму, опанува́ли вогóнь, навчі́лися з креме́ню¹²⁾
робі́ти збро́ю¹³⁾, викрису́вати¹⁴⁾ стрі́ли¹⁵⁾, сокі́ри¹⁶⁾ та спі́си¹⁷⁾,
далі́ пізна́ли рі́жні метáлі — брóнзу, мідь, залі́зо, присво́їли¹⁸⁾
де́-яких зві́рів і за їх до́помóгою запанува́ли над земле́ю.

Ра́зом з тим вони́ мно́жилися чим-раз бі́льше, вихóдили
з лі́сів, навчі́лися будува́ти¹⁹⁾ до́ми, се́ла й міста́ і з ча́сом опа-
нува́ли всі́ що-найлі́пші ча́сти землі́. Зві́рі, що пе́ред тим були́
пана́ми землі́, гуля́ли всю́ди вільно і зна́ли ті́льки одну́ війну²⁰⁾,
для здо́бува́ння²¹⁾ їжі²²⁾, тепе́р почу́ли на сві́ті ново́го во́рога²³⁾,
сто раз стра́шні́шого²⁴⁾, як го́лод. То був во́рог хі́трий та мо-
гу́тній, та́кий во́рог, що дося́гав і ри́бу в воді́, і пта́ха²⁵⁾ в пові́-
трі²⁶⁾, і оле́ня в лі́сі, і бурсака́²⁷⁾ в я́мі. Всю́ди його́ бу́ло повно,
до всьóго йому́ було́ ді́ло, на ко́жного він зна́ходив спóсіб²⁸⁾.
Тим стра́шнім во́рогом був чоло́вік.

До́вгі ві́ки йшла́ війна́ між чоло́віком і зві́рями. Ді́йшло́
до того́, що ба́гато зві́рів чоло́вік полови́в²⁹⁾ і поверну́в у сво́їх

невільників³⁰), а інших багато переніщив³¹) і прогнав у далекі ліси, в нетри³²) та степі. Вони мусіли ховатися перед ним у недоступних місцях так, як чоловік колись ховався перед ними.

1. první; 2. pověsti; 3. divoký; 4. hustý les; 5. jeskyně; 6. nevyvinutý; 7. kov; 8. schovávat; 9. ozbrojení; 10. početnější; 11. dostali; 12. křemen; 13. zbraně; 14. broušiti; 15. střely; 16. sekyra; 17. kopí; 18. ochočili; 19. stavěti; 20. válka; 21. dobytí; 22. jídlo; 23. nepřítel; 24. hrozný; 25. ptáka; 26. vzduch; 27. jezevec; 28. způsob; 29. pochyta; 30. podrobil si je; 31. zničiti; 32. rokle; hustý les.

13. úloha.

Skloňování druhé (střední rod):

Druhé ukrajinské skloňování dělí se na:

1. tvrdé,
2. měkké,
3. souhláskové.

K 1. tvrdému skloňování náleží slova, zakončená na *o*.

K 2. měkkému skloňování náleží slova, zakončená na *e, я*.

K 3. souhláskovému skloňování náleží slova, zakončená na souhlásku, a mající ve 2. pádě jednotného čísla kmenotvorné přípony *-ен, -ам, -ят*.

Tvrdé skloňování.

Jednotné číslo:

Množné číslo:

	(jezero)	(okno)	(strom)			
1.	озеро	вікно	дерево	озера	вікна	дерéва
2.	озера	вікна	дерева	озэр	вікон	дерéв
3.	озеру	вікнó	дереву	озерам	вікнам	дерéвам
4.	озеро	вікно	дерево	озера	вікна	дерéва
5.	озеро	вікно	дерево	озера	вікна	дерéва
6.	озері	вікні	дереви	озерах	вікнах	дерéвах
7.	озером	вікно́м	дерево́м	озерами	вікнами	дерéвами

Měkké skloňování.

Jednotné číslo:

Множné číslo:

	(moře)	(svatba)	(otázka)			
1.	móre	vesíлля	питання	моря	весілля	питання
2.	móря	vesíлля	питання	морів	весіль -ів	питань -ів
3.	móрю	vesíлляю	питанняю	морям	весіллям	питанням
4.	móre	vesíлля	питання	моря	весілля	питання
5.	móre	vesíлля	питання	моря	весілля	питання
6.	móri	vesíлли-ю	питанняі	морях	весіллях	питаннях
7.	móрем	весіллям	питанням	морями	весіллями	питаннямиФ

Souhláskové skloňování.

Jednotné číslo:

	(jméno)	(jehně)	(plémě)	(orlí mládě)	(kaše)
1.	ím'я	ягня́	плéмя	орля́	курча́
2.	імени	ягня́ти	плéмени	орля́ти	курча́ти
3.	імені	ягня́ті	плéмені	орля́ті	курча́ті
4.	ім'я	ягня́	плéмя	орля́	курча́
5.	ім'я	ягня́	плéмя	орля́	курча́
6.	імені	ягня́ті	плéмені	орля́ті	курча́ті
7.	ім'ям	ягня́м	плéмям	орля́м	курча́м

Множné číslo:

1.	іме́на	ягня́та	племе́на	орля́та	курча́та
2.	іме́н	ягня́т	племе́н	орля́т	курча́т
3.	іме́нам	ягня́там	племе́нам	орля́там	курча́там
4.	іме́на	ягня́та	племе́на	орля́та	курча́та
5.	іме́на	ягня́та	племе́на	орля́та	курча́та
6.	іме́нах	ягня́тах	племе́нах	орля́тах	курча́тах
7.	іме́нами	ягня́тами	племе́нами	орля́тами	курча́тами

Schéma 2. středního skloňování jmen podstatných.

Pády	Jednotné číslo			Číslo množné		
	tvrdé	měkké	sou- hláskové	tvrdé	měkké	sou- hláskové
1.	о	е-я	а-я	а	я	а
2.	а	я	и	кмен	ь-ів	кмен
3.	у	ю	і	ам	ям	ам
4.	=1. p.	=1. p.	=1. p.	=1. p.	=1. p.	=1. p.
5.	=1. p.	=1. p.	=1. p.	=1. p.	=1. p.	=1. p.
6.	і	і	і	ах	ях	ах
7.	ом	ем-ям	ам-ям	ами	ями	ами

Явища природи. — Přírodní zjevy.

небо — nebe; сónце — slunce; місяць — měsíc; прóмінь — paprsek; зоря (зірка, ясочка) — hvězda (silně zářící); сузірря — souhvězdí; чумацький шлях — Mléčná dráha; віз — Velký medvěd (Vůz); волосожар — vlasatice; чепіга — Bliženci; борона — Kasioreja; пéред заходом сónця — před západem slunce; у дóсвіта, до схід сónця — před svítáním; розвидняється — svítá; сутеніє, смеркас — stmívá se, smráká se; в глупу ніч — v pozdní noc; рánком, вránці — ráno;	над вéчир — vprodvečer; у-вéчери — na večer; завтра — zítra; в-ночі — v noci; в-день — ve dne; торік — minulý rok; на тім тижні в-рánці — toho týdne ráno; що-ночі — každé noci; що-дня, що-дénно — každo- denně; що-року, що-річно — každo- ročně; влітку — v létě; в-зімі — v zimě; на-весні, на прóвесні, весно́ю — na jaře; в осení — na podzim; місячна ніч — měsíčná noc; прóтяг — průvan; ожелéдь — náledí; хмúрно — rošmourno;

веселка — duha;	заверюха — vánice;
бліскавка, блискавиця — blýs-kavice;	мряка, мрака — mrak;
дощ — dešť;	зимно — chladno;
злива, хлюща — liják;	спека, парко — horko, dusno;
вітер — vítr;	імла — mlha; повінь, повідь — povodeň;
віхор — víchr;	наморозь, іней, шержень — jíní.
буря, хуртовіна — bouře;	

Сбнце.

Холодно й сумно¹⁾ взімку²⁾. Ніч довга й темна, день короткий, сірий³⁾. Чому⁴⁾ це так? Тому, що взімку сонце мало світить та гріє.

Почалася весна. Стало тепліше, веселіше, день подовшав, а ніч стала коротша. Чому це так? Сонце стало більше світити та більше гріти.

Холодно взімку. Але ми затопимо в хаті піч⁵⁾, і стане тепло. І це тепло від сонця. У печі горять дрова. А дрова нарубано в лісі з дерев. А дерево виростило сонце.

Наліла матері в гóрщик⁶⁾ воді, поклала м'яса, накришила буряків⁷⁾, капусти, картоплі⁸⁾ й поставила варити. Буде добрий борщ⁹⁾ і теж від сонця. Як так? А так. Вода, що в гóрщику, з криниці¹⁰⁾ або з річки, звідки б ми не взяли, була раніш у хмарах¹¹⁾. З хмар пішов дощ або сніг чи град, і посповнювалася¹²⁾ водою криниці, річки, стави¹³⁾ й струмки¹⁴⁾. Буряки, капусту, картоплю, як і всі рослини, виростило сонце. М'ясо з тварини¹⁵⁾, тварина годувалася травою, а траву виростило сонце. Воно виростило жито й пшеницю. Борошно¹⁶⁾ моліли мліни, вітряки¹⁷⁾. Мліни мелють водою або парою. Водяний млин стоїть на ставку¹⁸⁾ або на річці, а вода в них від сонця. Паровий млин меле парою, пара від палива, а паливо від сонця. Кріла у вітряка крутить вітер, а вітер теж від сонця.

Людина живе на світі й працює. Через що вона живе та має сили, щоб працювати? Через їжу, а їжу виростило сонце.

Отже¹⁹⁾, що б ми не робили, на що б не подивилися, — все від сонця и все за його допомогою.

Уявіть²⁰⁾ собі, що було б, якби раптом²¹⁾ не стало сонця, і на землі не було б світла й тепла. Уся земля вкрилася б

снігом та льодом, дерева не розпустили б бруньок²²), трава не віросла б. Незабаром²³) помірли б з голоду всі тварини²⁴), а за ними загинули б і люди.

Сонце дає всім життя²⁵).

1. smutno; 2. v zimě; 3. šedý; 4. proč? 5. pes; 6. hrnek; 7. červená řípa; 8. brambory; 9. ukrajinská polévka; 10. studna; 11. mrak; 12. naplnily se; 13. rybník; 14. potůček; 15. dobytek; 16. mouka; 17. větrný mlýn; 18. rybniček; 19. proto; 20. představte; 21. neočekávaně; 22. pupence; 23. brzo; 24. živočich, zvíře; 25. život.

14. úloha.

Poznámky k jednotlivým pádům středního vzoru jmen podstatných.

Nominativ množného čísla:

1. pád středního rodu má koncovku: *a - я*.

гнізда, яблука, телятка, дерева, словечка, пера, крила, чобла... ягнята, імена, крильця, серця, лиця, поля, оповідання, питання, подвір'я, прислів'я, обличчя.

Але око — очі; плече — плечі, вуха — вухи — вуха.

Genitiv množného čísla:

U slov s dvěma a více souhláskami ve kmeni vyskytá se v 2. p. mn. č. pohyblivé *o* nebo *e*:

вікна — вікон; ягнятка — ягнятók; горщатók: пасém; полотén, яєць — яйце, яйця.

Přízvuk je vždy na pohyblivém *o - e*.

Některá slovesa středního rodu mají koncovku *-ей*:
око — очі — очей; плечé — плечі — плечей.

Світло а темнота. — Světlo, tma.

бліскавка — blesk;

бліскати — blýskání;

вогонь — oheň;

вогняний — ohnivý;

полум'я — plamen;

палати — plápolati;

пожежа, пожар — požár;
пожежний, пожарний — hasič;
горіти — hořeti;
яскій, яскравий; блискучий,
ясний, відний — jasný;
іскра — jiskra;
іскрити — jiskřiti;
лямпа — lampa;
горілка — hořák;
мигтіти, блимати — blíkati;
задімлюватися — čaditi;
диміти, курити — kouřiti;
дим — kouř;
сажа — saze;
абажур — stínidlo;
лихтар — lucerna;
маяк — maják;
тріска, трісочка — louč;
похідня, похідня, смолоскіп
— rochoďeň;
освітлення — osvětlení;
промінь — paprsek;
гніт, гніт — knot;
електрика — elektřina;
електростанція — elektrárna;
електричний — elektrický;
електрострум — elektrický
proud;
електризація — elektrisace;
електромотор — elektromotor;
електротехнік — elektrotech-
nik;
ізоляція — izolace;

дріт — drát;
струм — tok;
вимикач — vypínač;
гас, гас — petrolej;
газ — plyn;
газовий завод — plynárna;
газоосвітлення — plynové o-
světlení;
газопровід — plynovod;
рефлектор — reflektor;
свічка — svíčka;
лойова свічка — lojová svíčka;
свічник — svícen;
сірніки — zápalky;
запальничка — zapalovač;
запалити, засвітити — zapá-
liti;
загасити — zhasiti;
темнота — temnota;
темний — temný;
око — oko;
бачити — viděti;
окуляри — brýle;
пенснє — skřipec;
бінось — dalekohled;
далекось — dalekozraký;
короткосось — krátkozraký;
зіниця — panenka;
сліпий — slepý;
фотось — fotograf;
фотосьфія — fotografie;
фотосьфувати — fotografovati;
чочка — čočka.

Градовиця.¹⁾

Над вечір. Сонця не видко: за хмарами десь. Збирається на грозу²⁾. Із заходу громадається вернигори — хмари, велетні³⁾.

І чорно, чорно там. Відгуком⁴) далеко землетрусу⁵) б'ють здалеку приглушені закоти⁶) грому, і чирк-чирк! Засвічуються вогняними мигами⁷) блискавиці.

Від далекої хмари пішли гінці⁸), вістуни⁹), повіви вітру; важко¹⁰) прилягає аж до землі колосся.

Уже над головою клубочуться товсто-брудні¹¹) драгли, — ой, димар¹²) на хаті зачеплять¹³)!

Ясень¹⁴) та осокор¹⁵) без вітру зашелестіли, загомоніли¹⁶) — про хмару повели розмову¹⁷).

І враз зойкнув¹⁸) стрункий¹⁹), осокор і схилив пишне²⁰) верховіття²¹) долі, покірно ізігнув гнучкий стан²²). Уперекидь²³) пішла солома по подвір'ю²⁴), знялась угору. Ляснула²⁵) віконниця²⁶).

І вдарив підземною силою закіт²⁷) грому, жахнув у просторінь²⁸) — і бився велетенським²⁹) шелестом³⁰) — луною³¹) низько понад землею, на подвір'ї. Шибки³²) тоненько, перелякано³³) заскавуліли³⁴): дзень! дзень! дзень! брязь! З гороб'яче³⁵) яйце завбільшки³⁶) впала перша крапля³⁷) — дощина³⁸), друга...

Жахно-сизою стіною стояв близький дощ — що там, за тією стіною? Що?

Зойкнула земля, ісхитнулась. І — шум, шум! Загуло³⁹), зашуміло³⁹), заторохтіло³⁹)! Град!...

Сонце, що вже було на заході, освітило криваве побоввище⁴⁰). Гроза проходила, а вода потоками⁴¹) ревла.

Підтяте⁴²) ворогом⁴³) колосся важко лежало, вмісене в багнюку⁴⁴) — правдиві трупи⁴⁵) вояків⁴⁶) на кривавім побоввищі.

— 1. hromobití; 2. bouřka; 3. obrovské; 4. dozníti; 5. zemětřesení; 6. hřímání; 7. okamžiky; 8. posli; 9. zvěstovatelé; 10. těžko; 11. těžko-popelavé; 12. komín; 13. dotýkali se; 14. jasan; 15. topol černý; 16. zahovořiti; 17. rozmluva; 18. stenal; 19. štihlý; 20. pyšný; 21. vršek stromu; 22. postava; 23. jedna za druhou; 24. po dvoře; 25. drnčela; 26. okenice; 27. rána; 28. prostranství; 29. ohromný; 30. šumění; 31. ozvěna; 32. okenní sklo; 33. zlekaně; 34. zazvučely; 35. vrabčí; 36. velké; 37. kapka; 38. krápe; 39. hluk, třesk, třeskot; 40. bojiště; 41. potok; 42. podťaté klasy; 43. nepřítel; 44. bahno; 45. mrtvolu; 46. vojáků.

15. úloha.

Skloňování třetí (ženské).

Třetí skloňování dělí se na tvrdé, měkké a souhláskové.

K tvrdému skloňování náleží slova, zakončená na -a (mimo жа, ча, ша, ща)

K měkkému skloňování náleží slova, zakončená na я i на жа, ча, ша, ща.

K souhláskovému skloňování náleží slova, zakončená na měkkou souhlásku na (-ь).

Tvrdé skloňování.

Jednotné číslo.

1. стіна (stěna)	сестра (sestra)	кніга (kniha)	жінка (žena)
2. стіні	сестрі	кніги	жінки
3. стіні	сестрі	кнізі	жінці
4. стіну	сестру	кнігу	жінку
5. стіно	сестро	кніго	жінко
6. стіні	сестрі	кнізі	жінці
7. стіною	сестрою	кнігою	жінкою

Множné číslo:

1. стіни	сестри	кніги	жінки
2. стін	сестёр	кніг	жінó
3. стінам	сестрам	кнігам	жінкám
4. стіни	сестёр	кніги	жінки
5. стіни	сестри	кніги	жінки
6. стінах	сестрах	кнігах	жінкáх
7. стінами	сестрами	кнігами	жінкáми

Мěkké skloňování.

Jednotné číslo:

1. пісня (píseň)	ідея (idea)	плóща (náměstí)	хіжа (chyšě)
2. пісні	ідеі	плóщі	хіжі

3. пісні	ідéї	плóщі	хіжі
4. пісню	ідéю	плóщу	хіжу
5. пісне	ідéє	плóще	хіже
6. пісні	ідéї	плóщі	хіжі
7. піснею	ідéєю	плóщею	хіжею

Множné číslo:

1. пісні	ідéї	плóщі	хіжі
2. пісень	ідéй	плóщ	хіж
3. пісням	ідéям	плóщам	хіжам
4. пісні	ідéї	плóщі	хіжі
5. пісні	ідéї	плóші	хіжі
6. піснях	ідéях	плóщах	хіжах
7. піснями	ідéями	плóщами	хіжами

Souhláskové skloňování.

Jednotné číslo:

(kázaní)	(moc)	(půlnoc, sever)	(setkaná)
1. проповідь	влáсть	північ	зустріч
2. проповіді	влáсти	півночі	зустрічи
3. проповіді	влáсті	півночі	зустрічі
4. проповідь	влáсть	північ	зустріч
5. проповіде	влáсте	півноче	зустріче
6. проповіді	влáсті	півночі	зустрічі
7. проповіддю	влáстю	північчю	зустріччю

Множné číslo:

1. проповіді	влáсти	півночі	зустрічі
2. проповідей	влáстей	півночей	зустрічей
3. проповідям	влáстям	півночам	зустрічам
4. проповіді	влáсти	півночі	зустрічі
5. проповіді	влáсти	півночі	зустрічі
6. проповідях	влáстях	півночах	зустрічах
7. проповідями	влáстями	півночами	зустрічами

Schéma 2. ženského skloňování jmen podstatných.

Pády	Jednotné číslo			Číslo množné		
	tvrdé	měkké	souhláskové	tvrdé	měkké	souhláskové
1.	а	я, жа, ча, ша, ща	na sou- hlásku а ъ	и	і-ї	і
2.	и	і-ї	и	кмен	кмен ъ-й	ей
3.	і	і-ї	і	ам	ям-ам	ям-ам
4.	у	ю-у	1.	и	і-ї	і
5.	о	е-е	е	и	і-ї	і
6.	і	і-ї	і	ах	ях-ах	ях-ах
7.	ою	ею-ею	ю	ами	ями, ами	ями-ами

Свѣта. — Svátky.

Різдво́, свѣткі́ — vánoce
 Новій Рік — Nový rok
 Водохре́ща — svěcení vody
 tříkrálové
 Стрі́тєння — Obřezání Páně
 м'яси́ці — masopust
 білий ти́ждєнь — velikonoční
 týden
 Вели́кдєнь — velikonoce
 Перша Прѣчиста — Nanebe-
 vzetí P. Marie

Дру́га Прѣчиста — Narodení
 P. Marie
 Здві́ження — Pozdvižení kříže
 Зелєні свѣта — svatodušní
 svátky
 Микóлині свѣта — Sv. Miku-
 láše (6. prosince)
 Мелáнки — Silvestra
 піст — půst

С. Черка́сенко:

Як вроділася¹⁾ пісня.

Давно́ це було́, ще тоді́, як по на́ших степáх ширóких та
 пішних не ході́ли гóстрі плуги й не крáяли²⁾ скі́бами³⁾ зелєні
 грúди вільно́ї нєньки-землі;⁴⁾ ще тоді́, як висóку запашну́⁵⁾
 траву́ по степáх толóчили⁶⁾ тільки невели́чкі отáри⁷⁾ овєць,
 табуні⁸⁾ дїких кóней, гурті⁹⁾ круторóгих¹⁰⁾ биків¹¹⁾ та тóрів;¹²⁾
 ще тоді́, як вівчáр¹³⁾ був сам хазяїн¹⁴⁾ і сам чабáн,¹⁵⁾ а про
 панів і гáдки¹⁶⁾ не бóло, ще як земл́я булá нїчїя.¹⁷⁾ Давно́ це

було . . . І вільно та гáрно¹⁸⁾ було тоді в степах. Вівці розбре-
ліся¹⁹⁾ по бéрезі, смаку́ючи²⁰⁾ ніжну молоду́ травичку. Вівчáр
сів над водою́ і заслу́хався²¹⁾ у невимóвно гáрну мýзику степо-
вú. Защемíло його́ сéрце, важкий сум²²⁾ обгорну́в²³⁾ його́, він,
ма́буть, почу́в свою самотíну²⁴⁾ й зажури́вся.²⁵⁾ І захотíлось
вівчарéві вилити свíй смýток²⁶⁾ у пісні, такій тíхій, як шепо-
тíння²⁷⁾ очерéту,²⁸⁾ смутній, як кувáння ²⁹⁾ зозу́лі,³⁰⁾ чарівній³¹⁾
і щíрій, як тьóхкання³²⁾ соловéйка.³³⁾ Вíрìзав вівчáр з очерету
сопíлку,³⁴⁾ поробíв у нíй дíрочкі, притулív до вуст, і чудóва³⁵⁾
пісня, вільна, як вíтер, жу́рлива,³⁶⁾ як зідхáння стéпу, розіт-
ну́лася³⁷⁾ навкру́гі.³⁸⁾

1. zrodila se; 2. krájeli—řezali; 3. skýva; 4. matka-zem; 5. vonící;
6. vyšlapovali; 7. stáda ovcí; 8. stáda koní; 9. stáda dobytka; 10. křivorohý;
11. býk; 12. tur; 13. ovčák; 14. hospodář; 15. pasák; 16. myšlenky; 17. volná;
18. pěkné; 19. rozběhly se; 20. chutná; 21. poslouchal; 22. smutek; 23. dolehl;
24. samotu; 25. zamyslíl; 26. smutek; 27. šepot; 28. rákos; 29. kukání; 30. ku-
kačka; 31. čarovná; 32. klokotá; 33. slavík; 34. píšťalka; 35. pěkná—krásná;
36. smutná; 37. rozlehla se; 38. do okolí.

16. úloha.

Шану́йте кнiжку! (Stěte knihu!)

Кнiжка дає найбільший рóзум людинi.
Без кнiжки тепér не прожити на свiтi, то-
мú кнiжци скрiзь така́ шáна.
Кнiжку трéба берегти́, як найцiннiшу рiч,
бо з кнiжкою лéгче на дóбру дорóгу натрáпити,
в кнiжци завждi знайдéм розумну порáду. Без
тéбе, кнiжкó, лю́ди жи́ли б, як слiпi!
Пишли кнiжки́ по свiту дúже давнó, iз тóго часу́ написано
сiлу кнiжóк.
Цим кнiжкам i числá немá. Вiгадав друкувати
кнiжки́ нiмець Гúтенберг iще́ рóку 1450-го, i з тóго
часу́ свiт укрiвся всiмá достúп —
ними кнiжками й лю́ди кохáються
в кнiжках, як у наймудрiших дорáдниках. Шáна
вам кнiжки́, бо ви найкрáщi провoдiрi лю́дства.

Poznámky k jednotlivým pádům ženského skloňování.

Jednotné číslo.

2. pád říби, книжки, пісні, подорожі (cesty), со́ли, пе́чи (ресе).

3. pád: сестрі, хмарі (chmáře), землі, надії, радості, матері, подорожі, судді (sudímu), гайдамаці (hajdamákovі). Pozor na změnu k v ц; г v з, х v с: мука-муці; нога-нозі; блоха (blecha)-блосі.

5. pád má koncovku: o, e, ю, є.

Koncovku o má tvrdé skloňování: еетро, Україно, Ганно, віро, гайдамако, бідолахо!

Koncovku e má měkké a souhláskové skloňování: доле, земле, вдовице, душе, смерте, ноче (носі), радосте, вісте, тваре, але *мати!*

Koncovku ю mají zdobnělá slova měkkého skloňování: доню (dcerko), матусю (mamínko), Марусю (Mařenko)!

Koncovku є má měkké skloňování: надіє, ідеє!

6. pád: воді, землі, статті, гуці, подорожі, печі, крові, тіні, матері.

7. pád má koncovku -ою; -єю, -єю, ю: водою; землею, їжею (jídlem), душею, піснею; сіллю, осінню, міддю (mědí), міццю (mocí), подоріжжю, смертю, кістю (kostí).

Číslo množné.

1. pád:

a) сестри, книжки, брови, церкви, мухи, ночі, хмари.

b) дині, надії, шиї, бурі, землі, сим'ї, вівці, столиці, лисці.

c) миші, кручі, пущі, постаті, повісті, кості.

2. pád nemá koncovku: гір (hor), бліх (blech), сторін (stran), доріг (drah), барв (barev), форм, верб (vrb). Často se tu vyskytá pohyblivé o nebo e, na př.:

a) tvrdé skloňování: книжо́к, свічо́к, чайо́к, сосо́н і сосе́н; міте́л, воє́н;

b) měkké skloňování: соте́н, кухо́нь, ове́ць, земе́ль, пісе́нь;

c) souhláskové skloňování s koncovkou eř: ночей (носі),

печей, повістей, костей, роскошей, речей: podobně: свиней (sviní), мишей (myší), вошей (vší). Slovo мати má koncovku -iv: матерів. Dále: груди-грудей; двери-дверей; діти-дітей, люде-людей; кури-курей; гуси-гусей; сїни-сїней; сани-саней.

7. pád má koncovku -ами, -ями.

Koncovku -ми mají: груди-грудьями; двери-дверми (i дверима); сїни-сїньми; кури-курми; гуси-гусьми; діти-дітьми; люде-людьми.

Schéma všech tříd skloňování.

Pády	Mužský rod		Střední rod			Ženský rod		
	tvrdé	měkké	tvrdé	měkké	souhláskové	tvrdé	měkké	souhláskové
1.	Tvrdá souhl. о	Měkká souhl. ѣ ж, ч, ш,	о	е-я	а-я	а	я, жа, ча, ша, ща	na souhlásku а ѣ
2.	а-у	я-а	а	я	и	и	і-ї	и
3.	ові	еві-єві	у	ю	і	і	і-ї	і
4.	1-2.	1-2.	1.	1.	1.	у	ю-у	1.
5.	е-у	ю-у	1.	1.	1.	о	е-є	е
6.	і-ові-у	еві-ю-ї	і	і	і	і	і-ї	і
7.	ом	ем-єм	ом	ем-ям	ам-ям	ою	ею-єю	ю
1.	и	і-ї	а	я	а	и	і-ї	і
2.	ів	ів-їв	кмен	ь-ів	кмен	кмен	кмен ь-й	ей
3.	ам	ям	ам	ам	ам	ям	ям-ам	ям-ам
4.	1-2.	1-2.	1.	1.	1.	и	і-ї	і
5.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.
6.	ах	ях	ах	ях	ах	ах	ях-ах	ях, ах
7.	ами	ями	ами	ями	ами	ами	ями-ами	ями-ами

Помішкання. — Вут.

покій — pokoj
меблі — nábytek
обстано́ва — zařízení

стіл — stůl
стілець — židle
крісло — křeslo

шафа — skříň
гру́ба — pec
дзеркало — zrcadlo
кілим — koberec
лампа — lampa
свічник — svícen
шібка — okenní tabule
підлога — podlaha
сте́ля — strop
ліжко — postel
кана́па — divan, pohovka

кóвдра, укривáло — pokrývka
прості́рало — prostěradlo
убру́с — ubrus
сервѐтка — ubrousek
видѐлка — vidlička
та́ця — podnos, tác
місочка — miska
шкля́нка — sklenice
тарі́лка — talíř
ніж — nůž

Яблу́ня.¹⁾

Росла в нашому садку²⁾ велика стара яблу́ня. Виросла ця яблу́ня з насінини,³⁾ що її колись давно посадив ще наш дід. З тієї насінинки виросла дика яблу́нька, а до неї прищепив⁴⁾ дід паросточок⁵⁾ від доброї яблуні.

Коріння яблуні глибоко сидить у землі, а вгору з землі росте товстий стовбур,⁶⁾ вкритий потрісканою⁷⁾ корою. Вгорі від стовбура йдуть гілки⁸⁾ й гілочки,⁹⁾ а на них весь час тремтять¹⁰⁾ і ніби шепочеться¹¹⁾ зелене листя.

В осени скине з себе яблу́ня листя й залишиться на зиму гола, з самими тільки бруньками¹²⁾ на гілках. На весні потане сніг, розм'якне земля, і оживе наша яблу́ня. Коріння яблуні потягне з вогкої¹³⁾ землі поживний сік.¹⁴⁾ Сік підійметься вгору по корі стовбура, по гілках і гілочках аж до бруньок.

Бруньки набубнявлюють,¹⁵⁾ з одних розвинуться листочки, з інших — квітки.

Опадуть квітки, і на їх місці з'являться маленькі овочі — яблучка.

Геть уже літо старанно працюватиме коріння,¹⁶⁾ здобуватиме з землі їжу й годуватиме¹⁷⁾ дерево. Годув його й листя: воно вбирає в себе з повітря поживні для дерева надіб'я й гонить їх далі по дереву.

Так живе яблу́нька рік за роком, поки стане стара.

З землі, з води, з повітря харчуються¹⁸⁾ всі частини дерева: і стовбур, і гілки, і листя, і плід.

1. jabloň; 2. ovocná zahrada; 3. jádro, zrníčko, semeno; 4. děd narouboval; 5. větvička; 6. kmen; 7. rozpraskaná; 8. větve; 9. větvičky; 10. chvěje se; 11. šeptá; 12. pupence; 13. vlhké; 14. šťáva; 15. nalijí; 16. kořen; 17. krmiti; 18. živiti se.

17. úloha.

Jména přídavná.

Ukrajinský jazyk má dva vzory pro skloňování jmen přídavných: 1. tvrdý a 2. měkký.

K tvrdému skloňování jmen přídavných náleží slova, která jsou v 1. pádě zakončena na *-uŕ, -a, -e*.

K měkkému skloňování náleží slova, která jsou v 1. pádě zakončena na *-iŕ, -я, -e*.

Tvrdé skloňování.

Pády	Jednotné číslo:			Množné číslo:
	Mužský rod	Ženský rod	Střední rod	pro všechny rody
1.	дóбрый	дóбра	дóбре	дóбри
2.	дóброго	дóброї	дóброго	дóбрих
3.	дóброму	дóбрій	дóброму	дóбрим
4.	дóбр (1-2)	дóбру	дóбре	дóбр (1-2)
5.	дóбрый	дóбра	дóбре	дóбри
6.	дóбрим(ому)	дóбрій	дóбрим(ому)	дóбрих
7.	дóбрим	дóброю	дóбрим	дóбрими

Podle tvrdého vzoru skloňují se též přídavná jména, která mají koncovku *i'v* (ова ове); *-ин* (ина, ине): бáтьків, -ова, -ове (otcův); тiтчин, -ина, -ине (tetčín); сестрін, -ина, -ине (sestřín).

Měkké skloňování.

Pády	Jednotné číslo:			Množné číslo:
	Mužský rod	Ženský rod	Střední rod	Pro všechny rody
1.	осiнній (podzimní)	осiння	осiние	осiнні
2.	осiннього	осiнньої	осiннього	осiнніх

3. осінньому	осінній	осінньому	осіннім
4. осінн(1-2)	осінню	осінне	осінн(1-2)
5. осінній	осіння	осінне	осінні
6. осіннім(ьому)	осінній	осіннім(ьому)	осінніх
7. осіннім	осіннього	осіннім	осінніми

Schéma skloňování jmen přídavných.

Pády	Mužský rod		Ženský rod		Střední rod		Pro všechny rody	
	tvrdé	měkké	tvrdé	měkké	tvrdé	měkké	tvrdé	měkké
1.	ий	ій	а	я	е	є	і	і
2.	ого	ього	ої	ьої	ого	ього	их	іх
3.	ому	ьому	ій	ій	ому	ьому	им	ім
4.	1-2.	1-2.	у	ю	1.	1.	1-2.	1-2.
5.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.
6.	ім-ому	ім(ьому)	ій	ій	ім-ому	ім-ьому	их	іх
7.	ім	ім	ою	ьою	им	ім	ими	іми

Школа. — Škola.

будінок, будівля, будова = budova	папір — papír
учень — žák	перо — pero
учениця — žačka	лінійка — pravítko
підручник — svičebnice	зшит — sešit
навчання, наука — svičení	олівець — tužka
навчати, навчити, вивчити — svičiti	клас — třída
читання — čtení	повторяти, повторювати — opakovati
читальня — čítárna	відділ — oddělení
читач — čtenář	меблі — zařízení
писати — psáti	парта — lavice
письмове приладдя - psací náčiní	лávка — lavice
атрамент, чорніло — inkoust	шафа — skříň
каламар — kalamář	губка — houba
	ганчірка — hadr

крéйда — křída
картіни — obrazy
катéдра — katedra
стіл — stůl
стілeць — židle
табліца — tabule
мапа — mapa
приймáльня — hovorna
кабінeт — kabinet
учітель, вчітель — učitel
учітелька, вчітелька — učitelka
викладáч, -ка — středoškolský profesor
профeсор — universitní profesor
обов'язковий — povinný
необов'язковий — nepovinný
історія — dějiny
культура — kultura
мистeцтво — umění
політика — politika
фізика — fyzika
мóва — jazyk
живопис, маля́рство — malířství
народногосподарський — národně hospodářský
право — právo
скульпту́ра, різба́рство — sochařství
стенографія — těsnopis
бухгалтерія — účetnictví
му́зика — hudba
географія — zeměpis
малюва́ння — kreslení
ліпка — modelování
перeрва писмо́ва пра́ца — písemné práce

канікули — prázdniny
відпочінок, спочінок — odpočinek
інспeктор — inspektor
дирeктор — ředitel
дирeкція — ředitelství
завідувач — správce
плáтня за навчáння — školné
іспит — zkouška
поведінка — chování
успіх — prospěch
свідоцтво — vysvědčení
мату́ра — maturitní vysvědčení
освіта — vzdělání
віща — vyšší
серeдня — středoškolské
спеціáльна odborné
початкóва — obecné
мійська — městské
му́зична — hudební
торговeльна — obchodní
промислóва — průmyslové
гiмнázія — gymnasium
реáльна — reálné
сільськогосподарська — hospodářská
університeт — universita
факультeт — fakulta
філософія — filosofie
медици́на — lékařská
правнічий — právnická
природничий — přírodovědecká
тeхні́ка — technika
студeнт — student
стóрож — školník

На одній німецькій школі, на дахові,²⁾ помостили³⁾ собі гніздо лелеки. Через якийсь час у гнізді з'явилися маленькі лелечки.⁴⁾ І от, одного разу маленький лелека випав з гнізда. Вчитель знайшов⁵⁾ його біля дверей: він лежав недвижимий,⁶⁾ бо дуже забився.⁷⁾ Вчитель узяв його в хату й годував⁸⁾ його та ним піклувався,⁹⁾ аж поки лелека одужав.¹⁰⁾ Тоді відніс його на луку¹¹⁾ й там посадив. Старі лелеки знайшли його й там годували, а вчитель одвідував¹²⁾ його. Як в малого лелеки вирости й зміцніли¹³⁾ крила, і він міг уже літати, то старі лелеки забрали його в гніздо. Але що-дня, як учитель виходив на луку на прогулянку,¹⁴⁾ молодий лелека прилітав до його й ходив рядом з ним. Це було таке диво¹⁵⁾ всім, що навіть приходили дивитися, як учитель з лелекою на прогулянці ходить, а діти юрбою¹⁶⁾ бігали навколо¹⁷⁾ них. І лелека нікого не боявся, бо з ними був його приятель, його оборонець.¹⁸⁾

1. čáp; 2. střecha; 3. vystavěli; 4. malý čáp; 5. našel; 6. jako mrtvý; 7. uhodil; 8. krmil; 9. zabýval; 10. ozdravěl; 11. louka; 12. navštěvoval; 13. zmohutněla; 14. procházku; 15. vzácnost; 16. zástup; 17. okolo; 18. ochránce.

18. úloha.

Stupňování přídavných jmen.

Jména přídavná vyjadřují tři rozličné stupně svého významu, čili stupňují se.

1. stupeň jest základní: білий, повний (plný), гострий (ostrý), слабій, старий, скорий (rychlý).

2. stupeň tvoří se pomocí koncovky: -шій (-іший, -чий, щій). Souhlásky *z* a *z* mění se tu v *ж*, v těchto případech *š* v koncovce -ший přechází v *č* (*жи* = *жч*, *чи* = *ц*); na příklad: вузький—вужчий; низький—нижчий; близький—ближчий; дорогой—дорожчий;

білий—біліший; повний—повніший; гострий—гостріший; слабій—слабший; старий—старший—старіший; скорий—скорший—скоріший; тугий—тугший—тугіший;

3. stupeň tvoří se pomocí předpony *най*, která se přidá ke 2. stupni:

найбіліший; найповніший; найгостріший; найслабший; найтугший; найвужчий (nejúžší); найнижчий (nejnižší); найближчий.

1. stupeň:	білий, повний, гострий, слабий, мудрий, гарний.		
2. stupeň	Mužský rod	Ženský rod	Střední rod
	біліший	біліша	біліше
	повніший	повніша	повніше
	гостріший	гостріша	гостріше
	слабший	слабша	слабше
	мудріший	мудріша	мудріше
	гарніший	гарніша	гарніше
3. stupeň	найбіліший	найбіліша	найбіліше
	найповніший	найповніша	найповніше
	найгостріший	найгостріша	найгостріше
	найслабший	найслабша	найслабше
	наймудріший	наймудріша	наймудріше
	найгарніший	найгарніша	найгарніше

Některá jména přídavná mají 2. a 3. stupeň z jiného kmene:

великий — більший — найбільший
 поганий (zlý) — гірший — найгірший
 добрий — кращий — найкращий

Час. — Čas.

година — hodina
 хвили́на — minuta
 секунда, мить — vteřina
 хви́ля — chvíle
 мѐнт — okamžik
 тѐрмин — lhůta
 за́раз — ihned
 ту-ж мить — okamžitě
 нега́йно — bez meškání
 швѝдко — rychle
 ху́тко — spěšně

ра́птом — náhle
 коли́ ось, знена́цька — pojednou
 повóлі — pomalu
 квáпитись — kvařiti
 зага́ятись — meškati
 зволи́катись — zvolniti se
 надолу́жувати — doháněti
 марну́вати час — promarniti čas
 годи́нник — hodiny

кешенковий годинник — ka-
resní hodiny
на-передодні — v předvečer
рік — rok
пів-року — půl roku

о-півдня — v poledne
о-півночі — v půlnoci
о третій годині — ve tři hodiny
по шостій увечері — po šesté
večer

В. Винниченко:

Біля машини.¹⁾

Південь. Сонце пече. Дихати важко.²⁾

У полі пусто³⁾ вже. Не веселять очей густі, довгі ряди
кіп,⁴⁾ не лунає⁵⁾ в яру дзвін коси. Голо й сумно подихає осінню.

По шляхах⁶⁾ і по межах⁷⁾ подекуди суне поважно гарба⁸⁾
з снопами.

На ній, задерши догори голову, лежить собі який-небудь
засмалений⁹⁾ хлопець і врядигоди¹⁰⁾ хльоскає¹¹⁾ згори батіж-
ком.¹²⁾

За селом гуде молотарка.¹³⁾ Вона була колись панська,
а тепер селяни з трьох сіл молотять нею хліб.

Коло неї чисте пекло. Попадеш сюди й зразу нічого не
розумієш: стук, гряк, гвалт, якийсь рев, свист, чогось кричать,
десь сміються, порох,¹⁴⁾ полова,¹⁵⁾ дим . . . Крізь туман,¹⁶⁾
що стоїть навкруги, видно щось велике й червоне, чути, як
сердито гуде й грюкоче¹⁷⁾ воно. Тільки оговтавшись¹⁸⁾ трохи,
починаєш розуміти цю просту картину. Стоїть собі ненажер-
лива¹⁹⁾ звірюка,²⁰⁾ гуде, грюкотить,²¹⁾ а люди пхають²²⁾ їй
у пащу²³⁾ й не встигають нагодувати її. З радісним ревом хапає
вона сніп за снопом, трощить²⁴⁾ його залізними зубами своїми
й знов голодно й жалібно²⁵⁾ реве та гуде.

Не встигнуть п'ятнадцятеро засмалених, запорошених
істот²⁶⁾ вигребти з-під неї, як треба знов пхати їй у пащу, бо
сердито гуде вже й клацає порожнім барабаном. Не встигнуть
всунути снопа, як уже летить полова, і солома підіймається
горою під соломотрясом. І п'ятнадцятеро робітників,²⁷⁾ гука-
ючи, поспішаючи, откидають, розмазують нашвидку²⁸⁾ піт на
лиці, і знов підхоплюють з-під неї, і знов откидають до хлопчи-
ків. А ці теж не дримають: зачепивши²⁹⁾ купу волоком, тягнуть
до великих жовтих ожередів,³⁰⁾ на яких видно тільки брилі³¹⁾
дядьків³²⁾ та довгі вила.³³⁾ Робота³⁴⁾ кипить.

А машина гуде й наче аж радісно ревне, як попаде зразу добрий шматок.³⁵⁾ Тоді машиніст³⁶⁾ звичайно сердиться й щось кричить до барабанщиків; та ті ніби недочувають.³⁷⁾ І цілісінський день машину годують і підбирають з під неї. Віз³⁸⁾ під'їздить за возом, гарба за гарбою. Вже позвозили з Розкопаного Яру, вже почали з Межигірки, а звірюка все реве та голодно клацає³⁹⁾ своїми колесами, пасами, соломотрясами.

А сонце пече. Піт уже не втирають, і він вільними шляхами розходить ся по запорошених лицах, вибираючи, де менше пороху.

1. u mlátičky; 2. těžko; 3. prázdno; 4. kupky obilí; 5. nezvučí; 6. po cestách; 7. mezích; 8. žebříňák; 9. opálený; 10. stále; 11. práská; 12. bič; 13. mlátička; 14. prach; 15. plevy; 16. mlha; 17. hrčí; 18. rozhlédaje; 19. nenažraná; 20. zvíře; 21. hrčí; 22. strkají; 23. tlamu; 24. drtí; 25. žalostně; 26. lidi; 27. dělníci; 28. naspěch; 29. uchopivši; 30. kupy; 31. slaměný klobouk; 32. sedlák; 33. vidle; 34. práce; 35. kousek; 36. strojník; 37. neslyší; 38. vůz; 39. klape.

19. úloha.

Zájmena.

Skloňování osobního a zvratného zájmena.

Jednotné číslo:

1. я	ти	він (он)	вона́	вонó	—
2. менé	тебé	йóго	ї́ї	йóго	себé
3. мені	тобі	йóму	ї́й	йóму	собі
4. менé	тебé	йóго	ї́ї	йóго	себé
5. —	—	—	—	—	—
6. мені	тобі	ні́м	ні́й	ні́м	собі
7. мно́ю	тобо́ю	ні́м	не́ю	ні́м	собо́ю

Množné číslo:

1.	ми	ви	вони
2.	нас	вас	їх
3.	нам	вам	їм
4.	нас	вас	їх
5.	—	—	—
6.	нас	вас	них
7.	на́ми	ва́ми	ні́ми

Po předložkách přidává se k jotovaným tvarům *n*: до ньóго, на не́ї, до них, за них, з ні́ми, на них.

Skloňování přisvojovacích zájmen.

Jednotné číslo:			Množné číslo:
1.	твій (tvůj)	твоя твоє	твої
2.	твого	твоєї твого	твоїх
3.	твому	твоїй твому	твоїм
4.	твій	твоєю твоє	1-2.
6.	твоїм	твоїй твоїм	твоїх
7.	твоїм	твоєю твоїм	твоїми

Jednotné číslo:			Množné číslo:
1.	наш	наша наше	наші
2.	нашого	нашої нашого	наших
3.	нашому	нашій нашому	нашим
4.	1-2.	нашу 1.	1-2.
6.	нашім	нашій нашим	наши
7.	нашим	нашою нашим	нашими

Podle твій skloňuje se též свій, мій, podle наш skloňuje se: котрійсь (kterýsi), усякий, інший, кожний, ваш.

Одяг. — Oděv.

кóлiр — barva	тёмний — tmavý
кольорóвий — barevný	фáрба — barva
однокóлiрний, однобáрвний — jednobarevný	шерсть, вóвна — vlna
бiлий — bílý	бавóвна — bavlna
чóрний — černý	бавóвняний — bavlněný
червóний — červený	одягáтися, вдягáтися — obléci se
сiний — modrý	роздягáтися svléci se
жóвтий — žlutý	мóда — móda
зелéний — zelený	фáсóн — střih
рудiй — rudý	блúза — bluza
влакiтний — blankyt	блúзка — bluzička
свiтлий, ясний — světlý	пóяс — pás

ліфчик — podprsenka	піжама — pyjama
підв'язка — podvazek	халат — župan
панчохи — punčochy	плащ — plášť
рукавічки — rukavice	фрак — frak
зонтик, парасоля — sluneč- ník, deštník	сурдук — žaket
стрічка, стьобка — stuha	камизелька — vesta
корсет — šněgovačka	портфель кашкет — čerice uni- formy
хустка, хусточка — kapesník	шапка — čerice
віяло — vějíř	взуття — obuv
вуаль — závoj	чоботи — vysoké boty
гаманець — peněženka	полуботинки — polobotky
кварти́к zástěra	туфлі, пантофлі — bačkory
білізна — prádlo	чи́стити — čistiti
сорочка — košile	чи́стильник — cidič bot
фланель — flanel	крем — krém
шовкова — hedvábná	шкіра — kůže
рукáv — rukáv	підошва — podešev
чохла — manžeta	підметка — podrážka
ко́мір — límec	каблук — podpatek
комірець — límeček	носók — špička
краватка — kravata	шнурок — šněrovadlo, tkanice
підштáники — spodky	прати — práti
шкарпетки — ponožky	крахмáлити — škrobiti
підтяжки — šle	катáти — mandlovati
штáні — kalhoty	виші́вати — vyšívati
петлиця — knoflíková dírka	ви́шивка — výšivka
гудзик — knoflík	

Оленчина хустка.¹⁾

Оленці купив батько на ярмарку хустку.

Хустка ця виросла на полі, далеко-далеко від нас, де сонце влітку дуже пече, де люди не хліб сіють, а бавовняник.²⁾

Засіяв чоловік поле бавовником. Виросли невеличкі куци-ки³⁾ з широким лапатим⁴⁾ листям, вкрилися вони жовтим

цвітом. Квітки пообсипалися, на їхньому місці, з'явилися ніби маківки, з волоський⁵⁾ горіх завбільшки.⁶⁾

Почали маківки спіти; пожовкли, шкурка загрубіла на них, на деяких почала лускатися,⁷⁾ і визирнула⁸⁾ звідти біла, як сніг, вовна,⁹⁾ а в ній маленькі насінинки.¹⁰⁾ Незабаром уже поле вкрилося ніби рясним білим цвітом.

Вийшов хазяїн з усією своєю сім'єю¹¹⁾ в поле: зранку до пізнього вечора кипіла робота: вибирали бавовну з маківок і клали в кошики. Напакував хазяїн чимало паків¹²⁾ бавовни й продав їх на фабрику.¹³⁾

На фабриці одна машина тіпала¹⁴⁾ бавовну зубцями, розчісувала гребінцями,¹⁵⁾ щоб викинути з неї насіння, порох та грубе волокно.¹⁶⁾ Друга машина пряла з неї нитки й сама намотувала на цівки;¹⁷⁾ третя ткала з ниток перкаль.¹⁸⁾ Ще інші машини той перкаль красили¹⁹⁾ та цяцькували. Машини гули, стукотіли, вся фабрика ходором²⁰⁾ ходила, робітники метушилися²¹⁾ коло машин, і тисячі метрів перкалю виходило що-дня з фабрики.

Серед цього шуму й гаму народилася та хусточка, що нею втішалася²²⁾ потім наша Оленка.

1. šáteček; 2. bavlník; 3. keře; 4. plochými; 5. vlašský; 6. velký; 7. prascati; 8. vykoukla; 9. vlna; 10. seménka; 11. rodina; 12. balík; 13. továrna; 14. klepala; 15. hřeben; 16. vlákno; 17. cívka; 18. tkanivo; 19. barvili; 20. třásla se; 21. běhali; 22. těšila se.

20. úloha.

Skloňování zájmen ukazovacích.

	Jednotné číslo		Množné číslo
Mužský rod	Ženský rod	Střední rod	pro všechny rody
1. той (ten)	та (ta)	те (to)	ті
2. того	тої	того	тих
3. тому	тій	тому	тим
4. 1-2.	ту	1.	1-2.
6. тім	тій	тім	тих
7. тим	тою	тим	тіми

	Jednotné číslo		Množné číslo
1. цей (ten)	ця (ta)	це (to)	ці
2. цього	цієї	цього	цих
3. цьому	цій	цьому	цим
4. 1-2.	цю	1.	1-2.
6. цім	цій	цім	цих
7. цим	цією	цим	цими

Podle toho vzoru skloňují se: сей, оцей (onen).

Skloňování zájmen tázacích.

хто (kdo)	що (co)
кого	чого
кому	чому
кого	що
кім	чим
ким	чим

Пошта, телеграф, телефон. — Pošta, telegraf, telefon.

пошта — pošta	пошто́ва ма́рка — poštovní známka
пошта́мт — hlavní pošta	налі́пити — nalepiti
пошто́ва конто́ра — poštovní úřad	вага́ — váha
пошто́вий буди́нок — poštovní budova	ваги́ — váhy
пошто́вий по́тяг — poštovní vlak	адреса́ — adresa
пошто́вий паро́плав — poštovní parník	адреса́т — adresát
пошто́ва скрі́нька — poštovní schránka	адресува́ти — adresovati
пошто́ва о́плата — poštovné	рекоме́ндований лист — doporučený dopis
пошто́вний — poštovní	звичай́ний лист — obyčejný dopis
лист — dopis	вручи́ти — doporučiti
ма́рка — známka	кореспондэ́нція — korespondence

кореспондувати — korespon-
dovati
пошто́ва листівка — korespon-
denční lístek
відправник — odesilatel
підтвердження — potvrditi pří-
jem dopisu
листоно́ша — listonoš
розно́сити, рознести́ - roznáseti
зміст — obsah
оде́ржувач — příjemce
друк — tiskopis
взірець — vzorek

друк — tisk
посілка — balík
поси́лати, послати́ — posílati
телеграф — telegraf
телегра́ма — telegram
спі́шна — spěšný
шиф́рована — šifrovaný
телеграфува́ти — telegrafo-
vati
телефо́н — telefon
телефонува́ти — telefonovati
телефо́ністка — telefonistka

Оле́ся Зірка:

Наше бага́цтво.

Повпові́дний¹⁾ місяць стояв висо́ко на не́бі і поси́лав на зе́млю своє́ чісте промі́ння:²⁾ я́сне ли́це його́ загляда́ло у віко́нце малої, але білої та чепурно́ї³⁾ хати́ни. В тій хати́ні жи́ла вдова́ Катери́на з дочко́ю Оленко́ю. Мати Оленки ма́ла тільки невели́чку хати́ну, горо́д⁴⁾ та садо́к вишне́вий пе́ред вікнами. Вона́ му́сила тяжко працюва́ти на хлі́б, а протé до-вóдилос́я бідувати,⁵⁾ й не раз го́лод і хо́лод загляда́ли до убó-гої⁶⁾ хати́ни. „По сльóті⁷⁾ пого́да, по журбі⁸⁾ раді́сть наста́е, — мовля́ла⁹⁾ вдова́ ча́сто: — а ко́му Бог дав та́ку рóбку дити́ну, як мені, той не зна́є, це го́ря”.¹⁰⁾

Оле́нка спра́вді¹¹⁾ була́ дсбра душі́на. Ма́тір сво́ю лю-бі́ла,¹²⁾ ста́рших шанува́ла,¹³⁾ зо всі́ма в до́брій зла́годі¹⁴⁾ жи́ла. Знахо́дила вона́ час і до шко́ли ходи́ти, й одяга́тися чепурне́нко, й ма́тері в рсбо́ті помога́ти.

Ко́лі місяць гля́нув до їх у віко́нце, ма́ти й до́ня вже впо́ралися¹⁵⁾ з рабо́тою. „Ма́мо — сказа́ла Оле́нка, — там надво́рі¹⁶⁾ так га́рно, — піду послуха́ю, як солове́йко щебе́че”.¹⁷⁾ Си́ла вона на при́звібі¹⁸⁾ коло хати́, а в садо́чку солове́йко тьохкав, аж луна́¹⁹⁾ йшла́. Місяць, задума́вшись, став на не́бі, мов би й він заслу́хався того́ спі́ву, а вітере́ць тихесе́нко розмовля́в з дерева́ми, ненáче б то бо́явся перебі́ти соло́д-ку пі́сню солове́йкову.

Довго сиділа Олénка, дивлячись на красу світа. Вже аж ма́ти, не діждавшись її, поклікала:

— Іді, до́ню, до хати, бо час уже й спочіти.²⁰⁾ Але Олénці не те на думці бу́ло.

— Ще хвили́нку!²¹⁾ — просілася вона́. — Сядьте, ма́мо, та заспіва́йте яко́ї пісні. Диві́ться, як тут га́рно²²⁾ та лю́бо²²⁾ круго́м. Лю́бо мені слу́шати, як солове́йко щебе́че, та ще лю́біше стае́ на серде́ньку, як почу́ю пісню ва́шу.

Ма́ти всміхну́лася, сіла коло коха́ної²³⁾ до́ні та й ста́ла співа́ти всяких пісе́нь: і весі́льних,²⁴⁾ і журлі́вих,²⁵⁾ і про коза́ків, і щедрі́вок.²⁶⁾ У Олénки аж лі́чко палені́ло,²⁷⁾ аж очі́ці блища́ли з радо́ців.

— Ма́мо — запита́ла нарэ́шті Олénка, — чи в ко́жнім кра́ю всі лю́де ма́ють такі га́рні пісні, як на́ші?

— У ко́жнім кра́ю, ко́жний наро́д має іна́кшу мо́ву²⁸⁾ й іна́кші пісні, — відпові́ла ма́ти. — Ко́жному чолові́кові найми́ліша та мо́ва, яко́ї дити́ною ще від ма́тері навчи́вся: найдоро́жча й найкра́ща та пісня, з яко́ю ма́ти йо́го колиса́ла.²⁹⁾ Бо то рідна мо́ва, рідна пісня. Нема́ хіба́ се́рця у гру́дях то́го чолові́ка, котрий не лю́бить рідно́ї мо́ви та рідно́ї пісні. А на́шу мо́ву й на́шу пісню як же не лю́бити, коли вони́ такі га́рні, що й перед ці́лим сві́том ні́ми велича́тися³⁰⁾ мо́жемо. Мо́ва й пісня — це на́ше правді́ве бага́цтво.

1. úplněk; 2. paprsky; 3. čisté; 4. zahrádka; 5. měli bídu; 6. ubohé; 7. po dešti; 8. smutek; 9. mluvila; 10. hoře; 11. doopravdy; 12. měla ráda; 13. ctíla; 14. shoda; 15. ukončily práce; 16. venku; 17. zpívá; 18. lavice; 19. ozvěna; 20. spáti; 21. chvilinka; 22. pěkně, krásně, hezky; 23. milá; 24. svatební; 25. smutné; 26. koledy; 27. rozpálilo se; 28. řeč, jazyk; 29. ko-libala; 30. chlu-bití.

21. úloha.

Skloňování zájmen neurčitých.

Jednotné číslo:			Množné číslo:
Mužský rod	Ženský rod	Střední rod	Pro všechny r.
1. увесь (všechen)	уся (všechna)	усе (vše)	усі
2. усьо́го	усіе́і, всіе́і	усьо́го	усі́х
3. усьо́му	усі́й	усьо́му	усі́м

4. 1-2.	усію	1.	1-2.
6. на всім, усьобуму	на всій	на всім, усьобуму	на всіх
7. усім	усією, всією	усім	усіма

Pozor: *y* po samohláskách přechází ve *e*: усім — на всім; усіх — на всіх.

Zájmena, která mají koncovku *-uŝ*, skloňují se úplně jako jména přídatná tvrdého sklonění, na př.: який, котрий (který), кожний (každý), інший (jiný), всякий (každý), інакший (jiný), всілякий (všelijaký).

Složená neurčitá zájmena skloňují se takto:

хтось (kdosi) — когось, комусь, кимсь, на комусь, на кімсь;
щось (cosi) — чогось, чомусь, чимсь, на чімсь;
котрийсь (kterýsi), котресь, котрась — котрогось, котромусь...;
якийсь (jakýsi), якесь, якась — якогось, якоїсь, якомусь, якийсь, якісь, якихсь, якимись, на якихсь;
де-хто (kdekdo) — де-кого, де-кому, де на кім (на де-кім); де ким;
де-що (kdeco) — де-чого, де-чому, де на чім (на де-чім) де-чим.
де-який (kdejaký) — де-якого, де-якою, де-яким...;
ніхто (nikdo) — нікого, нікому, на нікім, ніким;
ніщо (nic) — нічого, нічому, на нічім, нічим;
ніякий (nijaký) — ніякого, ніякому...;
нічий (ničí) — нічийого, нічийому...;
що-будь (sokolí) — чого будь, чому будь...;
хто-небудь (kdokolí) — кого небудь, кому небудь.

Військова термінологія. — Vojenská terminologie.

кіш — sbor	наступ — útok
загón — divise	стрі́нко — v šiku
полк — pluk	шик — šik
курінь — praporek	шикува́тись, ладна́тись — šikovati se
сóтня — setnina	
чо́та — četa	

Роди зброї. — Druhy zbraní.

піхота — pěchota	дулєвина — dělovina
кіннота — jízda	курák — kohoutek
гармата — dělostřelectvo	пистоль — pistole
гармаш, гарматчик — dělo- střelec	револьвєр — revolver
ватáга — oddíl	острóги — ostruhy
залóга — posádka	музика — hudba
пластýн — zvěd	сýрма — trubka
стрілєць — střelec	сурмáч — trubač
комóнник, вєршник — jezdec	тарабáн — buben
дозорєць — stráž	вояка — voják
куля — koule	козák — vojín
рушніца — ručnice	прапор — prapor
набóї — náboje	корогвá — korouhev
дуло — hlaveň	старшіна — důstojník

Військóва старшіна. — Hodnosti.

отáман — ataman	хорýнжий — praporník
генерáл — generál	підхорýнжий — podpraporník
генералитєт — generalita	чотовий — četař
генерáльний — generální	ройовий — šikovatel
полкóвник — plukovník	вартовий старшина — důstoj- ník, mající službu
підполкóвник — podplukovník	значковий — adjutant
сóтник — setník	
осавýл — kapitán	

В. Винниченко.

На ярмарку.¹⁾

Прокинулося²⁾ місто. Ярмарок. На вулицях стоїть туман³⁾ од пилу:⁴⁾ торохкотять⁵⁾ вози з прив'язаними до них кіньми, волами, коровами, телятами; літає солома, шерсть;⁶⁾ дядьки, поспускавши з полудрабків⁷⁾ ноги, по три, по чотири, а то й цілими купами⁸⁾ поспішають до базару.⁹⁾

А на базарі галась,¹⁰⁾ регіт,¹⁰⁾ рев,¹⁰⁾ викрикування,¹⁰⁾ закликання,¹⁰⁾ гукання;¹⁰⁾ ряди возів, ряди перéкупок,¹¹⁾ ряди крамарів із хустками, намистами,¹²⁾ кожухами, ряди з паляницями,¹³⁾ ряди з дьохтем,¹⁴⁾ і салом,¹⁵⁾ сіллю. І туман пилю на всьому.

А сонце пече, розливає по тілі якусь млявість.¹⁶⁾ Пах-тять¹⁷⁾ кінським гноєм,¹⁸⁾ молодими огірками,¹⁹⁾ житнім хлі-бом, таранею,²⁰⁾ дьогтем. У довгій, вузькій вулиці возів, за-товленій кіньми, возами, людьми, чути регіт,²¹⁾ сварку,²²⁾ торгування.²³⁾ На возах завалених лантухами,²⁴⁾ сіном, свіжою травою, свитками, голосно перегукуються²⁵⁾ молодиці,²⁶⁾ дівчата, хлопчики. Коло річки, вибрикуючи, похнюпившись,²⁷⁾ весело ржучи,²⁸⁾ товпляться коні, корови, воли.

1. výroční trh; 2. probudilo se; 3. oblak; 4. prach; 5. řinčí; 6. chlupy; 7. sedláci protáhli nohy skrz žebříňák; 8. zástupy; 9. trh; 10. křik, lomoz; řev, smích atd; 11. překupník; 12. náhrdelník; 13. bochník chleba; 14. de-
het; 15. slanina; 16. mdlo; 17. páchne; 18. hnůj; 19. okurky; 20. sušená
ryba; 21. řehot; 22. hádání; 23. smlouvání; 24. pytel, žok; 25. překřikují se;
26. vdaná žena; 27. podřimujíce; 28. řehtajíce.

22. úloha.

10 + 10 = 20   2 + 2 = 4
Дéсять і дéсять — двáдцять. Два рáзи по два — чотíри.

Skloňování číslovek základních.

1.	два	три	чотíри	пять
2.	двох	трёх	чотирьóх	пятьóх-п'ятí
3.	двом	трём	чотирьóm	пятьóm-п'ятí
4.	1-2.	1-2.	1-2.	1-2.
6.	двох	трёх	чотирьóх	пятьóх-п'яти
7.	двомá	трёмá	чотир'ма	п'ятьмá

1.	шість	сім
2.	шістьóх-шостí	сімóх-семí
3.	шістьóm-шостí	сімóх-семí
4.	1-2.	1-2.
6.	шістьóх-шостí	сімóх-семí
7.	шістьмá	сімомá

Яко два, три, чотири, skloňuje se: скільки (kolik), багато (mnoho).

Один skloňuje se jako přídavné jméno tvrdého sklonění.

Číslovky základní.

1. одін, одне, одно	51. п'ятдесят одін
2. два, дві	59. п'ятдесят дев'ять
3. три	60. шістдесят
4. чотири	61. шістдесят одін
5. п'ять	69. шістдесят дев'ять
6. шість	70. сімдесят
7. сім	71. сімдесят один
8. вісім	79. сімдасят дев'ять
9. дев'ять	80. вісімдесят
10. десять	81. вісімдесят одін
11. одинадцять	89. вісімдесят дев'ять
12. дванадцять	90. дев'ятдесят = дев'яносто
13. тринадцять	91. дев'ятдесят одін
14. чотирнадцять	99. дев'ятдесят дев'ять
15. п'ятнадцять	100. сто
16. шістнадцять	101. сто одін
17. сімнадцять	110. сто десять
18. вісімнадцять	190. сто дев'ятдесят
19. дев'ятнадцять	200. двісті
20. двадцять	300. триста
21. двадцять одін	400. чотиреста
29. двадцять дев'ять	500. п'ятсот
30. тридцять	600. шістсот
32. тридцять два	700. сімсот
38. тридцять вісім	800. вісімсот
40. <i>сорок</i>	900. дев'ятсот
41. сорок одін	1000. <i>тисяча</i>
49. сорок дев'ять	— мільйон
50. п'ятдесят	— мільярд

Číslovky od 5 do 99 skloňují se jako číslovky п'ять, шість, сім.

Číslovka сорок (40) a сто má ve 2. pádě сорокá, ста (сот) a v 7. pádě сорокма́, стомá.

Číslovky двісті, тріста, чотіриста, п'ятсот, шістсот, сімсот, вісімсот, дев'ятсот neskloňují se.

Тисяча skloňuje se jako podstatné jméno ženského rodu měkkého skloňování.

Мільйон, мільярд skloňují se jako podstatné jméno mužského rodu tvrdého skloňování.

Спорт. — Sport.

аматор — amatér

професіонал — profesionál

рекорд — rekord

спортсмен — sportovec

стадіон — stadion

м'ускул — sval

напружити, напружувати —
parínati

розвинути — pěstovati

авіація — letectví

льотчик — letec

атлет — atlet

біг — běh

перешкода — překážka

бокс — box

боксер — boxer

верховá їзда — jezdití na koni

їздець — jezdec

кінь — kůň

збр'юя — postroj

сідло — sedlo

стремéно — třmen

попруга — podpruh, podpěnka

в'яздечка — uzda

підкова — podkova

шпóра — ostruhy

г'імнастика — tělocvik

гребніш, весловій — veslování

чóвén — člun

весло — veslo

плавання — plování

басейн — basén

купальня — koupaliště

парусовий спорт — plachtění

яхта — jachta

парус — plachta

полотно — plátno

стерно, кермо — kormidlo

рибальство — rybářství

риба — ryba

рибалка — rybář

ріка, річка — řeka

мóре — moře

óзеро — jezero

вудочка — udice
принáда — vnađidlo
ліжи — lyže
ліжник — lyžař
лаун-тénис — tenis
ракéта — raketa
сітка — síť
гора — hora
лавíна — lavina
лазити — šplhati se
заблудітись — zablouditi
сáни — sáně
санкі — sáně
саночкі, санчáта — sáňky
фехтувáння — šerm

шпáга — kord
рапіра — kord
шáбля — šavle
піхви — pochva
побдінок — souboj
стрільбá — střelení
стрілécь — střelec
трéнер — trenér
змагáння — závody
перемóга — vítězství
перемóжець — vítěz
лаврóвий вінóк — vavřínový
věnec
порáзка — porážka

Як це рóбиться.¹⁾

Стоїть дерево зимою голе-голісіньке, аж чорне, наче зовсім неживе.²⁾ Вдарить здоровий мороз, тріщать³⁾ замерзлі гілки, мов сухі, тоді ламаються. Але є в дереві життя, тільки наче заснуло воно взимку від холоду. Та ось надійшли теплі дні, відтанула⁴⁾ земля, пригріло сонце дерево. Почало коріння в дерева воду з землі вбирати.⁵⁾ Чимало тієї води треба, щоб з'явилися в дереві соки. Рушили соки в дереві. В деяких дерев соку того на весні багато є в стовбурі, і на смак⁶⁾ він приємний, солодкий. Стовбуром ті соки вгору йдуть аж у найдрібніші⁷⁾ гілочки,⁸⁾ в численні бруньочки, що зимували на дереві. Набрякають⁹⁾ бруньки, розвиваються.¹⁰⁾ Ростуть молоденькі листочки, заховані в бруньках всередині. Верхні шкірясті лусочки,¹¹⁾ що на бруньках, захищають їх ще тимчасом від холоду.

Але приходить справжня весна, розпукаються¹²⁾ зовсім бруньки, і вбирається дерево в свої пишні зелені шати.

1. dělá; 2. mrtvé; 3. praští; 4. roztála; 5. táhnouti; 6. chuť; 7. nejdrobnější; 8. větvičky; 9. nalévají se; 10. rozvíjejí; 11. slupky; 12. rozpuštějí se.

23. úloha.

Číslovky řadové.

1. п'ерший	51. п'ятдес'ят п'ерший
2. др'угий	60. ш'ісдес'ятий
3. тр'етій	65. ш'ісдес'ят п'ятый
4. четв'ертій	70. сімдес'ятий
5. п'ятый	72. сімдес'ят др'угий
6. ш'остий	80. вісімдес'ятий
7. с'ьомий	81. вісімдес'ят п'ерший
8. в'осьмий	90. дев'ятдес'ятый = дев'я-
9. дев'ятый	н'остий
10. дес'ятый	91. дев'ятдес'ят п'ерший
11. одинадц'ятый	99. дев'ятдес'ят дев'ятый
12. дванадц'ятый	100. с'отий
13. тринадц'ятый	101. сто п'ерший
14. четирнадц'ятый	110. сто дес'ятый
15. п'ятнадц'ятый	150. сто п'ятдес'ятый
16. ш'існадц'ятый	190. сто дев'ятдес'ятый
17. сімнадц'ятый	200. двос'отий
18. вісімнадц'ятый	300. трис'отий
19. дев'ятнадц'ятый	400. четирис'отий
20. двадц'ятый	500. п'ятс'отий
29. дв'адц'ять дев'ятый	600. ш'істс'отий
30. тридц'ятый	700. сімс'отий
38. тр'ідц'ять в'осьмий	800. вісімс'отий
40. сорок'овий	900. дев'ятс'отий
47. с'орок с'ьомий	1000. т'исячний
50. п'ятдес'ятый	— м'ільй'оновий

Ve složených číslovkách má jenom poslední součást tvar číslovky řadové; při skloňování složených číslovek pádovou koncovku má jenom poslední část složeniny. Na př.:

1. т'исяча дев'ятсот тридц'ять *дев'ятый*
2. т'исяча дев'ятсот тридц'ять *дев'ятого*
3. т'исяча дев'ятсот тридц'ять *дев'ятому*

4.	1-2.	1-2.
6. тисяча дев'ятсот	тридцять	дев'ятим (ому)
7. тисяча дев'ятсот	тридцять	дев'ятим

Řadové číslovky se skloňují jako přídavná jména tvrdého skloňování, jenom třetí skloňuje se podle měkkého skloňování.

Druhové číslovky.

обідва, обідві	сéмеро	чотирна́дцятєро
обóв	вóсмеро	п'ятна́дцятєро
двóв	дév'ятєро	ші́стна́дцятєро
трóв	дéсятєро	сiмна́дцятєро
чéтвєро	одина́дцятєро	два́дцятєро
п'ятєро	двана́дцятєро	два́дцять чéтвєро
ші́стєро	трина́дцятєро	три́дцять сéмеро

Druhové číslovky v ukrajinském jazyku se zpravidla ne-skloňují.

Skloňuje se pouze обідва, обóв, двóв a sice takto:

1. обóв, 2. обóх, 3. обóм, 4. обóв-обóх, 5. обóв, 6. обóх, 7. обомá
 1. двóв, 2. двóх, 3. двóм, 4. двóв-двóх, 5. двóв, 6. двóх, 7. двомá

Футбóл. — Football.

футбóл — football	крилá — křídla
футбóліст — footballista	оборóна — obrana
футбóльний — footballový	резéрв — reserva
гра — hra	напад — útok
грач — hráč	перемогті — zvítěziti
новáк, новачóк — nováček	перевáга — převaha
по вітру — po větru	суддý — soudce
проти вітру — proti větru	результáт — výsledek
комáнда — mužstvo	супérник — soupeř
воротáр — brankář	влáсний — vlastní
бек — back	гол — goal

Два господарі.

Хома Круть та Панас Верба з молодих років по наймах¹⁾ ходили. Далеко від домівки²⁾ заходили, у багатих хазяїв на півдні служили. Заробили грошей,³⁾ повернулися додому.⁴⁾ Почали господарювати.

Хома той більше все до худоби⁵⁾ хапається. І воли купив, і корів пару. А про хату та будівлі⁶⁾ байдуже. Купив зруб⁷⁾ старий, нашвидку⁸⁾ хату поставив. Так само й для худоби: чогось швиденько понапихав, та й годі. Отож зайдеш до нього взимку — в хаті холодно, вогко, темно, брудно.⁹⁾ Худобу молоду в хату бере, тому й повітря таке важке,¹⁰⁾ що й не продихнути.¹¹⁾ А в хлів зазирнеш,¹²⁾ там худоба з холоду трясеться.¹³⁾

У Панаса не так. Він узяв ґрунт¹⁴⁾ менший, але сухий. Хату поставив незвичайну¹⁵⁾ як на той час: на фундаменті.¹⁶⁾ У хаті дві половини: в одній піч вариста,¹⁷⁾ у другій — опочивальня.¹⁸⁾ Зайдеш у хату — серце радіє: і тепло, і сухо, і видко. Худоби не побачиш у хаті, та й навіщо її в хату брати: хлів теплий, а для молоді худоби ще й тепліший є куточок.¹⁹⁾

Раяли²⁰⁾ на початку сусіди:

— Ти, Панасе, краще прибережи²¹⁾ яку сотню на корову зайву чи іншу яку худобину.

А Панас на те тільки посміхався.

Час ішов. У Хоми ніби-то²²⁾ й більше, як у Панаса, та не ладно²³⁾ йде. З хати хвороби²⁴⁾ не виходять. А з хворобою яка робота? З худобою також не все гаразд.²⁵⁾

А в Панаса всі здорові, дужі,²⁶⁾ всі роблять. Худоба в теплі далеко більше дає всього, ніж у Хоми, і в роботі краща. За який час стало тібі худоби не менше, як і в Хоми. Та якої худоби! Усіх на селі завидки²⁷⁾ беруть.

Бачуть²⁸⁾ усе це сусіди та головами тільки кивають.

— Що то значить — лад²⁹⁾ у господарстві!

1. sloužil jako čeledín; 2. od domova; 3. peníze; 4. vrátili domů; 5. dobytek; 6. budovy; 7. srub; 8. naspěch; 9. špinavo; 10. těžké; 11. nelze dýchat; 12. podíváš; 13. třese se; 14. usedlost; 15. zvláštní; 16. základ; 17. plotna; 18. ložnice; 19. koutek; 20. povídali; 21. schovej; 22. zdá se; 23. nedobře; 24. nemoci; 25. dobře; 26. silný; 27. závidí; 28. vidí; 29. pořádek.

24. úloha.

Příslovce.

Příslovce dělí se na:

1. příslovce způsobu, která odpovídají na otázku: „jak“ (як? яким чином?); na př. добре, тихенько (tiše);
2. příslovce času — odpovídající na otázku: „kdy, dokud“ (коли? доки?); na př. сьогодні (dnes), незабаром (záhy);
3. příslovce místa —: де? куді? звідки? (kde, kudy, odkud), na př. всюди (všude);
4. příslovce příčiny —: чому? чрго? (proč), na př. тому (proto).

Předložky.

Předložky spojují se s výrazy pádovými:

S 2. pádem se rojí: до, від (од), без, для, біля, коло, крім, після, проти, серед, із-за, у, з під.

Прийшов до хати. Приїхав од батька. Без світла. Залишився без грошей. Купив для селá книжок. Біля хати. Серед селá. У сусіда. Ой, з-за горі камяної. З під землі.

S 3. pádem — д, ід, к, ік:

Вонó к добру не веде. Приїхав ік святáм додóму.

Se 4. pádem —: крізь, про, чéрез.

Він проліз крізь тин. Кобзар співав про могіли. Хлопці перебрели чéрез річку.

Se 6. pádem — при. На тім бóці, при потóці.

Se 4. a 6. pádem — на, о (об): Віліз на гору. Вібіг на вулицю. Ударився головою об поріг. Вмер о п'ятій годіні.

Se 4. a 7. pádem — над, пéред, під: Стоїть явір над водою. Поставили пéред суд. Посадів грушу перед хатою. Підковався під гóру. Кóсить під горóю.

S 2. a 7. pádem — з, із, зі: Вийшла з хати. Пришов із дідом.

S 2., 4. a 6. pádem — у, в: Купів у бáтька хату. Поїхав у ліс. Нарубав дров у лісі. В такú дóбу.

§ 3., 4. a 6. pádem — по: Це ти зробив по-хлоп'ячому.
Ми поїдемо по сіль. Всі роз'їхались по сéлах.

§ 2., 4. a 7. pádem — між: Між хат визирáли топо́лі. Заїхав
між го́ри. Між лихі́ми людьмі́ не проживéш.

Ра́діо. — Radio.

ра́діо — radio	радіостáнція — stanice
програ́ма — program	радіохви́ля — vlna
аккумулято́р — akumulátor	радіомóвлення — rozhlas
батарéя — baterie	радіопередача́ — přenos
антéна — anténa	радіопередава́ч — hlasatel
радіоконце́рт — koncert	радіослуха́ч — posluchač radia
радіоапара́т — radioaparát	радіовисильня́ — vysilačka
радіоприйма́ч — přijimač	

Промова¹⁾ міністра Ю. Ревая,

виголошена 19. листопада 1938. року в год. 17.50 на всіх
чеських та словацьких радіовисильнях:

Українці й українки, громадяни²⁾ й громадянки!³⁾

Передаю Вам щирий⁴⁾ привіт!⁵⁾ Сьогодні закінчалася
боротьба⁶⁾ за політичні права українського народу по цей
бік Карпат. За минулий тиждень колесо історії скоро поко-
тилося вперед.

Прийшли події,⁷⁾ що рішали про долю⁸⁾ народу по цей
бік Карпат. Бути нам чи не бути! Чи маленька горстка⁹⁾ укра-
їнського народу піде до волі, до праці на своїй власній землі,
чи знову стане поневолена.¹⁰⁾

Доля пощастила! Нарід не підляг у важкому бою і став
сувереном на своїй землі. Щоб собі з'ясувати вагу цієї радісної
події, мусимо пригадати собі історію сестанніх тижнів. Від
11. жовтня цього року наш український нарід став писати
нову сторінку свого життя, своєї історії. Влада¹¹⁾ перейшла
до своїх рук. На чолі влади станув Андрій Бродій. Крім ра-
дості з приходу цієї події, зродилось затривоження, що влада

дісталась у руки людей, які під впливом довголітньої неволі не позбулися рабського¹²⁾ духа і готовости приниженої служби для чужих.

Треба було звернути увагу,¹³⁾ щоб наш нарід не став об'єктом торгу, щоб знову не попав під ярмо. На щастя зрадницькі пляни не вдалися.

26. жовтня ц. р. центральна влада назначила б'атька¹⁴⁾ нашого відродження о. д-ра Волошина головою¹⁵⁾ нашого уряду.

В останній хвилині треба було відбити натиск¹⁶⁾ на міжнародньому форумі. Українські свідомі¹⁷⁾ маси стали під проводом своєї інтелігенції одноцілим фронтом проти продажних політиків, проти Бродія і Фенцика, який втік за кордон.¹⁸⁾ Наш нарід став не лише паном своєї землі, але і виявив теж, що він вповні дозрів¹⁹⁾ до самостійности.

Прийшов день 3. листопада, коли то арбітражна комісія устійнила нові границі. Ми втратили нашу столицю,²⁰⁾ осередок²¹⁾ нашого політичного, культурного, церковного і господарського життя. Здавалося, що наш нарід не видержить цієї страти. Вороги сподівалися, що ми будемо капітулювати, що нарід пропаде. Одначе наш нарід переболів²²⁾ цю втрату.²³⁾ Важкий удар не захитав його і він напруживши²⁴⁾ всі свої сили до важкої праці, не піддається, збереже честь, історію і державу.²⁵⁾ Вороги помилились!²⁶⁾ Грубо помилилися.

Наш уряд²⁷⁾ перенісся до Хусту. Перед нашим народом станули нові можливости життя. Широкі маси з відданою йому інтелігенцією виявили незломну віру у незалежне²⁸⁾ вільне життя. Наш селянин та інтелігент знайшли себе. Нарід зрозумів себе. Широкі маси виявили зрілість²⁹⁾ до самостійного, державного життя, незломну віру, викидаючи поза скобки³⁰⁾ всіх зрадників³¹⁾ і слабодухів.³²⁾

Сьогодні 19. листопада Праський парлямент ухвалив конституцію для українського народу Підкарпаття. У четвер 17. ц. м. зголосив я проєкт конституційного закону про автономію. Цей закон сьогодні ухвалено, у вівторок 22. ц. м. прийме його сенат.

Від сьогодні настала нова, радісна доба в історії українського народу. Український нарід став вільний і незалежний став сувереном на нашому Підкарпатті.

Все, що огірчувало досі український нарід — проминуло!

Ти, український народ, став зовсім вільним і незалежним. Щастя тобі, Боже на шляху до цього великого діла. Ти станув з нинішнім³³⁾ днем на рівні з іншими державними народами. Жде нас велика й тяжка праця. Ми всі спільними силами мусимо розбудувати³⁴⁾ нашу державу — всі разом:³⁵⁾ селяни, робітники та інтелігенти, всі вперед, не зважаючи на перешкоди. Спільними силами розбудуємо наше політичне, господарське й культурне життя, подбаємо про хліб і добро. Труднощів³⁶⁾ не будемо боятися.

Ви, селяни й робітники сповнили своє завдання, що на нас впало: відбили наступи терористів. Найкращі сини зпоміж Вас гинуть у боротьбі з ворогами. Ви перевели чистку ворожих недобитків і зрадників.

Уряд Вам дякує. Марні всі зусилля наших ворогів. Їх пляни ніколи не вдадуться.³⁷⁾ Нашу свободу береже³⁸⁾ Ваш батько о. Волошин на чолі уряду, наше героїське військо та великодержави.

Вірно, що у вільній федеративній державі чехів, словаків та українців дійдемо до щасливої будуччини. Кличу³⁹⁾ всіх до спільної праці. Коли разом підемо до праці, будемо творити і робити, тоді і Бог нам допоможе!⁴⁰⁾

1. proslov; 2. občané; 3. občanky; 4. upřímný; 5. pozdrav; 6. zápas; 7. události; 8. osud; 9. hrstka; 10. utlačovaná; 11. vláda; 12. otrok; 13. pozornost; 14. otec; 15. předseda; 16. nátlak; 17. uvědomělé; 18. za hranice; 19. dozrál; 20. sídelní město; 21. středisko; 22. oželel; 23. ztrátu; 24. napuv; 25. stát; 26. zmýliti; 27. vlada; 28. nezávislé; 29. zralost; 30. závory; 31. zrádců; 32. slabých duchem; 33. dnešním; 34. zbudovati; 35. pospolu; 36. těžkosti; 37. nepodaří; 38. hlídá; 39. zvu; 40. Bůh nám pomůže.

25. úloha.

Spojky.

В мене серце і смутне, і темне. Вона й слова не промовила. Широкий світ, та тісно жити. Дзвін до цёркви скликає, а сам у ній не буває. Ані місяць не світів, ані зорі не сяли.

Spojky v ukrajinském jazyku jest mnoho, uvádíme jen ty nejhlavnější.

1. і, й, та, теж, також;
2. а, алé, такі, протé, однак.
3. або-або, хоч-хоч, чи-чи, що-що, то-то;
4. бо, томú, томú що, через те що, тим;
5. коли, хоч, що, дарма що, абí;
6. то, óтже, áдже;
7. колі́, відко́ли, до́ки, по́ки, як;
8. мов, немов, наче, неначе, як, ніж, ніби, буцім;
9. це́бто, то́бто;
10. щоб, неха́й, хай;
11. якцо, колі́, би, б;
12. що, що аж, аж.

Citoslovce.

Ах, закричав хлопчик. Ох, горе сиротині на чужині. Ух, Ух! Солóm'яний дух. Гей, хлопці, до роботи! Ох, умру́ зо сміху! Ой, я з дiва не вийду! Хлопці, гайда до лісу! Ох, рятуйте, погибаю. О, прийде́ запéвне той день. А киш! кричала дiвчинка на кури. Гав-гав! не́слося по селу́.

Citoslovce.

1. ах! ох! ух! ех! ай! ой! а! тьху! е! о!
2. на! гайда! ей! гальльо! ша! ну! нумо! нуте!
3. гав! няв! м'яв! му! ме! бац! бух! буль! брязь! бум!
4. Слава! Честь! Горе! Лихо! Лишенько!
5. хватъ! стук! верть! порх! стриб! зирк!

Граматична терминологія. — Gramatická terminologie.

1. Кра́пка	(.)
2. ко́ма, про́тинка	(,)
3. середні́к	(;)
4. двокра́пка	(:)
5. знак о́клику	(!)
6. знак пита́ння	(?)
7. ри́ска	(—)

8. розділка, злучка	(-)
9. крапки	(...)
10. лапки	(„ ”)
11. дужки	( )

ім'єнник	podstatné jméno	множина	množné číslo
прикм'єтник	přídavné jméno	двоїна	dvójné číslo
числівники	číslovky	конюгація	časování
заїм'єнник	zájmeno	теперішній час	čas přítomný
дієслово	sloveso	минулий час	čas minulý
приєлівники	příslovce	передминулий час	čas předminulý
приїм'єнник	předložka	майбутній час	čas budoucí
сполучник	spojka	дієїм'єнник	neurčitý způsob
вігук	citoslovce	дійсний спосіб	způsob oznamovací
одмінок	pád	умовний спосіб	způsob podmínovací
назовній	nominativ	наказівний спосіб	způsob rozkazovací
родовий	genetiv	особовий	osobní
давальний	dativ	наголос	přízvuk
знахідний	akusativ	голосівка	samohláska
клічний	vokativ	шелестівка	souhláska
місцевий	lokál	безголосна	nezvučná
орудний	instrumentál	голосова	zvučná
деклінація	skloňování	віняток	výjimka
рід	rod	вітяг	výtah
чоловічий	mužský		
жіночий	ženský		
ніякий	střední		
однина	jednotné číslo		

Тарас Шевченко:

Заповіт.¹⁾

Як умру, то поховайте
 Мене на могилі,²⁾
 Серед степу широкого
 На Вкраїні милій:

Щоб лані³⁾ широкополі⁴⁾
І Дніпрó і кручі⁵⁾
Було відно, було чути⁶⁾
Як реве⁷⁾ ревічий!

Поховайте та вставайте,
Кайдани⁸⁾ порвіте,
І вражою⁹⁾ злою кров'ю
Вóлю¹⁰⁾ окропіте!¹¹⁾

І менé в сем'ї¹²⁾ великій,
в сем'ї вольній, новій
Не забудьте¹³⁾ помянути¹⁴⁾
Незлім тихим слóвом!

1. závět; 2. mohyla; 3. lány; 4. širokých poli; 5. sráz, svah; 6. slyšeti;
7. řve; 8. okovy, pouta; 9. nepřátelskou; 10. svoboda; 11. pokropte; 12. ro-
dině; 13. nezapomeňte; 14. vzpomenouti.

Látka a ukázky ukrajinského hovoru.

Banka.

Можете мені розміняти гроші?	Můžete mi rozměnit peníze?
Прошу здати мені решту в дрібних.	Prosím, dejte mi nazpět v drobných.
Який курс дня?	Jaký je dnešní kurs?
Где тут контора виміни?	Kde tu je směnárna?
Прошу виплатити мені готівку банкнотами.	Prosím, vyplaťte mi hotovost v bankovkách.

Byt.

(Viz str. 62.)

В газетах є оповістки про помешкання.	V časopisech jsou bytová oznámení.
Оповістки про поодинокі покії бувають на брамах домів.	Oznámení o jednotlivých pokojích bývají na domovních vrátech.
Тут є оден покій до вінаймлення.	Zde se pronajme jeden pokoj.
Це помешкання складається з трьох покіїв.	Tento byt skládá se ze tří pokojů.
Як за високій чинш?	Jaké je nájemné?

Cestování.

(Viz str. 28.)

Я їду до Хусту.	Jedu do Chustu.
Мій паспорт вийшов.	Můj pas je už neplatný.
Где тут подорожне бюро?	Kde tu je cestovní kancelář?
Я хочу поїхати за границю до купелів.	Chci cestovati za hranice do lázní.

Куди ви їдете?
Отворіть свій куфер!
Є у вас щонебудь підлягаюче
митовій оплаті?
Мусите заплатити мито.

Kam vy cestujete?
Otevřte své zavazadlo.
Máte s sebou něco, co podléhá
clu?
Musíte zaplatiti clo.

Čas.

(Viz str. 68.)

Časové údaje.

(Viz str. 20—21.)

Кілько літ думаете має він?
Ми з ним в одних літах.
Я майже сорок літ.
Ви старші від мені о три ро-
ки.

Co myslíte, kolik je mu let?
Jsme s ním v jednom stáří.
Mně je skoro čtyřicet.
Vy jste starší než já o tři léta.

Котрого сьогодні?
Нині першого травня.
Котра година є, прошу?
Після мого годинника нема
ще першої години.
Зараз буде перша бити.
Вже давно порі.
Я не маю часу.

Kolikátého je dnes?
Dnes je prvního máje.
Kolik je hodin, prosím vás.
Podle mých hodiněk není ještě
jedna.
Hned už bude tlouci jedna.
Už je nejvyšší čas.
Nemám kdy.

Části lidského těla.

(Viz str. 24.)

Číslovky.

(Viz str. 80, 83 a 84.)

Divadlo.

Де тут театр?
Театер побудований в модер-
нім стилію.
Яку п'єсу грають?

Kde je tu divadlo?
Divadlo je stavěno v moderním
slohu.
Jaký kus hrají?

На цій п'єсі дуже добре за-
бавитесья.

Ми можемо тудя заїхати ав-
том.

Чи можна будє ще вечером
дїстати якє місце?

На цїм пляні театру зазна-
ченї всї нумєри місць.

Завїса підноситься.

Коли кінчиться?

Завїса спидає.

Při tom kuse se velmi dobře
pobavíte.

Můžeme tam zajet autem.

Bude lze ještě večer dostati
místo?

Na tomto pláň divadla jsou
označena všechna čísla míst.

Opona se zdvíhá.

Kdy bude konec?

Opona padá.

Dni v týdnu.

(Viz str. 20.)

Dopravní prostředky.

Ви свободні?

Так. Куди прикажете їхати?

Кудя йде цей трамвай?

Бїлет дїстанете в вагонї.

Скажіть менї, коли я маю ви-
сїдати.

Що слїд платїти?

А скїльки слїд по таксі?

Одвезїть менє до двїрця.

Ось.

Краснєнько дякую.

Jste volný?

Ano. Kam poroučíte jeti?

Kam jede tato tramvaj?

Lístek dostanete ve voze.

Povězte mi, kdy mám vystou-
piti.

Kolik třeba zaplatiti?

A kolik se platí podle taxy?

Odvezte mne na nádraží.

Tu máte.

Děkuji pěkně.

Dům.

(Viz str. 37.)

Hostinec.

Принесїть нам лїтер бїлого
виня, фляшку водї і чотїри
склянки.

Ще склянку пїва. Але ско-
рєнько, бо я мушу зараз їти.

Přineste nám litr bílého vína,
sklenici vody a čtyři sklenky.

Ještě sklenici piva. Ale rychle,
já musím hned zas jít.

Дайте мені чогось зїсти.
Це мені смакує.
Що буду платити?
Не маю апетиту.
Чи ви вже обїдали?
Я піду до реставрації.
Що можна дістати до їди?
Чи желáсте їсти після карти?
Прошу мені подати сіль.
Що бажáсте?
Рахунок не годїться. Ви по-
числили за багáто.

Dejte mi něco k jídlu.
To mi chutná.
Co budu platit?
Nemám chuti.
Už jste obědval?
Půjdu do restaurace.
Co se dostane k jídlu?
Přejete si jísti podle lístku?
Prosím, podejte mi sůl.
Co si přejete?
Účet nesouhlasí. Počítal jste
mnoho.

Hotel.

Можете мені дати одну кім-
нату?

Кілько вона коштує на ніч?

Це за дóрого.

Добре, я беру кімнату.

Хочете дати завдáток?

Збудїть мене завтра рано о
шестїй годїні.

Хóчу насампéред повмивáти-
ся. Потім зїйдú до їдáльнї.

Чи мóжу дістати їдлó такóж
до покóю?

Як собї бажáсте. На кель-
нера дзвóниться три рáзи.

На покоївку трéба дзвонїти
раз а на послугачá два рáзи.

Můžete mi dát jizbu?

Co stojí jeden nocleh?

To je příliš drahé.

Dobře, já jizbu беру.

Chcete dátí závdavek?

Vzbudíte mě zítra ráno o šesté.

Chci se napřed trochu umýt.
Potom sejdu do jídelny.

Mohu dostati jídlo také do po-
koje?

Jak si přejete. Na číšníka se
zvoní třikrát.

Na pokojskou se zvoní jednou
a na podomka dvakrát.

Jídlo.

Чи є у вас щось перекусїти?

Чи вибрали ви вже собї яку
м'яенú страву?

Чи торти робите такї домá?

Máte něco k přesnídávce?

Vybral jste si už příkrm?

Dorty děláte také doma?

Легуміни в цій гостинниці мають бути особливо добрі.

Маємо росіл з макарóном, росіл з рижом і борщ.

Я щойно дістану свинячу печеню.

Підліва трохи за óстра.

Тут є óцет і оліва, тут сіль.

До сїра прошу разовóго хліба.

Moučníky v této restauraci jsou prý zvláště dobré.

Máme nudlovou polévku, rýžovou polévku a boršč.

Já teprve dostanu vepřovou pečení.

Omáčka je trochu ostrá.

Tu je ocet a olej, zde sůl.

K sýru prosím černý chléb.

Kavárna.

Прошу мені чóрної кави а моїй панї кави з молокóм.

Маєте печіво до кáви?

Подáйте мені кїлька часóписів.

Чай тут добрий і дешевий.

Бїлярд вільний. Хотите за-грати партийку?

Кїлько ми завинїли?

За бїлярд і цигáри прошу за-платїти отцému там малóму.

Mně černou kávu a mé paní bílou.

Máte pečivo ke kávě?

Podejte mně nějaké časopisy.

Čaj je tu dobrý a laciný.

Kulečnick je volný. Chcete si zahrát malou partii?

Co jsme dlužni?

Za kulečnick a doutníky račte platiti tamhle tomu pikolovi.

Koraná.

(Viz str. 84.)

Měsíce.

(Viz str. 20.)

Město.

(Viz str. 33.)

Як мені відси найскóрше ді-стáтися на головнý вóлицю?

Ідїть в другу вóлицю напра-во а при кінці тої ўлиці спи-тáйтеся знов когонéбудь.

Jak se odtud nejrychleji do- stanu na hlavní ulici?

Jděte druhou ulicí vpravo a na konci té ulice zeptejte se někoho znovu.

Уважайте на автомобілі та на колесарів.

Почекайте трошки. Я оглядатиму вистави.

Кудá йде цей трамва́й?

Що це за гарний будинок?

Це музей; там є те́атер, кри́тний базар і бі́ржа.

Dávejte pozor na automobily a na cyklisty.

Počkejte trochu. Prohlédnu si výklady.

Kam jede ta tramvaj?

Co je to za krásnou budovu?

To je museum; tamhle je divadlo, tržnice a bursa.

Míry a váhy.

(Viz str. 43.)

Mluvnické názvosloví.

(Viz str. 90.)

Na nádraží a ve vlaku.

(Viz str. 29.)

Будь ласка, де тут особова каса?

Прошу бі́лет третьо́ї кляси поспі́шного до Хусту.

Чи можна вже вийти до по́тягу?

Де стоїть по́тяг до Хусту?

Це місце вільне? Дякую. Я займу його пальто́м, і піду́ ще на перон.

Чо́му тут по́тяг стоїть так довго?

Мусимо чекати на інший по́тяг, який спі́знівся.

Ві́хід на пра́во.

Buďte tak laskav, kde je tu osobní pokladna?

Prosím lístek třetí třídy rychlíku do Chustu.

Už se může jít do vlaku?

Kde stojí vlak do Chustu?

Je to místo volné? Děkuji. Já si sem položím plášť a půjdu ještě na peron.

Proč tu stojí vlak tak dlouho?

Musíme čekat na jiný vlak, který má zpoždění.

Východ vpravo.

Nápoje.

Для спі́раги найлі́пша вода́. Склянку свіжо́ї води́ п'ю не́раз одні́м душком.

Pro žízeň je nejlepší voda. Sklenku čerstvé vody vypiji ne jednou jedním douškem.

Пиво тут певно буде свіже.

Pivo tu jistě bude velmi čerstvé.

Червоне вино мені не служить.

Červené víno mně neslouží.

Маєте лимонаду, воду з малиновим соком, або щось такого?

Máte limonádu, vodu s malinovou šťávou anebo něco takového?

Obchod.

Маю дащо покупувати.

Mám něco nakupovat.

В цім складі великий вибір товарів.

V tom skladě je velký výběr zboží.

В однім із тих склепів надієте напевно щось.

V jednom z těch krámů jistě něco najdete.

У нас сталі ціни.

U nás jsou stálé ceny.

Мушу просіти о сальдіваний рахунок.

Musím prositi o saldovaný účet.

Хочу собі купити черевикі в складі обуви.

Chci si koupiti stěevíce v skladě obuvi.

Тут продають гарні палиці.

Zde prodávají krásné hole.

Чи в цій папірні продають также карти з видами?

Prodávají v tom papírnictví také pohlednice?

Чи можу у вас придбати українські книжки?

Mohu u vás obdržeti ukrajinské knihy?

Мені треба географічну мапу.

Potřebuji mapu.

Дайте мені десяток цигарок.

Dejte mi deset cigaret.

Що маю платити?

Co to bude stát?

Oděv.

(Viz str. 71.)

Чи хочете матерії на ціле вбрання?

Přejete si látku na celý oblek?

Це була би тривка матерія.

To by byla trvanlivá látka.

Чи це вовна чи бавовна?

Je to vlna či bavlna?

Це вбрання стрійне. Прошу його спробувати. Ось зєркало.

To je elegantní oblek. Račte si jej zkusiti. Tu je zrcadlo.

Лежить на вас дуже добре.

Padne vám velmi dobře.

Peníze.

(Viz str. 48.)

Не маю подостáтком грошій при собі. Nemám při sobě dost peněz.

Чи можете мені цей банкнот зміняти? Můžete mi rozměnit tu bankovku?

Вибачáйте, мені здається, що ви зарахувáлися. Odpusťte, mně se zdá, že jste se přepočítal.

Тепер рахунок годиться. Teď účet souhlasí.

Počasí.

(Viz str. 23.)

Якá сьогóдня погóда? Jaké je dnes počasí?

Нині гарна погóда. Dnes je krásně.

Вчора була непогода. Včera byla nepohoda.

Погóда переміниться. Počasí se změní.

Дощ вже не йде, лиш ще трохи покращує. Už neprší, jen ještě trochu prchává.

Тепер знов сонце світить. Teď zase už slunce svítí.

Сніг упав. Napadal sníh.

Сніг лежить на метр за ви- Sněhu leží na metr vysoko.
соко.

Уважáйте, бо ховзко. Dávejte pozor, je okluzko.

Маємо десять степенів зима. Máme deset stupňů mrazu.

Ніч ясна, місяць світить. Noc je jasná, měsíc svítí.

Pošta.

(Viz str. 74.)

Де тут головна пошта? Kde je tu hlavní pošta?

Чи прийшло що для мене? Přišlo něco pro mne? Tu je mé
Ось моє ім'я. jméno.

Де тут найближча скринька поштова? Kde je tu nejbližší poštovní
schránka?

Чи ця марка вистарчить? Postačí tahle známka?

Приліпіть ще одну поштову
марку.

Був вже листонос?

Кілько маю заплатити?

Přilepte ještě jednu známku.

Byl tu už listonoš?

Kolik mám platit?

Pozdravy.

(Viz str. 17.)

Přírodní zjevy.

(Viz str. 52.)

Přísloví.

Хто дбає, той має.
Роби, небоже, то й Бог по-
може.

Добрий початок половина ді-
ла.

Конец діло хвалить.

Наука — штука.

Без муки нема науки.

Лучший приклад як наука.

Не позичай у сусіда розуму.

Який Іванко, такий буде І-
ван.

Дорога — дорогá.

Не той дає, хто много має,
но той дає, хто хоче.

Цей живот сон, із котрого
нас смерть збудить.

Kdo dbá, ten má.

Přičiň se, chudáku, potom
Bůh pomůže.

Dobrý počátek je půl práce.

Konec dílo chválí.

Věda je umění.

Bez mučení není učení.

Lepší je příklad než výklad.

Nevypůjčuj si rozumu souseda.

Jaký je Ivánek, takový bude
Ivan.

Cesta je drahá.

Nedává ten, kdo mnoho má,
ale ten dává, kdo chce.

Tento život je sen, z něhož nás
vzbudí smrt.

Radio.

(Viz str. 87.)

Roční doby.

Весна, літо, осінь і зима на-
зиваються чотіри пори року.

Jaro, léto, podzim a zima jsou
čtyři roční doby.

Rodina.

(Viz str. 27.)

Řečová znalost.

Чи говорите по українськи?
Я досить добре розумію, але
говорити приходить мені ще
тяжко.

Даруйте, коли я не добре ви-
словлюся.

Прошу, поправляйте мене, як
зроблю яку помилку.

Я навчився мови лише з кни-
жок.

Я не мав доси нагоди чути,
як українці говорять.

Будь ласка, скажіть це ще
раз. Говоріть трохи помаліше.

Тепер я зовсім зрозумів.

Як це сказати по українськи?

Чи добре так кажеться по
українськи?

Hovoříte ukrajinsky?

Já dosti dobře rozumím, ale
hovořiti přichází mně ještě za-
těžko.

Odpusťte, jestliže se špatně vy-
jadřuji.

Račte mne opravovati, jak u-
dělám nějakou chybu.

Naučil jsem se té řeči pouze
z knih.

Neměl jsem dosud příležitost
slyšeti, jak se ukrajinsky mluví.

Řekněte to laskavě ještě jed-
nou. Mluvte trochu pomaleji.

Teď jsem úplně rozuměl.

Jak se to řekne ukrajinsky?

Říká se to tak dobře ukrajin-
sky?

Řemesla a živnosti.

(Viz str. 40.)

Smysly.

Людські чуття називаються
зір, слух, нюх, смак і дотик.

Lidské smysly jsou: zrak, sluch,
čich, chuť a hmat.

Společnost.

Позвольте мені представитися.
Руку цілую, ласкава пані.
Як ся маєте, паничу?
Надзвичайно приємно з вами
здибатись, панночко.

Dovolte, abych se představil.
Ruku líbám, milostivá paní.
Jak se máte, mladý muži?
Je mi neobyčejně milé, že se
s vámi setkávám, slečno.

Кланяйтесь від мене вашому батькові.

Перепрошав, не маю часу.

Залюбки це зроблю.

Маю на думці завітати до вас.

Зробіть ласку, вчиніть так!

Я хотів би говорити з паном доктором. Чи він дома?

Коли пан приймають?

Тут моя візитівка. Прошу зголосити мені.

Приходжу з великою проською.

Чим можу вам служити?

Прошу, сидайте.

Стою вам на услугі.

Приходіть небавом знов.

Дуже мене тішило познакомитися з вами.

Тепер я вам вже за багато часу забрав.

Я переконаний, що не в останній раз ми бачимось.

Низенько клянюсь

До побачення!

Vyřidte mou poklonu panu otci.

Promiňte, nemám kdy.

Rád to udělám.

Zamýšlím vás navštívit.

Buďte tak laskav, učinite tak.

Chtěl bych hovořiti s panem doktorem. Je doma?

Kdy pán přijímá?

Tu je má navštívenka. Prosím, ohlaste mne.

Přicházím s velikou prosbou.

Čím vám mohu posloužiti?

Račte se posadit.

Jsem vám k službám.

Přijďte brzy zas.

Velmi mne těšilo, že jsem se s vámi seznámil.

Nyní jsem vás už oloupil o mnoho času.

Jsem přesvědčen, že jsme se neviděli naposled.

Poklona.

Na shledanou.

Sport.

(Viz str. 81.)

Strany světové.

Чотири сторони світу називаються: північ, південь, захід, схід.

Čtyři strany světové jsou: sever, jih, západ a východ.

Svátky.

(Viz str. 59.)

Два місяці минуло від різдвяних свят.

Minuly dva měsíce od vánočních svátků.

Зелені свята припадають за-
всіди о сім неділь пізніше як
великдень.

Веселі свята!

З Новім роком!

Взаїмно!

Svatodušní svátky připadají
vždy o sedm neděl později než
velikonoce.

Veselé vánoce!

Šťastný nový rok!

Podobně!

Světlo, tma.

(Viz str. 54.)

Škola.

(Viz str. 65.)

Telefon.

(Viz str. 74.)

Можемо телефоном запитати-
ся.

Сполучіть мене з числом. . .

Заняте.

Кличте його ще раз.

Тепер вільне.

Хто там?

Můžeme se zeptat telefonicky.

Spojte mne s číslem . . .

Obsazeno.

Volejte ještě jednou.

Nyní je volno.

Kdo tam?

Telegraf.

(Viz str. 74.)

На головній пошті має від-
діл телеграфічний также нічну
службу.

Чи можна телеграфувати по
чеськи?

Можу я заплатити за відпо-
відь?

Кілько обраховується за одно
слово?

Na hlavní poště má telegrafní
oddělení také noční službu.

Lze telegrafovatí česky?

Mohu zaplatiti odpověď?

Kolik se počítá za jedno slovo?

Venkov.

(Viz str. 31.)

Як же називається це село?	Jak se jmenuje ta vesnice?
Ми зійшли з дорóги.	Zabloudili jsme.
Кудá ведé ця дорóга?	Kam vede ta cesta?
Чи можна цею стежею дорó- гу скоротити?	Je možno zkrátiti si cestu tou- to stezkou?
Довкóла є поля і огорóди.	Kolem dokola jsou pole a za- hrady.
Як показує збіжжя в цім мокрім році?	Jak se ukazuje obilí tento rok?
Цього року маємо багáто ово- чів.	Letos máme mnoho ovoce.
Чи тут в окóлиці є также вовки і ліси?	Jsou tu v okolí také vlci a liš- ky?
В лісі подібуємо б́уки, д́уби, берéзи, яліці, смерéки і інші деревá.	V lese nacházíme buky, duby, břízy, jedle, smrky a jiné stromy.
Виногрáд у нас не вóдиться.	Vínu se u nás nedaří.

Vojenské hodnosti.

(Viz str. 78.)

Vojenské názvosloví.

(Viz str. 77.)

Ukrajinsko-český slovníček.

A

a - a, i
абі́ - aby, at'
абб́ - nebo
абоне́мент *m* předplatné
авди́торія *f* posluchárna
авже́ - ovšem, jistě
автомо́біль *m* auto
а́втор *m* autor
аву́л *m* kavkazská vesnice
а́грус *m* angrešt
адже́ - at'
ака́ція *f* akát
акуше́рка *f* porodní asistentka
але́ - ale
але́я - alej, stromořadí
ама́тор *m* amatér, ochotník
амбуля́торія - ambulance
а́нгел *m* anděl
антикварі́ят *f* antikvariát
апеті́т *m* chuť
апо́стол *m* apoštol
апте́ка *f* lékárna
аргуме́нт *m* důvod
аре́шт *n* vězení, uvěznění
аритме́тика - počty
а́ркуш *m* arch
а́рмія *f* armáda
арома́т *m* vůně

арсенáл *m* zbrojnice
артэ́рія *f* tepna
арті́ст *m* herec
артиле́рія *f* dělostřelectvo
арті́ль *f* artěl, sdružení
архієпі́скоп *m* arcibiskup
аске́т *m* asketa
ата́ка *f* útok
атраме́нт *m* inkoust
афі́ша divadelní návštěví

Б

ба́ба *f* bába, babička
бабу́ня, бабу́ся *f* babička
ба́вити (ся) - baviti (se)
баво́вна *f* bavlna
бага́тий - bohatý
бага́тір - bohatýr
бага́то - mnoho, hodně
бага́тство *n* bohatstvo
бага́ч *m* boháč
багно́ *n* bahno *n*. bažina
бадьо́рий - bodrý, čilý
база́р *m* trh
байдуже́ - lhostejno
байка́ *f* bajka, báchorka, poví-
dačka
байрак *m* roklina
ба́лка *f* 1. trám, 2. prohlouben-
nina v poli

бáнда <i>f</i> banda	безробітний - nezaměstnaný
бандит <i>m</i> bandita	безтурбóтний - bezstarostný
банду́ра <i>f</i> ukrajinský strunný nástroj	безцінний - bezcenný
бандури́ст <i>m</i> ukrajinský národní zpěvák	бе́нкет <i>m</i> banquet
ба́нк <i>m</i> banka	берег <i>m</i> břeh
ба́лька <i>f</i> baňka	берегтися - střežiti se
банківка <i>f</i> bankovka	береза <i>f</i> bříza
банкiр <i>m</i> bankéř	березень <i>m</i> březen
ба́ня <i>f</i> baň	берест <i>m</i> vaz (strom)
бараба́н <i>m</i> buben	беречі́ (бережý) střežiti
барáн <i>m</i> beran	бешпáха рúже (nemoc)
барáнина <i>f</i> skopové maso	бе́шкет <i>m</i> výtržnost
ба́рва <i>f</i> barva	ба́йдо <i>n</i> hovado
ба́рвити - barviti	би́к <i>m</i> býk
барвінок <i>m</i> brčál	би́лина <i>f</i> bylina
барі́тися meškati	би́льце <i>pl</i> zahrada
барі́ш <i>m</i> zisk, výtěžek, užitek, prospěch, výhoda, přírůstek	би́тва <i>f</i> bitva
барлі́г, - логу <i>m</i> hrloh	би́б, бобу <i>m</i> bob
ба́тиг, батогá <i>m</i> bič	би́бліотека <i>f</i> knihovna
ба́тьківщина <i>f</i> vlast, otčina	би́бліотекар <i>m</i> knihovník
ба́тько <i>m</i> otec	би́блія <i>f</i> bible
ба́чити - viděti	би́да <i>f</i> neštěstí, hoře, bída
ба́шлік <i>m</i> kukla na hlavu	би́дний - chudý, ubohý
ба́штáн <i>m</i> melounové pole	би́днóта <i>f</i> chudina
бджі́льніцтво <i>n</i> včelařství	би́жучий - běžný
бджо́ла <i>f</i> včela	би́й (бóю) <i>m</i> boj
без - bez	би́йка <i>f</i> rvačka, pračka, pranice
безглу́здий - nesmyslný	би́к, бóку <i>m</i> strana, bok
безлі́ч - spousta, veliké množství	би́лізна <i>f</i> prádlo
бе́змін <i>m</i> přezmen, minciř	би́лий - bílý
безпéчний - bezpečný	би́лок <i>m</i> bílek
безплатно - bezplatně	би́ля - vedle, u
	би́ль, болю <i>m</i> bol
	би́льмо <i>m</i> oční zákal
	би́льше - více
	би́льший - větší

більшість - většina	бородавка <i>f</i> bradavka
бінóкль <i>m</i> kukátko	борозда́ <i>f</i> brázda
біограф <i>m</i> bio	боронá <i>f</i> brány
біржа <i>f</i> bursa	боротьба́ <i>f</i> zápas
благословéння <i>n</i> požehnání	бóрошно <i>n</i> mouka
блакíтний - modrý, blankytný	борщ <i>m</i> polévka z červené řepy
блакíть <i>f</i> blankyt	бóсний - bosý
близнята <i>pl</i> dvojčata	бóчка <i>f</i> sud
близько blízko	боягу́з <i>m</i> zbabělec
блиск <i>m</i> lesk	боязнь - bázeň
бліскавка <i>f</i> blesk	боятися (боюся) - báti se
блискучий - lesklý	брама <i>f</i> brána
блідий - bledý	браслет <i>m</i> náramek
блідість - bledost	брат <i>m</i> bratr
блoхá <i>f</i> blecha	братéрство <i>n</i> bratrství
блoщíця <i>f</i> štěnice	брехня́ <i>f</i> lež
блудíти - blouditi	бреху́н <i>m</i> lhář
бловáння <i>n</i> zvracení, vrhnutí	бриль <i>m</i> pánský slaměný klo-
бля́ха <i>f</i> plech	bouk, slamák
бляхáр <i>m</i> klempíř	брíтва <i>f</i> břitva
блянáний - plechový	бровá <i>f</i> obočí
бо - neb(o), neboť	бровáрня <i>f</i> pivovar
Бог <i>m</i> Bůh	бродíти (бродію) - broditi
божевільний - šílený	бруд <i>m</i> špína
божевілля <i>n</i> šílenství	брудний - špinavý
бoйовий - válečný, bojovný, bi-	бру́к <i>m</i> dlažba
tevní	бру́нька <i>f</i> puk, pupen
болість <i>f</i> bolest	брусóк <i>m</i> brus
болото <i>n</i> bažina, bláto	бублíк <i>m</i> preclík
боля́чка <i>f</i> bolák, nádor	бубон <i>m</i> buben
бóмба <i>f</i> puma, bomba	бугáй <i>m</i> býk
бóндар <i>m</i> bednář	будéнный - všední
бондарство <i>n</i> bednářství	бúдень <i>m</i> všední den
борг <i>m</i> dluh	будíти - buditi
борéць <i>m</i> zápasník	будíнок <i>m</i> dům, budova
бородá <i>f</i> brada, plnovous	будівля́ <i>f</i> stavení, budova

будівництво *n* stavitelství
 будівничий *m* stavitel
 будка *f* bouda
 будова *f* budova
 будяк *m* bodlák
 бұзина *f* černý bez
 бузковий bezový
 бузók *m* bez, šeřík
 буйвіл *m* -ола - buvol
 буквар *m* slabikář
 булава *f* bulava, velitelské žezlo
 бунт *m* vzpoura, vzbouření
 бунтар - vzbouřenec
 буряк - červená řepa
 бурлака *m* tulák
 буря *f* bouře
 буряк *m* řepa
 бур'ян *m* býlí
 бути - býti
 буття - bytí, přebývání, pobyt
 буханець *m* bouchanec
 бухгалтер *m* účetní
 бухгалтерія *f* účetnictví
 буцім - jako, jakoby
 бюджет *m* státní rozpočet

В

в - v, ve, do
 вага *f* váha; význam
 вагання - váhání
 вагон *m* vagon
 вада *f* vada, kaz
 важкий - těžký
 важко - těžce
 важний - důležitý
 валюта *f* měna

ванна *f* vana
 ваитажний - nákladní
 ванно *n* várno
 вареник *m* taštička s tvarohem
 вартя *f* stráž
 вата *f* vata
 вбівство *n* vražda
 вдатися - podařiti se
 вдача *f* povaha
 вдова *f* vdova
 вдбсвита - ráno za tmy
 вдячний - vděčný
 вдячність *f* vděčnost
 ведмідь, ведмедя *m* medvěd
 вежа *f* věž
 везті, везу, везеш, везуть - vézti
 вксель *m* směnka
 велетень *m* velikán, obr
 Великдень *m* velikonoce
 великий - velký, veliký
 великодний - velikonoční
 величати - chváliti
 величатися - chlubiti se
 величезний - obrovský, ohrom-
 нý
 вельми - velice, velmi
 вельможний - velmožný, vele-
 vážený
 вельмишановний - velectěný
 верба *f* vrba
 верблюд *m* velbloud
 вередіти - škoditi
 вередливий - škodlivý
 вересень *m* září
 веретено *n* vřeteno
 верствя *f* vrstva, sloj

верх <i>m</i> vrcholek	вігадка - výmysl
вѣрхи - koňmo	вігідний - výhodný
верхів'я - vrchol, vršina, vršek	вігін <i>m</i> náves, pastvina u vesnice
вѣрхній - vrchní, hořejší	вигнáнець <i>m</i> vyhnanec, vupovĕzenec
вершóк <i>m</i> svršek, hořejšek	виговір - výslovnost
весѣлий - veselý	віголений - vyholený, oholený
весѣлка <i>f</i> duha	вігра <i>f</i> výhra
весело - veselo	видавáння, видáння <i>n</i> vydání
весілля <i>n</i> svatba	видавѣць <i>m</i> vydavatel
весло <i>n</i> veslo	видавни́цтво <i>n</i> nakladatelství
весна́ <i>f</i> jaro	видавни́чий - vydavatelský
весня́ний - jarní	видáток <i>m</i> výdej
вѣстí (ведý, ведѣш, ведýть) věsti	виділ - oddíl
вечерни́ці <i>pl</i> večírek, přástky	визвóлення <i>n</i> osvobození
вечѣря <i>f</i> večere	візиск <i>m</i> vykořisťování
вечір <i>m</i> večer	виїзд - výjezd
вечірка <i>f</i> večírek	викидати - vyhazovati
вечі́рній - večerní	ві́лючений - vyloučený
взагалі - vůbec, všeobecně	ві́лючно - výhradně
взі́р, взора <i>m</i> vzor	викро́кувати - vykřikovati
взі́рець <i>m</i> vzorec, vzorek	ві́куп <i>m</i> výkup
взýтий - obutý	викро́пé - výkupné
взуття́ <i>n</i> obuv	ві́ла <i>gl.</i> vidle
ви - vy	вимагáння <i>n</i> vymáhání
ві́бачення <i>n</i> prominutí, omluvení	вимóва <i>f</i> výslovnost, výřečnost
ві́бачити - odpustiti	ві́м'я <i>n</i> vemeno
ві́бір <i>m</i> výběr, volba	винá <i>f</i> vina
ві́борець <i>m</i> volič	винагорóда <i>f</i> nágrada
ві́борчий - volebný, voličský	винá́рня <i>f</i> vinárna
ві́бори <i>pl</i> volby	ві́нахід <i>m</i> vynález
виро́кувати - poskakovati	вини́ти, виню́, виниш, винятъ - viniti
ві́бух <i>m</i> výbuch	ві́нний - vinný
ві́вих <i>m</i> vymknutí, vyvrtnutí	винó <i>n</i> víno
ві́віз (ві́возу) vývoz	
вігадáти - vymysleti	

виноград <i>m</i> vinné hrozny	виховання <i>n</i> výchova
винятковий - výjimečný	віхований - vychovaný
винятково - výjimečně	вихователь <i>m</i> vychovatel
віняток <i>m</i> výjimka	віхор <i>m</i> víchr
випадковий - nahodilý	вішивка <i>f</i> výšivka
випадково - náhodou	вишня <i>f</i> višeň, višně
випадок <i>m</i> náhoda	вище - výše
випає - pastviště	вищий - vyšší
випиє - výpis, výtah	виявити - projeviti
виплата <i>f</i> výplata	вівсюг <i>m</i> planý oves
вир <i>m</i> vír	вівтар <i>m</i> oltář
вирраз - vyjádření, výraz	вівторок <i>m</i> úterý
вирізняк - zřetelný	вівця <i>f</i> ovce
вирізно - zřetelně	від - od(e)
вірніб <i>m</i> výroba, výrobek	відбити - odraziti
виробник <i>m</i> výrobce	відвага <i>f</i> odvaha
виробництво <i>n</i> výroba	відважний - odvážný
вірок <i>m</i> rozsudek	відвертий - upřímný
висвячення <i>f</i> vysvěcení	відвідини <i>pl</i> návštěva
вісівки <i>pl</i> otruby	відгомін <i>m</i> ohlas, ozvěna
вісланець <i>m</i> emisar	віддавна - odedávna
вислання <i>f</i> vypovězení, vyslání	відданий - oddaný
віслів - vyjádření	відділ <i>m</i> oddělení
вісновок <i>m</i> závěr(ek)	відзнака <i>f</i> odznak
висобкий - vysoký	від'їзд <i>m</i> odjezd
високо - vysoko	відкриття <i>n</i> otevření, zahájení
високоповажний - velevážený	відносини <i>pl</i> poměr
високошановний - velectěný	відношення <i>n</i> vztah
височинний - vysokánský	відомий - známý
височина - výšina	відплата <i>f</i> odplata
вистава <i>f</i> divadelní představení	відповідальний - odpovědný
віставка <i>f</i> výstava	відповідальність <i>f</i> odpovědnost
вістріл <i>m</i> výstřel	відповідний - patřičný, příslušný
вітяг <i>m</i> výňatek, výtah	відповідь <i>f</i> odpověď
витагувати - vytahovati	відповісти (відповім) odpověděti
віхід <i>m</i> východ	ti

відпочинок *m* odpočinek, od-
dech
відпустка *f* dovolená
відрі́в *n* konev, vědro, kbelík
відродження *n* obrození
відсоток *m* úrok
відста́вка *f* výslužba, odpočinek
відступ *m* ústup
відступне́ *n* odstupné, odbytné
відсу́тній - nepřítomný
відтепер - od nynějška
відціля́ - odsud
відшкодува́ння *n* odškodnění
ві́дьма *f* čarodějnice, kouzelnice
віжки *pl* oprat'
віз *m* vůz
віза *f* visum
візерунок *m* viněta
візьметься, vezme se; за що не
візьметься аť se chopí čeho-
koliv
візник *m* drožkář, vozka
війна́ *f* válka
військо *n* vojsko
військóвий - vojenský
вік *m* věk
вікно́ *n* okno
віко́ *n* víko, příklop
віко́нце *n* okenice
віл (вола) *m* vůl
вільний - volný
вільха́ *f* olše
він, вона́, воно́ - on, ona, ono
вінець *m* věnec
віник *m* koště
віно́ *n* věno, výbava

віно́к *m* věnec
вінча́ння *n* oddavky
віра́ *f* víra
вірити (вірю) - věřiti
вірник - věřící
вірш *m* báseň, verš
вісім - osm
вісімдеся́т - osmdesát
вісімна́дцять - osmnáct
вісімце́т - osm set
віск, वोस्ка *m* vosk
вісна́ *f* neštovice
вість, віетка́ *f* zpráva, zvěst
вісь *f* osa
віта́льня́ *f* přijímací pokoj, salo-
nek
віта́ння *n* vítání
вітер *m* vítr
вітри́ло *n* plachta
вітри́на *f* výklad, výkladní skříň
вітчим *m* otčím, nevlastní otec
віхоть, віхтя́ *m* věchet
вічний - věčný
вія́ *f* řasa
віялка́ *f* věječka
в'їзд *m* vjezd
вкладка́ *f* vložka
вкритися - pokrýti se
вкусіти - kousnouti
вєлі́чно - včetně
власний - vlastní
власник *m* vlastník, majitel
власноручний - vlastnoruční
власність *f* vlastnictví
вміти (вмію) - uměti
вмить - okamžitě

вниз - dolů
внiвець - vniveč
вночі - v noci
внук *m* vnuk
внұтрішній - vnitřní
внұтрішність *f* vnitřek
вовк *m* vlk
вбвна *f* vlna
вовняний - vlněný
вбвчий - vlčí
вбгкий - vlhký
вбгкість *f* - vlhkost
вогбнь *m* oheň
водá *f* voda
водогрáй *m* vodotrysk
водолáз *m* potapěč
водомір *m* vodoměr
водопáд *m* vodopád
водопровбд *m* vodovod
вбзик *m* vozík
Волинь *f* Volyně
вбло *n* vole
вблось, волбсея - vlas, vlasy
волоцјбга *m* vandrák, lajdák
вбля *f* vůle, svoboda
вброг *m* nepřítel
ворожбá *f* hádání, vykládání
karet
ворбжка *f* věštkyne, kartářka
ворбжий - nepřátelský
ворожнбча *f* nepřátelství
вброн *m* havran
ворбна *f* vrána
вороній - vráný
ворбта *pl* (gen. ворит) vrata
восковій - voskový

востáння - naposled, posledně
вбсьмеро - osmero
вбсьмий - osmý
вохкість (вохкость) - vlhkost
вбша *f* veš
вояк *m* voják
впасти - připadnouti
вперед - kupředu, napřed
впёртий - svéhlavý, tvrdohlavý
впис *m* úpis
вписовб - zápisné
вплив *m* vliv, účinek, působení
впрáва *f* cvičení, cvik
впрáвлений - opravený, vevázaný
вұжчий - užší
вражіння *n* dojem
вродітися - zroditi se
врожáй *m* úroda
все - vše
всебічний - všestranný
вбсвїт - vesmír
все такї - přece
всїлякий - všemožný, všelijaký
вступ *m* vchod, vstup
вступнб *n* stupné
всякий - všelijaký, všemožný
втёрти - utřítí
втечї- utéci; втик - utekl
втбма *f* únava
втбмлений - unavený
втратити - ztratiti
вўгїлля *n* uhlí
вугбр *m* uher
вудїло *n* udidlo
вўдка *f* udice
вуж *m* užovka

вуздéчка *f* uzda
 ву́зол *m* uzel
 вузький - úzký
 ву́лик *m* úl
 ву́лиця *f* ulice
 ву́личний - (po)uliční
 вулькán *m* vulkán
 вує *m* knír, vous
 ву́хо *n* ucho
 вхід, входа *m* vchod, vstup
 вчóра - včera
 вчорáшній - včerejší
 в'яз - vaz
 в'язáльник *m* vazač
 в'язáння *n* vázání
 в'язень *m* vězeň, trestanec
 в'язи *pl* vaz (šíje)
 в'язни́ця *f* vězení, věznice
 в'язни́чий *m* žalářník
 в'я́нути (в'я́ну) vadnouti

Г

гáвкати, гавкаю, гавкаеш, гав-
 кають - štěkati
 гáдка *f* mínění, myšlenka
 гадю́ка *f* had, zmije
 газéта *f* noviny
 гай *m* háj
 гак *m* hák
 гáлас *m* povyk, halas
 Галичина́ *f* Halič
 гáлка *f* kavka
 галу́зка *f* ratolest, větvička
 галу́зь *f* odvětví; větev
 галу́шка *f* nok; moučný knedlí-
 (če)k

гаманéць *m* peněženka
 гáмір *m* vřava; hlomoz
 гамувáти - brzditi
 ганчíрка *f* hadr
 ганяти - honiti
 ганьбá *f* hanba, ostuda
 гарáзд - dobře
 гарбá *f* žebříňák
 гарбу́з *m* turek, dýně
 гармáта *f* dělo
 гармáтний - dělostřelecký
 гармáш *m* dělostřelec
 гармі́дер *m* rámus, zmatek, ne-
 pořádek
 гармóнія *f* harmonika
 гáрний - pěkný, krásný
 гарць *m* souboj, duel
 гарячий - horký
 гарячка *f* horečka, zimnice
 гас *m* petrolej
 гáсло *n* heslo
 гастрóля *f* pohostinská hra
 гáтка *f* hráz, jez
 гачóк *m* háček
 гвізда́к *m* hřebík
 генерáл *m* generál
 гéній *m* genius
 географі́я *f* zeměpis
 герб *m* erb, znak
 Германія *f* Německo
 геть - pryč
 гéтьман *m* hetman, ukrajinský
 král
 гидкий - ošklivý, šeredný
 гі́кавка *f* škytavka
 гикáння *n* škytání

гілка *f* pálka
гірло *n* ústí (řeky)
гідний - hoden, důstojný
гімн *m* hymna
гімназія *f* gymnasium
гімнастика *f* tělocvik
гін, гону - hon
гіркий - hořký
гіркість - hořkost
гірняк *m* horník, havíř
гірський - horský
гірш(e) - hůře
гірший - horší
гість, гостя *m* host
гладити - hladiti
глек, глечик *m* džbán, džbánek
глибина *f* hloubka
глибокий - hluboký
глина *f* hlína
глинище *n* hliniště
глиняний - hliněný
глум *m* výsměch, posměch
глухий - hluchý
глухонімий - hluchoněmý
глядіти - hleděti
глянути - zahlédnouti
гнида *f* hnida
гнилий - hnilobný, shnilý
гніти - hníti
гнів *m* hněv
гнідий - hnědý
гніздo *n* hnízdo
гній, гноя *m* hnůj, hnis
гнучий - hebký
говірка *f* nářečí
година *f* hodina

годинник *m* hodiny
годи - dost, dosti
годувати (годою) krmiti, živiti
голий - nahý, holý
голка *f* jehla
головá *f* hlava, předseda, před-
nosta
голівка *f* hlavička
головний - hlavní
голод *m* hlad
голодний - hladový
голоє *m* hlas
голосно - nahlas
голуб *m* holub
голяр *m* holič
голярня *f* holírna
гомоніти - zvučeti
гопак *m* ukrajinský národní ta-
pec
горá *f* hora
гóрб *m* hrb
горбатий - hrbatý
гóрдий - pyšný, domýšlivý
гóре *n* hoře
горівка *f* kořalka
горішній - hořejší
горіх *m* ořech
горіще *n* půda, podkroví
гóрлиця *f* hrdlička
гóрло *n* krk, hrdlo
гóрод - město
горóд *m* zahrada
горóдина *f* zelenina
горóдник - zahradník, zelinář
горóдництво - zahradnictví
горóх *m* hrách

гѳрщок *m* hrnec
госпѳдар *m* hospodář
господарство *n* hospodářství
господарювати - hospodařiti
гостина *f* hostina
гостинець *m* dárek
гостиниця *f* hostinec
гѳстрый - ostrý
готівка *f* hotové peníze
готѳвий - hotový
гра *f* hra
грабіж *m* loupež
грабіжник *m* lupič, loupežník
граблі *pl* hrábě
град *m* kroupy
градовиня *f* krupobití
градусник *m* teploměr
гральня *f* herna
граматика *f* mluvnice
грамота - listina
гранія *n* hraní
грашка *f* hračka
гребінь *m* hřeben
грѳбля *f* jez, hráz
греміти - hřmíti
грѳчка *f* rohanka
гріва *f* hřiva
гріще *n* hřiště
гріб (грѳба) *m* hrob, rov
грім (грѳма) *m* hrom
гріх *m* hřích
грішний - hřišný
гроза *f* bouře
громада *f* obec, občanstvo
громадський - občanský, obecní
громадянин *m* občan

грѳші *pl* peníze
грѳба *f* kamna
грѳбий - hrubý, sprostý
грѳдень *m* prosinec
грѳди *pl* prsa, ňadra
грѳпа *f* skupina
грѳша *f* hruška, hrušeň
гряд=град
грядка *f* záhon, řádka
грязь *f* bláto
губа *f* pysk, ret
губатий - pyskatý
губка *f* mycí houba
гукати - volati
гуляти (гуляю) - procházeti se;
hýřiti
гуня - houně
гурт *m* skupina, hlouček
гурток *m* kroužek
гуртом - společně, pohromadě
гурчати - hrčeti, bublati
гусак *m* husák
гусениця *f* housenka
гусеня *n* housátko
гуска *f* husa
густий - hustý
Гуцул *m* Hucul
гуца *f* houští
гущавина *f* houština

Г

гáва *f* vrána
гáзда *m* gazda
гáнок *m* schody před vchodem do
domu, schody v zápraží, scho-
diště

гвардія *f* gardista
гвинт *m* šroub
гегати - štěbetati
гилá *f* kýla
гніт *m* knot, doutnák
гравіюра *f* rytina
гранáта *f* granát
грáта *f* mříže
грíпа *f* chřipka
грунь *m* grůň, pláň
гудзик *m* knoflík
гурáльня *f* palírna, lihovar

Д

давати, даю, даеш, дають
- dávati, dáti
давнiш(е) dřive
давнó - dávno
давнiй - dávny
далебi - věru
далéкий - daleký
дáли - dále
дарémний - zbytečný, marný
дарунок *m* dárek
дáта *f* datum
дах *m* střecha
дбáлий - dbalý
дбати - dbáti
двэри *pl* dveře
двiр *m* dvůr
двiрeць *m* nádraží
де - kde
дéкiлька - několik
дéколи - někdy, občas
денéбудь - někde, kdekoli
де-не-де leckde

день *m* den
дéрево *n* dřevo, strom
дерев'яний - dřevěný
дэрен *m* drn
держáва *f* stát, říše
держáвний - státní
держáк *m* rukojeť
держальце *n* držátko, násadka
дерти - dráti
дeсь - kdesi, někde; kamsi, ně-
kam
дéшево - lacino, levně
дешéвий - laciný, levný
дéщо - něco, cosi
джерелó *n* pramen
дзмiль *m* čmel, čmelák
джура *m* důstojnický sluha
дзбан *m* džbán
дзвiн *m* zvon
дзвiнóк *m* zvonek
дзэркало *n* zrcadlo
дзэркальце *n* zrcátko
дзюб *m* zobák
дивiтися (дивлюся) dívati se
дiвний (po)divný
дiкий - divoký
дикýн *m* divoch
дим *m* kouř
димáр *m* komín
димiти - dýmiti
дiня *f* dýně
диплóм *m* diplom, vysvědčení
дирéктор *m* ředitel
дитiна *f* děcko, dítě
дитiнство *n* dětství
дитячий - dětský

дичина́ *f* zvěřina
дішель *m* oj(e)
диявол *m* ďábel, čert
дівка *f* dívka
дівочий - dívčí
дівча́ *n* děvče
дівча́тко *n* děvčátko, holčička
дівчина *f* dívka
дівчинка *f* holčička
ді́д *m* děd
ді́дич *m* statkář
ді́дусь *m* dědeček
ді́жка *f* sud, kád', dížka
ді́йсність *f* skutečnost
ді́йний - skutečný
ді́йти - dojíti
ді́ло *n* práce, dílo, záležitost
ді́м (дома) *m* dům
ді́рка - díra, dírka
ді́рявий - děravý
ді́стати - dostati
ді́ти *pl* děti
ді́я *f* děj, jednání, dějství
ді́яльність *f* činnost
ді́я - pro
ді́но *n* dno
до - do, k, po
до́ба *m* doba (24 hodin)
до́бра́ніч - dobrou noc
до́бре - dobře
до́брідень - dobrý den
до́брівечір - dobrý večer
до́брий - dobrý
до́бро *n* dobro
до́броді́й *n* ráň
до́вбня́ *f* palice, beran

до́вгий - dlouhý
до́вжина́ *f* délka
до́від (доводу) *m* důkaz
до́віз (довозу) *m* dovoz
до́вір'я́ *n* důvěra
до́ве́бла - kolem, dokola
до́вший - delší
до́га́дка *f* domněnka
до́га́на *f* výtka, důtka
до́гляд *m* dohled
до́глядáч *m* dozorce, opatrovník
до́говір *m* smlouva, úmluva
до́горі́ - vzhůru
до́датко́вий - dodatečný
до́да́ток *m* přídavek, dodatek
до́до́бу - dolů
до́до́му - domů
до́звіл (дозволу) *m* dovolení, po-
volení
до́йти - dojíti
до́каз *m* důkaz
до́ки - dokud
до́кір *m* výtka, výčitka
до́кладний - důkladný
до́лі́на *f* údolí, úžlabí, dolina
до́лі - dole
до́лі́вка *f* hliněná podlaha
до́лішній - dolejší
до́ло́ня *f* dlaň
до́лото́ *n* dláto
до́ля́ *f* úděl, osud
до́ма - doma
до́мага́ння *n* požadavek, nárok
до́ні́ні - doposud, dosud
до́ня, до́нька́ *f* dcera
до́пит *m* dotaz

допіру - právě, teprve	дрібний - drobný
доповідь <i>f</i> přednáška	дрібниця - maličkost
допомога <i>f</i> výpomoc, pomoc	дріжджі <i>pl</i> droždí, kvasnice
дороба <i>f</i> cesta	дрімота <i>f</i> dřímota
дорогий - drahý	дріт <i>m</i> drát
дорого - drahó	дрова <i>pl</i> dříví
дорожнеча <i>f</i> drahota	дротяний - drátěný
доробжати - stoupati v ceně	друг <i>m</i> druh, přítel
дороблий - dospělý	дружина <i>m f</i> choť, družina
досада <i>f</i> mrzutost	друк <i>m</i> tisk
досвід <i>m</i> zkušenost	друкар <i>m</i> tiskař
досвітки <i>pl</i> přásky	друкарня <i>f</i> tiskárna
досить - dost, dosti	друкований - tištěný
досі - dosud, dosavad, posavad	друкувати - tisknouti
досконалий - dokonalý	дрючок <i>m</i> klacek
досконаліть <i>f</i> dokonalost	дуб <i>m</i> dub
дослідження <i>n</i> badání, zkoumání	дубовий - dubový
дослідник <i>m</i> badatel	дуга <i>f</i> oblouk
достатній - dostatečný	дуже - silně, velice
дотеп <i>m</i> vtip	дужий - silný
дотепер - dosud, doposud	дужка <i>f</i> závorka; obloukovité držadlo u nádoby
дотепний - vtipný	дуло - měch
доти - potud, dotud	думати - mysliti
дотик <i>m</i> dotek	думка <i>f</i> myšlenka,
доходити - docházeti	дуло <i>n</i> doupe
доцільний - účelný	дурень - blázen, hlupák
дочка <i>f</i> dcera	дурість <i>f</i> hloupost, pitomost
дочин - dceřin	дурний - hloupý, pitomý, hlupák
дощка <i>f</i> prkno	дурниця <i>f</i> hloupost, nesmysl
дощ <i>m</i> dešť	дурно - zdarma, bezplatně
до щенту - do základu, zúplna	дути, дую, дуєш, дують - douti, foukati
драбина <i>f</i> žebřík	духта <i>f</i> dusno, parno
дрážнити - drážditi	душа <i>f</i> duše
дратва <i>f</i> dratev	душно - parno, horko, dusno
драти, (дерý) - dráti	
дріб, дробу <i>m</i> drůbež	

дядько *m* strýc
дяк *m* kostelník
дява *f* vděk
дьоготь *m* dehet

Е

егé - ano
екзекүция *f* exekuce
експедиция *f* expedice, výprava
елэктрика *f* elektrika
елэктрйчний - elektrický
емáль *f* email, smalt
емігрант *m* emigrant
енциклопéдія *f* slovník naučný
етер *m* ether
етнографйчний - etnografický
ефект - efekt, dojem

Є

є - je; jest
євáнгелія *f* evangelium
єдиний - jediný
єднання - sjednocení, spojení
єдність *f* jednota
єпископ *m* biskup
єще - ještě

Ж

жáба *f* žába
жáбра -и *pl* žábry
жáдний - žádný
жáйворонок - skřivan
жаліти - želeti
жáло *n* žahadlo
жаль *m* žal, lítost

жандáрм *m* četník
жар *m* horkost, žár
жáрко - horko
жарт *m* žert
жáти, жну, жнеш, жнуть - žíti,
sekati (obilí)
жах *m* děs, zděšení, hrůza
жахлівий - děsný, příšerný
жбан *m* džbán
жвáвий - čilý, čiperný
ждáти (жду) - čekati
жебрáк *m* žebrák
жердэля *f* mezuňka
жерело - pramen
жéртва *f* obět
живій - živý
живіт (живота) *m* břicho
жйво - živě, čile, hbitě
жйвчик *m* tep
жид *m* Žid
жйла *f* ceva, žíla
жир *m* tuk, žír
жйрний - tlustý, tučný
жити - žíti
жйтній - žitný
жйто *n* žito
життєпис *m* životopis
життя *n* život
жінка *f* žena
жіночий - ženský
жмéня *f* hrst
жнець *m* žnec
жнивá *pl* žně
жбóвтенъ *m* říjen
жбóвтий - žlutý
жовтбк *m* žloutek

жовч *f* žluč
жблoб *m* žlab
жблудь *m* žalud
жонáтій - ženatý
жоретóкий - surový, krutý
жўжелъ *f* škvára
жук *m* brouk
жупáн *m* mužský háv
журавéль *m* jeřáb
журбá *f* stesk, zármutek
журлívий - zarmoucený
журналíст *m* žurnalista, novinář

З

з - z

за - za, při
забáва *f* zábava
забáвка *f* hračka
забирáтися - ubíрати se
забобóн *m* předsudek, pověra
заборóна *f* zákaz
завáда *f* závada
завдáння *n* úkol
завдáток *m* závdatek, záloha
завдóвжки - zděli
зáвжди - vždy, vždycky
завзýтій - úporný, tvrdošijný
завíдувати - spravovati
завірюха *f* vánice, chumelenice
завіса *f* závěs, opona
завóдитися - zahazovati se
завсiгдi - vždy
завтóвпки - ztloušti
зáвтра - zítra
зáвтрiшній - zítřejší
завчасý - zavčas

зáвше - vždy
завшiршки - zšíři
зáгадка *f* hádanka, záhada
загадкóвий - záhadný
загáльний - všeobecný
загiн *m* oddíl (vojenský)
заголóвок *m* titul, nadpis
загородiти - zahraditi
зáдній - zadní
задовóлений - spokojený
задýрно - zdarma, darmo
зажурiтися - zarmoutiti se
заздáлегiдь - zavčas
зáздрiсть *f* závist
заiзд *m* zájezd
заiзджати - zajížděti
заiкуватий - koktavý
зáйвий - zbytečný, přebytečný
зáйда *m* přivandrovalec
займáти - zajímati
закiнчати - zakončiti
закiнчення *n* dokončení
зáклад *m* základ
заклiкати - zavolati
закóн *m* zákon
законодáвство *n* zákonodárství
закордóнний - zahraničný
закóханий - zamilovaný
зáкуток *m* zákoutí
залéглисть *f* nedoplatek
залéжність - odvislost, závislost
залiзний - železný
залiзниця *f* železnice, dráha
залiзо *n* železo
залóга *f* posádka
залóза *f* žláza

з'ялягати - zaléhati	зараза <i>f</i> nákaza
з'мах <i>m</i> atentát	заразливий - nakažlivý
зам'ят <i>m</i> závěj	зараз'ом - zároveň
зам'шляти - zamýšleti	з'р'док, з'родка <i>m</i> zárodek
зам'ж вийти - provdati se	зароб'ток <i>m</i> výdělek
з'м'р <i>m</i> záměr, úmysl	заробляти - vydělávati
з'м'тка <i>f</i> poznámka	зарука <i>f</i> záruka
зам'блення <i>n</i> objednávka, za- kázka	заручена <i>f</i> snoubenka
зам'бжний - majetný, zámožný	заручини <i>pl</i> zasnoubení
з'мок <i>m</i> zámek, hrad	зас'ада <i>f</i> zásada
з'мок <i>m</i> zámek (ve dveřích)	з'ас'б <i>m</i> zásoba
зан'дто - příliš	зас'дання <i>n</i> sezení, schůze
зан'дбаний - zanedbaný	засл'ання <i>n</i> vyhnanství
зан'пад <i>m</i> úpadek	заслуга <i>f</i> zásluha
заощ'аджув'ати - spořiti	засм'ятися - zasmáti se
зап'лення <i>n</i> zápal, zánět	засн'йти - usnouti
зап'лка <i>f</i> doutnák	застер'ження <i>n</i> výstraha, výhra- da
зап'с <i>m</i> zásoba	застрахув'ати - pojišťovati
з'пах <i>m</i> vůně; zápach	заст'уда <i>f</i> nastuzení
зап'внення <i>n</i> ujištění	заст'упник <i>m</i> zástupce, náměstek
зап'клий - úhlavní	заст'упництво <i>n</i> zastupitelství
запер'чення <i>n</i> námitka; popíraní	засув'ати - zasouvati
з'пис <i>m</i> zápis	з'тичка <i>f</i> zátka
з'писка <i>f</i> lístek, zápiska	з'тишок - zátiší
з'писник <i>m</i> zápisník	з'т'бка <i>f</i> záliv, zátoka
запит'ати - otázati se	з'т'міць - místo toho
з'пит <i>m</i> dotaz	з'торохт'ти - zaklepati, zabub- novati
зап'лля <i>n</i> zápolí	з'тривоження <i>n</i> obava
з'повідь <i>f</i> příkázání	заув'ження <i>n</i> poznámka
запов'т <i>m</i> odkaz, závět	з'хват <i>m</i> uchvácení
запор'ка <i>f</i> záruka	захищ'ати - ochraňovati
запр'шений - (po)zvaný	з'хід <i>m</i> západ, péče
запр'сини <i>pl</i> pozvání	з'хідний - západní
з'пряжка <i>f</i> jízka	з'х'плення <i>n</i> nadšení
з'раз - hned	

- заціпка *f* klika, závora
 збентежити - rozjitřiti
 зберечі - zachovati, uchovati
 збіг *m* zběh
 збіжжя *n* obilí
 збільшування - zvětšování
 збірник *m* sborník
 зблізька - zblizka
 збліднути - zblednouti
 збожеволіти - zešíleti, zblázniti
     se
 збори *pl* schůze, shromáždění
 зброя *f* zbraň
 збрúя *f* postroj
 збут *m* odbyt
 зважувати - uvažovati
 зверху - svrchu, na povrchu, sho-
     га
 звернути - obrátiti
 звечора - zvečera
 звичай *m* obyčej
 звичайний - obyčejný
 звичка *f* zvyk
 звід *m* klenutí
 звідки, звідкіль, звідкіля - od-
     kud
 звідси, звідсіль, звідсіля - od-
     sud, odtud, odtamtud
 звідти, звідтіль, звідтіля - odtud
 звільнення *n* propuštění
 звір *m* zvíře
 звірина *f* zvěř
 звірінець *m* zvěřinec
 звісний - známý
 звіетка *f* zvěst, zpráva
 звіт *m* zpráva
 зворушення *n* pohnutí
 зв'язок *m* svazek, spojení, styk
 згадка *f* zmínka, vzpomínka, u-
     pomínka
 згода *f* souhlas, shoda
 згодом - později, za nějakou do-
     bu
 зголосити - ohlásiti
 зголошення *n* hlášení
 здавна - odedávna
 здатність *f* schopnost, zdatnost
 здебільшого - z většiny, ponej-
     více, většinou
 здивування *n* údiv, podiv, pře-
     kvapení
 здібний - schopný, způsobilý; na-
     daný
 здібність *f* schopnost, způsobi-
     lost; nadání
 здійснення *n* uskutečnění
 здобич *f* kořist
 здобувати - dobývati
 здоровий - zdravý
 здоров'я *n* zdraví
 здохлятина *f* zdechlina
 здохлий - zdechlý, pošlý
 зелений - zelený
 землемір *m* zeměměřič
 землетрус *m* zemětřesení
 земля *f* zem(ě)
 земляк *m* krajan, rodák
 зєркало - zrcadlo
 зерно *n* zrno
 ззаду - zezadu, vzadu
 зирк! - kuk!
 зимний - studený, chladný

зібрання <i>n</i> schůze, shromáždění	знахідка <i>f</i> nález
зів'ялий - zvadlý, uvadlý	знаходити - nacházeti
зіпсуваний - zkažený	значіння <i>n</i> význam
зір, зора, <i>m</i> zrak	значний - značný
зірка <i>f</i> hvězda	зневажати - zneuctívati
зісподу - zespod	знижка <i>f</i> sleva
з'їзд <i>m</i> sjezd	знімок <i>m</i> snímek
зладити - udělati	знов(у) - znova, zas(e), opětně
зле - zle, špatně	зносини <i>pl</i> vztahy, styk
зліва <i>f</i> liják, průtrž mračen	знятися - zvednouti se
злівка <i>pl</i> odlitek	зобов'язання <i>n</i> závazek
злідні <i>pl</i> chudoba, nuzota	зовнішній - vnější
злий - zlý	зовсім - zcela, docela, úplně
злість <i>f</i> zlost	зозуля <i>f</i> kukačka, žežulka
злбдій <i>m</i> zloděj	зойкнути - vzkřiknouti
злодійство <i>n</i> zlodějství, krádež	золотий - zlatý
злослівий - zlomyslný	зблото <i>n</i> zlato
злосний - zlostný	золотуха <i>f</i> krtice
злочинність <i>f</i> zločinnost	зошит - sešit
змагання <i>n</i> úsilí	зрадник <i>m</i> zrádce
змалку - od malička	зражати - srážeti
зменшення <i>n</i> zmenšení	зразковий - vzorný, vzorkový
змії <i>m</i> drak	зразок <i>m</i> vzor(ek)
змїна <i>f</i> směna, střídání; změna	зразу - ihned, rázem
зміст <i>m</i> obsah	зранку - ráno, zrána
змія <i>f</i> had	зрілість - zralost
змога <i>f</i> možnost	зрбду - jakživ, odjakživa
зморшка <i>f</i> vráska	зрозумілий - srozumitelný
знавєць <i>m</i> znalec	зрозуміти - porozuměti
знадвбру - zvenčí, zvenku	зруйнувати - zbořiti
знайбмість <i>f</i> známost	зтиха - zticha
знайбмий - známý	зуб <i>m</i> zub
знайти - najíti	зубатий - zubatý
знак <i>m</i> znak	зупинятися - zastavovati se
знаменїтий - skvělý, znamenitý	зусїлля <i>n</i> úsilí, namáhání
знаряддя <i>n</i> nářadí	зўстрїч <i>f</i> setkání, potkání

зухв'ялий - drzý
зшиток *m* sešit
зять *m* zeť

I

іграшка *f* hračka
іг'умен *m* převor, opat
ізл'азити - vyléztí
ікрá *f* jikry, kaviár
ілюстр'ований - obrázkový
імлá *f* mlha
імовірний - důvěřivý, pravděpo-
dobný
ім'я *n* jméno
інакше, іначе - jinak, jiným způ-
sobem
індік *m* krocán
індічка *f* krůta
іноді - časem, občas, někdy
інетит'ут *m* ústav
інтерес *m* účastenství
інший - jiný
іржá *f* rez
іржáвий - rezavý
іржáти, іржу, іржеш, іржуть -
řehtati
іскра *f* jiskra
існування *n* existence
іспит *m* zkouška
іспити - vupíti
істик *m* otka
історія *f* dějepis, dějiny
Ісус Христос - Ježíš Kristus
ісхитнутися - vzechopiti se
іті, іду, ідеш, ідуть - jíti
іщ'е - ještě

Ї

їдальня *f* jídelna
їжа *f* jídlo *n.* strava
їжак *m* ježek
їздá *f* jízda
їзд'ець *m* jezdec
їздити, (їджу, їдиш, їдять) -
jezdití
їй-богу - přisámbohu, na mou du-
ši
їсти (їм, їем, їдять) - jísti
їхати (їду, їдеш, їдут) - jechati,
jeti

Й

йод *m* jod
йойкати - naříkati
йоблоп *m* blb(ec)
Йордань *f* Svatých tří králů
Йосип *m* Josef

К

кабáк *m* dýně
кабáн *m* kanec
кав'ун *m* meloun
кав'ярня *f* - kavárna
каган'ець *m* kahan(ec)
каділо *n* kadidlo
каділо *n* kadidlo
кадовб *m* kadlub
кажáн *m* netopýr
казáн *m* kotel
казáти - říkati
казка *f* pohádka
кайдáни *pl* routa, okovy
каламáр *m* kalamář

каламутіти - kaliti
каліна *f* kalina
каліка *f* mrzák
калоша *f* přezuvka, galoše
калюжа *f* louže, kaluž
камізелька *f* vesta
камінь *m* kámen
канал *m* kanál, stoka
канцелярія *f* kancelář
капелюх *m* klobouk
капітал *m* kapitál
каплиця *f* kaple
капля *f* kapka
капуста *f* zelí
кара *f* trest
карати, караю, караеш, карають - trestati
карбованець *m* rubl
карний - trestní
картина *f* obraz
картон *m* lepenka
картопля *f* brambor
картопляний - bramborový
карцер *m* vězení, karcer, šatlava
каса *f* pokladna
касарня *f* kasárna
касір *m* pokladník
катувати - trýzniti
каталог *m* seznam
катедра *f* stolice
катран - hadr
кахла *f* kachel
качалка *f* válec
качати - valiti
каченія *n* kačátko, káče
качка *f* kachna

каша *f* kaše
кашель *m* kašel
кашкет *m* čepice
каштан *m* kaštan
каятися - káti se
каяття *n* pokání
квашний - kvarný, chvatný, spěšný
ква(р)тіра *f* byt
квас *m* kvas
квасоля *f* fazole
кватірка *f* vyhlídka, špehýrka
квиток *m* potvrzenka
квітець *m* duben
квітка *f* květina
кволий - zesláblý, neduživý
квочка *f* kvočna
кволий *m* kalich
кволия *f* cela
кволюх *m* tlačенка, žaludek
квопський - špatný
квопний *m* správce, vedoucí síla
квопничество *n* vedení, řízení
кидати (кидаю) vrhati, házeti
Київ *m* Kyjev
кий, кийок *m* kuj
килим *m* koberec
кинджал *m* dýka
кисень *m* kyslík
кисіль *m* pokrm z kvašené mouky
кислий - kyselý
кислотá *f* kyselina
кит *m* tmel, velryba
китиця *f* trapez, střapez
кишеня *f* kapsa
кишка *f* střevo

візля - kůzle
віл, колá *m* kůl
вілбчок *m* kolík
вільцэ *n* kroužek, kruh, obruč
кімнáта *f* pokoj
кінéць *m* konec
кіно *n* bio, biograf
кіннóта *f* jízda, koňstvo
кінський - koňský
кінчáти - končiti
кінь (коня) *m* kůň
віеть, кости *f* kost
кісточка *f* kostička, peska
кістяк *m* kostra
віт (кота) *m* kocour
вітка *f* kočka
клáдка *f* lávka
клáдовище *n* hřbitov
клацáти - skřípáti,
клеїти - klížiti, lepidi
клеї *m* klič, lepidlo
клікати (кличу) volati
клишбк *m* klín
клишонóгий - šmařhavý
клітка *f* klec
кліщі - kleště
клóпіт *m* starost
клуббк *m* klubko
клунок *m* ranec, tlumok
клуня *f* stodola
ключ *m* klíč
кля́мка *f* klika, závora
кля́са *f* třída
кля́тба *f* klatba
кмин *m* kmín
книгáр *m* knihkupec

книгáрня *f* knihkupectví
кні́жка *f* kniha
кобза *f* ukrajinský hudební ná-
stroj
кобзар *m* ukrajinský národní zpě-
vák
кобі́ла *f* kobyla
ковáль *m* kovář
ковбасá *f* salám
ковбáсник *m* uzenář
ковбáсня *f* uzenářství
кóвдра *f* pokrývka
ковтáти, klepati
ковтóк *m* doušek, lok
ковчéг - archa
кóжний каждый
кожух *m* kožich
козá *f* koza
козák *m* kozák
козéл *m* kozel
кóзир *m* trumf
кóлесо *n* kolo
коли - kdy, když
колі́ска *f* kolébka, houpačka
колинéбудь - někdy, kdysi, kdy-
koli
колі́сь - někdy, kdysi
колі́шній - bývalý, dřívější
коліно *n* koleno
коліснійк - kolář
кóлія *f* kolej
кóло - u, vedle, okolo
кóло *n* kruh, kolo
колб́дка *f* závora, kláda
колб́дязь *m* studna, studně, stu-
dánka

колос *m* klas
колюбчий - píchavý, bodlavý
колюбчка *f* trn, osten
колядá *f* koleda
колядник *m* koledník
колядувати - koledovati
кольорбвий - barevný
комár *m* komár
комаха *f* hmyz
кбмір *m* límec
комірбц *m* límeček
комірка - komúrka
комбра *f* сýрка, špejchar, špižíř-
na
конár - větev
конати - skonávati
конбплі *pl* konopí
конче - nutně
копáльня *f* důl, báň
копíто *m* koryto
копíця *f* kopka, kupa, hromada
копія *f* kopie, opis
корá *f* kůra
корабэль - koráb, loď
кордбн *m* hranice
корісний - užitečný
користати - bráti užitek
кбрість *f* užitek, prospěch
корíто *n* koryto
коріця *f* skořice
кбрінь *m* kořen
корм *m* krmivo, píce
корміти - krmiti
кбрбкка *f* krabice
кбрба *f* kráva
кбрбль *m* král

корбна *f* koruna
кброн *m* karп
кбрбста *f* svrab
кбрбткий - krátký
кбрчі *pl* křeč
кбрчма *f* krčma
кбрчмár *m* krčmář
косá *f* kosa, сор
косár *m* sekáč
коснутися - dotknouti se
котвá *f* kotva
кохáнець *m* milenec, milovník
кохáнка *f* milenka, milovnice
кохáння *n* láska
кохати (кохаю) - milovati
кочергá *f* pohrabáč
кошáра *f* ovčín, ovčinec
кошеня *n* kotě, koťátko
кошбвий - náčelník zaporožských
kozáků
кравáтка *f* nákrěník, kravata
кравбц *ьm* krejčí
крдіж *f* krádež
країна *f* země, krajina
краєвíd *m* vyhlídka, rozhled
край *m* kraj
крайній - krajní
крамár *m* kramář, obchodník
крамніця *f* krám, obchod
крамарювати - obchodovati
кранка *f* tečka
кранпя *f* kapka, krapka
красá *f* krása
красний - pěkný
красуня *f* kráska, krasavice
краншанка *f* vejce, kraslice

враще - lépe
вращий - lepší
кредит *m* úvěr
крѣйда *f* křída
кресало *n* křesadlo
крѣст - kříž
кривий - křivý
крѣга *f* kra
криж *m* kříž (záda)
крѣза *f* krise
крик *m* křik
крило *n* křídlo
криниця *f* studánka
крѣхта *f* drobek
крѣця *f* ocel
крѣзь - skrz(e)
крѣм - kromě, mimo
крѣсло *n* křeslo, lenoška
крѣт—крота *m* krtek
кров *f* krev
крок *m* krok
крѣлик *m* králík
кroppивá *f* kopřiva
кroppило - kropáč
кroppмáль *m* škrob
кroppглий - okrouhlý
кroppбѣм - kolem, dokola
кroppк *m* havran
кroppтий - zakroucený, strmý
кroppча *f* strž, rokle, zákrut
кroppк *m* hák
кroppж *m* pásmo (hory)
кropp *m* krychle
кroppдѣ - kam
кroppидиѣбудь - kamkoli
кroppдѣсь - někam, kamsi

кудлатий - chlupatý, huňatý
кўзня *f* kovárna
кукурўдза *f* kukuřice
кулáк *m* pěst
кулемѣт *m* strojní puška
кулш *m* řídký jahelník
кўля *f* koule
кульгáвий - kulhavý
кум *m* kmotr
кума *f* kmotra
кўпа *f* hromada, kupa
купáльня *f* koupelna
купѣць *m* obchodník, kupec
кўриво *n* kuřivo
курець *m* kuřák
куршкa *f* koroptev
кўрка *f* slepice
курбѣрт *m* lázně
курчá *n* kuře, kuřátko
курятина *f* maso ze slepice
кусѣк *m* kus, kousek
кўт *m* úhel
кутѣк *m* kout
кутя *f* kaše pohanková s medem
кўхар *m* kuchař
кўхня *f* kuchyně
кухарка *f* kuchařka
кўхоль *m* korbel
кўций - krátký
кўча *f* chyž, stáj
кўчері *pl* kučery
кўчерявий - kudrnatý, kadeřavý
кушнір *m* kožišník
кушнїрство *n* kožišnictví
кущ *m* keř

Л

ла́ба - tlapa
 ла́ва *f* lavice
 лавр *m* vavřín
 ла́гідний - mírný, jemný
 лад *m* pořádek, řád, lad
 лазити - lézti
 ла́зня *f* lázeň
 ла́йка *f* nadávka
 ланцю́г *m* řetěz
 лацю́жок *m* řetízek
 ла́па *f* tlapa
 ла́сий - mlsný
 ласка́вий - laskavý
 ла́соці *pl* lahůdky
 ла́стівка *f* vlaštovka
 ласу́н *m* mlsal, labužník
 ла́тка *f* záplata
 ле́бідь *m* labuť
 лев *m* lev
 лева́да *f* ohrazená louka
 легке *f* plíce
 легкі́й - lehký
 ле́гуміна - moučník
 ле́дар, леда́що *m* lenoch, zahaleč
 леда́чий - líný, lenivý
 ле́дво - sotva
 лежа́ти (лежу) ležeti
 ле́кція *f* přednáška
 лелéка *f* čár
 летіти - letěti
 либо́нь - prý
 лі́па *f* lípa
 лі́пень *m* červenec
 лі́сий - plešatý
 лі́сина *f* pleš

лисі́ця *f* liška
 лист *m* psaní, dopis
 листі́вка *f* dopisnice
 листо́к *m* list
 листово́на *m* listonoš
 листопад *m* listopad
 лі́ти, л'ю, л'єш, л'ють - líti
 лі́тка *f* lýtko
 лі́хо *n* běda, neštěstí, svízel
 лі́цар *m* rytíř
 лице́ *n* obličej, tvář
 лично - osobně
 лишáй *m* lišej
 лишé - pouze, jen
 лишній - zbytečný
 лі́вий - levý
 лі́воруч - nalevo, vlevo
 лі́д - led
 лі́жко *n* lůžko
 лі́й *m* lůj
 лі́йка *f* konev, konvice, kropáč,
 nálevka, trychtýř
 лі́к *m* počítání, počet
 лі́кар *m* lékař
 лі́карня *f* nemocnice
 лі́ки *pl* lék, léčivo
 лі́коть *m* loket
 лі́нівий - líný, lenivý
 лі́нійка *f* pravítko
 лі́нія *f* linka
 лі́пше - lépe
 лі́пший - lepší
 лі́ра *f* lyra
 лі́с *m* les
 лі́са *f* pletený plot, lísa
 лі́так *m* letadlo

літній - letní
літо *n* léto
ліхтар *m* svítlna, lucerna
лоб *m* čelo
лободá *f* lebeda
лбви *pl* lov, hon
лбжка *f* lžice
лозá *f* ratolest, prut
лопáта *f* lopata
лопұх *m* lopuch
лоскітлівий - lechtivý
лошá, лошеня *n* hřibě
лұка *f* louka, palouk
луná *f* ozvěna
лушїти - loupati
лускá - šupina
лушпїна *f* slupka, šupina
любїй - milý
любїти (люблю) *milovati*
люббв *f* láska
лұди *pl* lidé
лудїна *f* člověk
лудськїй - lidský
лұлька *f* dýmka
лұтїй - sveřepý, ukrutný; únor
лұтїєть - sveřepost, ukrutnost
люцерна *f* vojtěška
лягтї (ляжу) - lehnouti
ляда *f* záklop
лякáти - lekati
ляклївий - lelavý
лялька *f* loutka
лялькбвий театр - loutkové di-
vadlo
лямпа *f* lampa
льодовїй - ledový

льодбвня *f* ledárna, lednice
льбн *m* len
льотерїя *f* loterie
льох *m* sklep

М

мáбуть - snad, asi
маєтний - zámožný, situovaný
маєток *m* statek, majetek
мазь *f* maz, mazadlo
маїбұтнїй - budoucí
маїбұтнїєть - budoucnost
майдán *m* náměstí
маїже - skoro, téměř
маїноб *n* majetek, jmění
маїстерня *f* dílna
мак *m* mák
малєнькїй - malinký
малїй - malý
малїна *f* malina
мáло - málo
малюнок - malba
маляр *m* malíř
мама *f* máma
мамұся *f* mamička, maminka
манастїр *m* klášter
мандрївка *f* cesta, cestování
мандрївнїк *m* cestovatel, cestu-
jící
манжєта *f* manžeta
мапа *f* mapa
мáри *pl* máry, pohřební vůz
мáрка *f* známka
мармеляда *f* povidla, marmeláda
мáрмур *m* mramor
мáрнїй - marný

марнотра́вець <i>m</i> marnotratník	ме́шкання <i>n</i> byt
маскува́ти - maskovati	ме́шкати - bydliti
маскара́да <i>f</i> maškarní ples	ми́лий - milý
маслі́на <i>f</i> oliva	ми́ло - milo
ма́сло <i>n</i> máslo	ми́ло <i>n</i> mýdlo
масни́й - mastný	ми́лостиня <i>f</i> almužna
масть <i>f</i> mast	ми́ля <i>f</i> míle
ма́терія <i>f</i> látka, hmota	ми́мо - mimo
ма́ти (маю) míti	ми́ну́лий - minulý
ма́ти <i>f</i> máti, matka	ми́р <i>m</i> mír
ма́тір - matka	ми́ска <i>f</i> mísa
ма́товий - matný	ми́сливець <i>m</i> myslivec, lovec
маха́ти - mávati	ми́сли́вство <i>n</i> myslivost
ма́туся <i>f</i> matinka	ми́сник <i>m</i> kredenc
ма́чуха <i>f</i> macecha	ми́сте́цтво <i>n</i> umění
маши́на <i>f</i> stroj	ми́стець <i>m</i> umělec
маши́ні́ст <i>m</i> strojvedoucí, stroj- vůdce	ми́стецький - umělecký
маяк <i>m</i> maják	ми́тниця <i>f</i> celnice, mýtnice
ма́ятник <i>m</i> kyvadlo	ми́то <i>n</i> clo
ме́д <i>m</i> med	ми́ша <i>f</i> myš
ме́дві́дь - medvěd	ми́дь <i>f</i> měď
межа́ <i>f</i> mez	ми́ж - mezi
ме́нт <i>m</i> okamžik	ми́зі́нець <i>m</i> mezenec
ме́нший - menší	ми́й, моя, мое - můj, má, mé, moje
ме́нші́сть <i>f</i> menšina	ми́ли́на <i>f</i> mělčina
ме́ртвий - mrtvý	ми́лкiй mělký
ме́рці́й - rychleji	ми́ль-моля <i>m</i> mol
ме́та <i>f</i> cíl	ми́льйо́н <i>m</i> milion
ме́те́лик <i>m</i> motýl	ми́нерáл <i>m</i> nerost
ме́трика <i>f</i> matrika	ми́ра <i>f</i> míra
ме́тушні́я <i>f</i> zmatek, shon	ми́рби́шник <i>m</i> mlynář
ме́ха́нік <i>m</i> strojník	ми́ст-мо́ста <i>m</i> most
ме́ч <i>m</i> meč	ми́сте́чко <i>n</i> městečko
ме́ценáт <i>m</i> mecenáš	ми́сто <i>n</i> město
ме́шкане́ць <i>m</i> obyvatel	ми́сце <i>n</i> místo

місцевий - místní
місяць *m* měsíc
міський - městský
мітичи, мічу - mířiti
мітля *f* koště
міх *m* měch, dymadlo
міцний - pevný, silný
мішаніна - směs
мішók *m* pytel
млии *m* mlýn
мли́ти - omdlíti
мло́сно - nevolno, špatně
мов - jako
мова *f* jazyk, řeč
мóвити - mluviti
могі́ла *f* mohyla
могýтний - mohutný
можлі́вий - možný
мóжна - snad
мóзок *m* mozek, morek
мозбля *f* kuří oko, mozol
мóкрий - mokrý
молі́тва *f* modlitba
молоде́нький - mladinký
молоді́й - mladý
молоді́ця *f* mladá vdaná žena
мóлодість *f* mladost
мóлодь *f* mládež
молоко́ *n* mléko
мо́лотіти - mlátiti
мо́лотók *m* kladivo
молоча́рня *f* mlékárna
молоча́рство *n* mlékařství
мóрда *f* tlama, huba
мóре *n* moře
мóрква *f* mrkev

морбóз *m* mráz
морський - mořský
моска́ль *m* Rus
мотóрний - čilý, bystrý
моту́зка *f* мотузók *m* provázek,
motouz
мрія *f* sen, snění
мрі́яти (мрію) - sníti
мúдрий - chytrý, moudrý
мúжній - mužný
музі́ка *f* hudba, hudebník
музикáнт *m* hudebník
музе́й *n* museum
му́ка *f* muka
мука́ - mouka
муля́р *m* zedník
мур *m* zed'
мурóваний - zděný
мурува́ти - zdíti
му́скул *m* sval
му́ха *f* moucha
мухолóвка *f* mucholapka
мученик *m* mučedník
мучі́тель *m* mučitel
му́штра *f* výcvik
м'які́й - měkký
м'ясо́ *n* maso
м'яч *m* míč

Н

набі́й *m* náboj
наверну́ти - navrátiti
наві́ки - navěky
наві́ть - dokonce, ba i
навко́ло - kolem, dokola
навкру́гі - koldokola

навмання - nazdařbůh
навмісний - schválný, úmyslný
навпакі - naopak
навряд - sotva
наветіж - dokořán
навчання *n* vyučování
начвітися - naučiti se
наглий - náhlý
нагода *f* příležitost, náhoda
наголе *m* přízvuk
нагорода *f* odměna, vyznamenání
надали - nadále
надійний - nadějný
надія *f* naděje
надмірно - nadmíru, příliš
надовго - nadlouho
надпис *m* nadpis, nápis
надхнений - nadšený
назавжди - navždy
назад - zpátky, zpět
назва *f* název
назначити - jmenovati
назустріч - vstříc
наймання *n* nájem
наймач *m* nájemník
наймит *m* čeledín, pacholek
наймичка *f* služka
наказ *m* rozkaz
наливка *f* nalivka
намет *m* stan
намісто *n* šňůra perel
намір *m* záměr, úmysl
намісник *m* náměstek
напад *m* přeřadení, napadení
напасть *f* nehoda, neštěstí
напевно - zajisté, určitě

наперед - napřed, předem
наперекір - navzdor
наперсток *m* náprstek
напій *m* nápoj
наприклад - na příklad
напроти - naproti
напруження *n* napětí
напря́м - směr
нарада *f* porada
наречена *f* nevěsta
наречений *m* ženich
нарешті - konečně
нарі́д *m* národ
наріжний - rohový
нарізно - zvlášť porůznu
нарікати - rařikati, bédovati
нарóдження *n* narození
нарóдний - národní
нарóдність *f* národnost
насамперед - především,
nejprve
насі́лу - násilně
насі́льство *n* násilí
на́сип *m* násep, násyp
на́сіння *n* semeno, símě
на́скрізь - naskrz
на́слідок *m* následek, důsledek
наспóді - vespod
на́стрі́й *m* nálada
на́ступ *m* nástup, ofensiva
на́стúпний - příští, následující
на́стúпник *m* nástupce
на́товп *m* nával, zástup, dav
на́тра́пити - trefiti, natrefiti
на́турально - přirozeně
на́ука *f* věda

науковий - vědecký
 нахабник *m* nestoudník
 нахідка *f* nález
 начальник *m* představený, náčel-
 ník
 наче - jako
 начерк - náčrt
 начинка *f* nádivka
 начиння *n* náčiní, náradí
 начисто - načisto
 наш, наша, наше - náš, naše,
 naše
 нащадок *m* - potomek
 нащо - nač
 небагато - nemnoho
 небезпечний - nebezpečný
 небезпечність - nebezpečí
 небіж *m* synovec
 небіга *f* neť
 небіжчик *m* nebožtík
 небо *n* nebe
 небоязкий - nebojácný
 невдача *f* nezdar, neúspěch
 невдячний - nevděčný, neuznalý
 невдячність *f* nevděk
 невідгідний - nevhodný
 невинний - nevinný
 невинність *f* nevinnost
 невірний - nezřetelný
 невідповідальний - neodpověd-
 нý
 невільник *m* nevolník
 невістка *f* snacha
 неволя *f* otroctví
 невпинно - nepřetržitě, neustále
 неврожай *m* neúroda

невчасно - nevčas
 негайно - ihned, neprodleně
 недавній - nedávný
 недалеко - nedaleko
 недбалий - nedbalý
 недбалість *f* nedbalost
 недійсний - neskutečný
 неділя *f* neděle
 недовір'я *n* nedůvěra
 недобгляд *m* nedopatření
 недостаток *m* nedostatek
 недуга *f* choroba, nemoc
 недужий - churavý
 неживий - neživý
 нежить *f* gýma
 нежонатий - svobodný, neženatý
 незадвого - zanedlouho
 незадоволення - nespokojený
 незаконний - nezákonný
 незалежний - nezávislý, neodvis-
 lý
 незалежність *f* nezávislost, ne-
 odvislost
 незгода *f* neshoda, nesouhlas
 нездатний - neschopný
 нездоровий - nezdravý
 незначний - nepatrný
 неймовірний - neuvěřitelný
 немилосердний - bezohedný
 немовля *n* kojeneček, nemluvně
 неможливий - nemožný
 нянька - matka
 ненавидіти - nenáviděti
 необмежено - neomezeně
 необхідний - nutný, nutně po-
 třebný

непевний - nejistý
непредбачений - nepředvídaný
непорозуміння *n* nedorozumění
непомітно - nepozorovaně
непорядний - nepořádný
непорядок *m* nepořádek
непосіда *m* neposeda
непотрібний - nepotřebný
неправда - nepravda
непривітний - nevlídný, nepřívětivý
непридатний - nepřihodný
неприємний - nepřijemný
неприємність *f* nepřijemnost
непристойний - neslušný
неприсутній - nepřítomný
непритомність *f* bezvědomí
неприятель *m* nepřítel
нервовий - nervosní
нерівний - nerovný
нерішучий - nerozhodný
нерозумний - nerozumný
нерухомість *f* nemovitost
несвідомий - neuvědomělý
несподівано - znenadání, neočekávaně, náhle
несправедливість - nespravedlivost
не треба - netřeba
нехай - necht', ať
нечёмний - nez dvořilý
нечесний - nepoctivý
нечистий - nečistý
нечистота *f* nečistota
нечіткий - nečitelný
нешкідливий - neškodný

нещасний - nešťastný
нещастя *n* neštěstí
нещирість *f* neupřímnost
ніжчий - nižší
низина *f* nížina
низький - nízký
никати - toulati se
ніні - nyní
нінішній - nyníjší
нірка *f* ledvina
нітка *f* nit
нішком - potichu, úkradkem, po-
kradmo
ні - ne
ніби - jakoby
нівечити - kaziti, ničiti
ніготь *m* nehet
ніде - nikde
ніж — ножа *m* nůž
ніжний - něžný, jemný
нізвідки - odkud
нікель *m* nikl
нікбли - nikdy
нікчемник *m* ničemník
німий - němý
ніс (носа) *m* nos
ніхто - nikdo
ніч (ночі) *f* noc
нічий - ničí, nikoho
нічого - nic
ніщо - nic
ніяк - nijak
ніякий - nijaký
новіак *m* nováček
новий - nový
новина *f* novina

новинка *f* novinka
новобранець *m* branec
нога *f* noha
ножик *m* nožíček
ножинці *pl* nůžky
нора *f* douře, díra v zemi
носатий - nosatý
носити, ношу - positi
ночувати (ночую) - nosovati
нудьга *f* nuda, stesk
нуль *m* nula
нурити - nořiti
нутроці *pl* vnitřnosti
нюхати - čichati, šňupati

О

обгортати - zahrnouti, zabalovati
обгортка *f* obal, obálka
обережний - opatrný
об'єднання *n* sjednocení
обжінки *pl* dožinký, obžinky
обід *m* oběd
обідранець *m* trhan, otrhanec
обіжник *m* oběžník
обійми *pl* objeti, náručí
обіцянка *f* slib
об'їзд *m* objezd
обклáдинка *f* obálka (knižní)
обліччя *n* obličej
облога *f* obležení
обмотки *pl* ovinovačky
обов'язок *m* povinnost
обопільний - vzájemný
оборона *f* obrana, obhajoba
оборонець *m* obránce, obhajovatel, obhájce

образа *f* urážka
обрії *m* soudní okres
обрує *m* ubrus
обряд *m* obřad
обстáвина *f* okolnost
обсяг *m* objem
обурення *n* nevole, rozhořčení
обценьки *pl* kleště
овес *m* oves
овід *m* ovád
овоч *m* plod
огідний - odporný, protivný
огірбок *m* okurka
огірчувати - rozhořčovати
обгляд *m* prohlídka
оголошення *n* vyhláška
оголошувати - ohlašovati vyhlásiti
огорбжа *f* ohrada
огрąбити - oloupiti
од = від
одягатися - oblékati se
одежа *f* oděv
одін - jeden
одиниця *f* jednotlivec
одінвя *n* oděv, oblek
одмовитися - odřici se
однак, одначе - avšak, nicméně
однаковий - stejný
одноголосно - jednohlasně
однострії *m* stejnokroj
одночасно - současně
одуд *m* dudek
одходити - odcházeti
одяг *m* oděv, šat
ожерэд *m* stoh

ожина <i>f</i> ostružina	оправа - ozdoba, vazba
озаряти - ozařovati	опудало <i>n</i> bubák, strašák
озброєний - vyzbrojený	опух <i>m</i> otok
оздоба <i>f</i> výzdoba, ozdoba	орати (орю), orati
озеро <i>n</i> jezero	орден <i>m</i> řád
озимина <i>f</i> ozim	орел <i>m</i> orel
ознака <i>f</i> příznak, znamení	оріх <i>m</i> ořech
океан <i>m</i> oceán	оркестра <i>f</i> kapela, orchestr
око <i>n</i> oko	оса <i>f</i> vosa
оклиця <i>f</i> okolí	освіта <i>f</i> osvěta, vzdělání
окрасць <i>m</i> skrojek	освітлення <i>n</i> osvětlení
окрашати <i>f</i> okrašlovati	освічений - vzdělaný
окремо - zvláště	осел <i>m</i> osel
окріп <i>m</i> vařící voda	оселéдець <i>m</i> slaneček, sled
округ - okres	осередок <i>m</i> středisko
округлий - okrouhlý	осіка <i>f</i> osika
окружний - okresní	осиротіти - osireti
оксаміт <i>m</i> samet	осілий - usedlý
окулярі <i>pl</i> brýle, okulary	осінний - podzimní
окунь <i>m</i> okoun	осінь <i>f</i> podzim
олádка <i>f</i> vdolek	ослін <i>m</i> lavice
олень <i>m</i> jelen	основа <i>f</i> základ, osnova
олива - olej	оснувати - zakládati
олівець <i>m</i> tužka	особа <i>f</i> osoba
опалення <i>n</i> otop, vytápění	особистий - osobní
операція <i>f</i> operace	особливий - zvláštní
опікування <i>n</i> péče	особливість <i>f</i> zvláštnost
опікун <i>m</i> poručník	останній - poslední
опір <i>m</i> odpor	остаточний - konečný, závěrečný
оплата <i>f</i> poplatek	остерігати - varovati
оплески <i>pl</i> potlesk	острів <i>m</i> ostrov
оповідання <i>n</i> povídka	острога <i>f</i> ostruha
оповідати - vyprávěti	осятёр <i>m</i> jeseter
оповідач <i>m</i> vypravěč	отáва <i>f</i> otava
оповістка <i>f</i> vyhláška, oznámení	отáман <i>m</i> vojevůdce kozáků
оповіщення <i>n</i> vyhlášení, vyhláška	отвір <i>m</i> otvor

обже - tedy, tudíž, a tak
отбчення - obklíčení
отруєння *n* otrávení
отру́тний - jedovatý, otravný
отру́та *f* jed, otrava
оттомánка *f* otoman
офіційний - oficiální
охорбна *f* ochrana
оце́ - toto
оце́й - tento
оцет *m* ocet
оцінка *f* odhad, ocenění
очеві́дний - zřejmý, očividný
очере́т *m* rákos
оща́дний - šetrný, úsporný, spo-
řivý
оща́дність *f* spořivost
оща́дніча каса - spořitelna

П

па́ва *f* právice
паві́ч *m* pán
паву́к *m* pavouk
паву́тина *f* pavučina
па́зур *m* dráp, pazour
па́зуха *f* záňadří
пакува́ння *n* balení
паку́нок *m* balík
палама́р *m* kostelník
пала́ти - pátati, plátati
па́лець *m* prst
па́ливо *n* topivo
пала́ти, палу́, палиш, палять -
páliti
па́лиця *f* hůl, tyč
палі́й *m* žhář, palič

палі́турка *f* deska (u knihy) vaz-
ba
пала́нція *f* pšeničný chléb
пам'я́тка *f* památka
пам'я́тник *m* pomník
пам'я́ть *f* pamět
пан *m* pán
панахі́да *f* zadušní mše, pany-
chida
пані́ч *m* mladý pán
па́ні *f* paní
па́нна *f* panna
па́нночка *f* slečna
панчо́ха *f* punčocha
па́нщина *f* robota
паперо́вий - papírový
папі́р *m* papír
па́ра *f* pár, pára
пара́ліч *m* paralysa
парасо́ль *m* slunečník, deštník
пара́фія *f* fara, farnost
паркáн *m* plot, ohrada
парля́мент *m* sněmovna, parla-
ment
парові́к *m* parostroj
парові́з *m* lokomotiva
паропла́в *m* parník
паропла́ветво *n* paroplavba
паротя́г *m* lokomotiva
па́рох *m* farář
па́ртія *f* strana
па́рубок *m* chasník, šohaj
парші́вий - prašivý
пасажи́р *m* cestující, pasažér
па́серо́ *m* nevlastní syn
па́сіка *f* včelín

пáсiчник <i>m</i> včelař	перевтóмленний - přepracovaný
пáска <i>f</i> mazanec	перéгляд <i>m</i> přehlídka
пáскýдний - šeredný, ošklivý, hnusný	переговóри <i>pl</i> jednání, vyjedná- vání
пáсовище <i>n</i> pastviště, pastvina	перегóни <i>pl</i> dostihy, závody
пáсти (пáсу) - pásti	перегорóдка <i>f</i> přehrada
пáстка <i>f</i> past	пéред před(e)
пáстýх <i>m</i> pasák	передáти - předati, odevzdati
пáстýшка <i>f</i> pasačka	передвiборчий - předvolební
пáтриóт <i>m</i> vlastenec	перéдiлка - přehrada
пáтрýль <i>m</i> hlídka, patrola	передмiстя <i>n</i> předměstí
пáхвá <i>f</i> podpaží	передмóва <i>f</i> předmluva
пáхýчий - vonný	перéдний - přední
пáцióк <i>m</i> kanec	передовiца <i>f</i> úvodník
пáшпóрт <i>m</i> pas, průkaz	передплáта <i>f</i> předplatné, před- placení
пéвний - jistý	передпióкii <i>m</i> předpokoj, předsíň
пéвнiсть <i>f</i> jistota	передрук - řetisk, patisk
пéкар <i>m</i> pekař	передчáсний - předčasný
пéкарня <i>f</i> pekárna	передчуття <i>n</i> předtucha
пéкло <i>n</i> reklo	перейти - přejíti
пéкти (пéчу, пéчеш, пéчуть) - péci	перéiзд <i>m</i> přejezd
пéлена <i>f</i> plenka	перéказ <i>m</i> poukázka (poštovní)
пéньóк <i>m</i> pařez	перéклад <i>m</i> překlad
первiсний - prvotní	переклáдач <i>m</i> tlumočník, překla- datel
первопис <i>m</i> prvopis	переконáння <i>n</i> přesvědčení
пере - pře- (předpona)	перéкуска <i>f</i> přesnídávka
перéбiг <i>m</i> průběh	перемiна <i>f</i> přeměna
перебувáти - přebývati	перемóга <i>f</i> vítězství, přemožení
перевáга <i>f</i> převaha	перемóжець <i>m</i> vítěz
перевáжний - převážný, převlá- dající	перенéстися - přestěhovati se
перевéсти - provésti	переостáнный - předposlední
перéвiз <i>m</i> převoz	пéрепелиця - křepelka
перевiзник <i>m</i> převozník	перепливáти - přeplouvati
переворóт <i>m</i> převrat	перепрáва <i>f</i> přeprava

перерва <i>f</i> přestávka	питання <i>n</i> otázka
переселення <i>n</i> stěhování	пити (п'ю) píti
переселенець <i>m</i> vystěhovalec	питний - pitný
пересідання <i>n</i> přesezení	пішний - nádherný
перехід <i>m</i> přechod	пів - polo, půl
перехрестя <i>n</i> křižovatka	південний - jižní
перець <i>m</i> pepř	південь <i>m</i> jih, poledne
перешкода <i>f</i> překážka	півень <i>m</i> kohout
періна <i>f</i> peřina	північ <i>f</i> sever, půlnoc
період <i>m</i> období, perioda	півострів <i>m</i> poloostrov
перкаль <i>m</i> tkanivo	піврічний - půlroční
перо <i>n</i> pero	півтора - půldruhého
перон <i>m</i> nastupiště	під - pod
перстень <i>m</i> prsten	підвалина <i>f</i> podklad
перший - první	підвода <i>f</i> příprěž
першорядний - prvotřídní	підв'язка <i>f</i> podvazek
петля <i>f</i> klička, roučko	піддәнець <i>m</i> poddaný
петрушка <i>f</i> petržel	піддатися - podati se
печатка <i>f</i> pečet'	підданство <i>n</i> státní příslušnost
печера <i>f</i> jeskyně, sluj	піддержувати - podporovati
печеріця <i>f</i> žampion, pečárka	підземелля <i>n</i> podzemí
печінка <i>f</i> játra	підкіп, підкона <i>m</i> podkop
п'еса <i>f</i> divadelní kus	підкладка <i>f</i> podložka
пивніця <i>f</i> pivnice, sklep	підкова <i>f</i> podkova
пиво <i>f</i> pivo	підкупний - úplatný
піка <i>f</i> tlama, huba	підлеглий - podřízený
пілка <i>f</i> míč	підлість - podlost
пильний - pilný, bedlivý	підлога <i>f</i> podlaha
пильність <i>f</i> pilnost, bedlivost	підлягнути - podlehnouti
пир - hostina	підмёт - podmět
пиріг, пиріжок <i>m</i> plněný koláč	піднебіння <i>n</i> patro v ústech
писальний - psací	підніжок <i>m</i> stupátko
писар <i>m</i> písař	підозрілий - podezřelý, nápadný
писати - psáti	підозріння <i>n</i> podezření
писок <i>m</i> čenich, gupák	підощва <i>f</i> podešev
письменник <i>m</i> spisovatel	підпал - podpal

підперізка *f* opasek
підпис *m* podpis
підпора *f* opora, podpora
підприємець *m* podnikatel
підприємство *n* podnik
підрóbка *f* padělek
підручник *m* příručka
підстаршина *m* poddůstojník
підетілка *f* stelivo
підетрелити - postřeliti
підсумок *m* součet
підшивка *f* podšívka
пізна́ти - poznati
пізній - pozdní
пійти́ - jíti (підє - půjde)
піл *m* pryčna
пільга *f* výhoda, sleva
піна *f* pěna
піонер *m* průkopník, pionýr
пір'я *n* peří
після́ - po
післязавтра - pozítří
післямóва *f* doslov
післяплатá *f* dobírka
пієній - postní
пієня *f* píseň
пісók *m* písek
піст (поста) *m* púst
пістóль *m* pistole, bambitka
піт, пота *m* pot
піті, підý - jíti, půjdu
піхви *pl* pochva
піхóта *f* pěchota
піч (печи) *f* pec, kamna
пішій - pěší
пішли - šli, přišli

плавéц *m* plavec
план *m* plán
пла́ст - skauting
пластýн *m* skaut
платá *f* plat, mzda
платіти, плачу́ - platiti
платня́ *f* plat, služné
платóк *m* šátek
плач *m* pláč
плац *m* plášť
плечé *n* rameno
плівати - plovati
плитá *f* kuchyňská plotna; deska
плід (плода) *m* plod
плієня *f* plíseň
пліт (плота) *m* plť, vor
плуг *m* pluh
пля́ма *f* skvrna
пья́шка *f* láhev
пльóмба *f* plomba
по - pro, po
побáчення *n* shledání
поберéжжя *n* pobřeží
поблизý - nablízku, blízko
поббжний - nábožný, pobožný
поваження *n* úcta, poklona
поважáти (поважаю) vážiti si,
ctíti
повáжний - vážený, ctěný
пóвагом - pomalu, mírně
поведінка *f* chování
пóверх *m* poschodí, patro
повінність *f* povinnost
пóвід *m* opat'
повідóмлення *n* zpráva, oznáme-
ní, sdělení

- пбвіз *m* vozidlo, povoz
 пбвінь *f* povodeň
 повільний - pomalý, mírný
 пбвістка *f* předvolací lístek; ob-
 sílka
 пбвість *f* pověst, vypravování
 повіт *m* okres, župa
 повітка *f* kůlna, kolna
 повітовий - okresní, župní, kraj-
 ský
 повітря *n* vzduch, povětří
 пбвний - plný
 повноправний - plnoprávný
 пбвдження *n* chování, jednání
 пбвзка *f* selský vůz
 пворбт *m* obrat, návrat
 повстáнець *m* povstalec
 повстáння *n* povstání, vznikání
 повесть *f* plst
 погáний - špatný, ošklivý
 пбгляд *m* pohled, náhled, stano-
 visko
 поговір *m* hovor
 погбда *f* počasí
 поголбека *f* pověst
 пбгреб *m* sklep
 погрбза *f* vyhrůžka, pohrůžka
 погруддя *n* poprsí
 подарунок *m* dárek, dar
 подáток *m* daň, poplatek
 пбдбáти - starati se
 пбдекуди - tu a tam
 пбденщина *f* nádenictví
 пбдібний - podobný
 подія *f* událost, příběh
 пбдорож *f* cesta, cestování
 пбдруга *f* družka, přítelkyně
 подрўге - za druhé
 подрўжжя *n* manželství
 подўшка *f* polštář
 подяка *f* poděkování
 поёт *m* básník
 пожарйще *n* požářiště
 пожéжа *f* požár, oheň
 пожйва *f* potrava
 поза (пředl.) za
 позавчбра - především
 позаочі - po straně, za zády
 позбути - pozbyti
 поздорбвлення *n* pozdravení,
 přání
 позитівний - kladný
 позйченний - (vy)půjčený
 позичка *f* (za)půjčka, výpůjčka
 позолбченний (po)zlacený
 пбїзд *m* vlak
 покáжчик *m* ukazovatel
 пбки - pokud, dokud
 пбкищо - prozatím
 покірний - pokorný
 поклін, поклбна *m* poklona
 покотйтися - otočiti se
 покривáло *n* pokrývka
 пбкришка *f* pokli-ce,-čka
 покріплáти - posilovati
 покупéць *m* kupec, odběratel
 пбкупка *f* koupě
 полá *f* šos
 пбле *n* pole
 поліця *f* police
 поліпшення *n* zlepšení
 політйчний - politický

поліца́й *m* policista
поліці́йний - policejní
полі́ція *f* policie
поле *m* pluk
полко́вник *m* plukovník
поло́ва *f* pleva
полові́на *f* polovice
полон *m* zajetí
полонéний - zajatý
полотно - plátno
полотя́ний - plátěný
полохлі́вий - plachý, bázlivý
полубо́тки *pl* polobotky
полудне́вий - polední, jižní
полудні́й - polední
поблум'я *n* plamen, plápol
полюва́ння *n* lov, lovectví
по-лю́дському - lidsky
поляк *m* Polák
побльськíй - polský
помага́ч *m* pomahač
помаза́к *m* štětec na holení
помалу́ - pomalu, mírně
помéрти - umřítí
помéшкання *n* byt
помі́ї *pl* pomůže
помилі́тися - zmýlití se
помилка́ *f* chyba, omyl
помі́лувати - smilovati se
помі́ркувати - brátí v úvahu
помі́тка *f* poznámka značka
помі́чник *m* pomocník
помі́щик *m* statkář
побма́ *f* pumpa
помяну́ти - vzpomenouti
попа́д - podél, podle, nad

поневоленíй - zotročeny
понеді́лок *m* pondělí
поня́ття *n* pojem, ponětí, před-
stava
пообі́ді - odpoledne
попа́сти - upadnouti
поперéдження *n* předejití, varo-
vání
поперéдник *m* předchůdce
поперéду *z*předu, napřed
по перше́ - za prvé, po prvé
по́пит *m* poptávka
по́піл *m* popel
попільні́ця *f* popelnice
пора́ *f* čas, doba; je čas
пора́да *f* rada, porada
пора́дня *f* poradna
пора́нення *n* zranění
порвати́ - strhnouti
порі́г *m* práh
поро́жній - prázdný
порося́ *n* prasátko, sele
поро́х *m* prach
порошóк *m* prášek
пору́ка *f* ručení, záruka
пору́чик *m* poručík
пору́чник *m* ručitel
порядні́й - pořádný
поря́док *m* pořádek
побсаг *m* věno, výbava
поса́да *f* místo
побсвідка́ *f* potvrzení
посвідчення́ *n* vysvědčení, prů-
kaz
посерéдництво́ *n* zprostředková-
ní, prostřednictví

посылка *f* zásilka
посланецъ *m* posel
пословиця - přísloví
посміхатися - usmívati se
поспідати - posnídati
посбл *m* poslanec, vyslanec
посблъство *n* vyslanectví
поспіти - zráti
пбевіх *m* spěch, kvap, chvat
поспінний - spěšný, chvatný
постанова *f* usnesení, nařízení
пбетать *f* postava
постачати - zásobovati
постійний - stálý
постіль *f* postel
посторбнка *f* postranek
пбетун *m* pokrok
пбетупати - postupovati
пбеуд *m* rozsudek
поташ *m* draslo
потілиця *f* zátylí
потік (потбка) *m* potok
пбтім - potom
потбп *m* potopa
потбчний - běžný
потреба *f* potřeba
потрібний - potřebný
пбтяг *m* vlak, sklon
пбхід (побда) *m* pochod
похмурій - rochmurný
побдження *n* původ
пбхороп *m* pohřeb
поцілунок *m* polibek
побасті - částečně
побаткбвий - začáteční
побаток *m* začátek

побувати - cítiti, pocitovati
побути - slyšeti
побуття *n* pocit, eit
побана *f* - úcta
пбшивка *f* cícha
пбшта *f* pošta
побтбвий - poštovní
побшукати - pohledati
побе *m* pás
побебк *m* pásek
пбравда *f* pravda
пбравій - pravý
пбравило *n* pravidlo
пбравильний - pravidelný
пбравнік *m* právník
пбраво - právo
пбравбне *m* pravopis
пбравбруч - vpravo, napravo
пбравослávний, pravoslavný
пбрадід *m* praděd
пбрактика *f* prakse
пбральня *f* prádelna
пбратор *m* prapor, vlajka
пбрацівнік *m* pracovník
пбраця *f* práce, zaměstnání
пбрачка *f* pradelna
пбредок *m* předek
пбрездія *f* předsednictví
пбри - při
пбрибирати - přibírati
пбриблїзно - přibližně
пбрибуток *m* přírůstek
пбривátний - soukromý
пбривид *m* přízrak, vidění
пбривїчка *f* návyk, zvyk
пбривид *m* přízrak, vidění

привіз *m* dovoz
привіт *m* pozdrav
привітний - pozdravný
пригадати - připomenouti
пригода *f* příhoda, nehoda
пригорща *f* přehršle
приємний - příjemný
приємність *f* příjemnost
призначення *n* určení, ustanovení, jmenování
прізив *m* zavolání
приїзд *m* příjezd
приймач *m* příjemce
прийти - přijíti
приказка *f* průpověď, pořekadlo
приклад *m* příklad
прикмета *f* příznak, znamení, známka
прикрása *f* ozdoba, výzdoba, příkrasa
прикусити - přikousnouti
прилавок *m* krámský pult
прилад *m* přístroj
приладдя *n* přístroj, nástroj
прилюдний - veřejný
примірник *m* výtisk
примітка *f* poznámka
приміщення *n* umístění
прімхи *pl* vrtoch, choutka
принаймні - aspoň, alespoň
приналежність *f* příslušenství
принцип *m* zásada, princip
приняти - přijmouti
припускати - připouštět
пріріст *m* přírůstek
природа *f* příroda

природний - přírodní
природознавство *n* přírodopis
прислів'я *n* přísloví, pořekadlo
пристановище *n* útočiště
пристань *f* přístav
пристойний - slušný
пристрій *m* přístroj, nástroj
приступ *m* přístup
приступний - dostupný, přístup-
ný
присуд *m* rozsudek
присутній - přístupný
присутність *f* přítomnost
присяга *f* přísaha
присяжний - přísěžný
притулок *m* útulek, útočiště
прихильний - příznivý
прихильник *m* příznivec, stoupenec, přivrženec
прихильність *f* přízeň, náklonnost, blahosklonnost
прихід, прихода *m* příchod
причина *f* příčina
прищ *m* pupen
пріязнь *f* přízeň
приятель *m* přítel
приятельський - přátelský
приятельство *n* přátelství
прізвище *n* příjmení
про - pře
проба *f* zkouška, pokus
пробачення *n* prominutí, omluva
проблема *f* problém
провіна *f* přestupek, poklesek
провідник *m* průvodce
провітрювання *n* větrání

провулок *m* příčná ulička
прогалина *f* mezera
проганяти - proháněti
прогулянка *f* procházka
продавець *m* prodavač
пробаж *m* prodej
продажний - prodejní
продовження *n* prodloužení, pokračování
проїзд *m* průjezd
пройдевіт *m* dobrodruh
проклятий - prokletý
прокляття - prokletí
прокуратура *f* státní zastupitelství
прокуріст *m* prokurista
прокурор *m* prokurátor
пролетар *m* proletář
проминути - pomínouti
промислбець *m* průmyslník
промисловий - průmyslový
промисловість *f* průmysl
пробінь *m* paprsek
пробва *f* řeč
пробвець *m* řečník
пропáсний - propastný
пропáсниця *f* zimnice, třesavka, horečka
пропáсти - zahynouti; пропáв - zmizel
проповідник *m* kazatel
прóповідь *f* kázání
пропозиція *f* návrh, nabídka
прбпуск *m* propuštění; vynechané místo
прорів *m* průlom

проробк *m* prorok
просвіта *f* osvěta
прбекура *f* hostie
прбсо *n* proso
проспéкт *m* prospekt, třída
прбстий - prostý
простирáло *n* prostěradlo
прбетір *m* prostor
прбето - přímo
простбрий - prostranný
простуда *f* nastuzení
прбти - proti, naproti
протівний - protivný
протилéжний - protější, opačný
protilehlý
протбка *f* průliv, úžina
прбтяг *m* průvan, tah
прбтягом - během, po dobu
прохання *n* žádost, prosba
прохáч *m* žadatel, prositel
прохід, прохода *m* průchod
прохбдити - procházeti
процвіт - rozkvět
проч - pryč
прочáнин *m* poutník
прбшу - prosím, račte
прбща *f* pout
пружіна *f* pružné pero
прут *m* prut
прядиво *n* předivo
пряжа *f* příze
пряжка *f* přezka
прямий - přímý
прясти (пряду) - přísti
пряха *f* přadlena
цсалтір *m* žaltář

пта́ство *n* ptactvo
 птах *m* pták
 пта́шка *f* ptáček
 пти́ця *f* pták
 пуга́ч - sýček
 пуп *m* pupek
 пусти́ня - poušť, pustina
 пу́то *n* pouto
 пух *m* prach
 пухи́р *m* puchýř
 пухли́на *f* opuchlina, oteklina
 пучо́к *m* svazek, chomáč
 пу́ща *f* poušť
 пше́ниця *f* pšenice
 пше́но́ *n* jáhly, pšeno
 п'я́вка *f* pijavice
 п'я́ний - opilý, ožralý, napilý
 п'я́ница *m* opilec
 п'я́нство - opilost
 п'я́та́ *f* pata
 п'я́тьдеся́т - padesát
 п'я́теро - patero
 п'я́тий - pátý
 п'ятна́дцять - patnáct
 п'я́тница *f* pátek
 п'яте́ст - pět set
 п'я́ть - pět

Р

ра́бство *n* otroctví
 ра́д = радий
 ра́ди - pro, k vůli
 ра́дий - rád, radostný
 ра́дісний - radostný
 ра́дість *f* radost
 ра́до - rád

радянський - sovětský
 раз - ráz; jednou, kdysi
 ра́зом - spolu, zároveň; úhrnem
 рай *m* ráj
 ра́йдуга *f* duha
 рак *m* rak
 ра́ло *n* rádlo
 ра́ма *f* rám
 ра́мя *n* rámě, paže
 ра́на *f* rána, zranění
 ра́не́нько - velmi brzy, časně
 ра́нений - raněný
 ра́ніш(е) - dříve
 ра́нком - ráno
 ра́нній - ranní
 ра́нок *m* jitro, ráno
 раптовий - náhlý, nenadálý
 ра́птом - najednou, náhle
 ра́та *f* splátka
 ра́туша *f* radnice
 рахува́ння *n* počítání
 раху́нок *m* účet
 ра́шпиль *m* pilník
 рва́ти, рву, рвеш, рвуть - trhati,
 česati
 ребро́ *n* žebro
 ре́в *m* řev
 рева́ти - řvati
 ре́вний - žárlivý
 ре́вний - horlivý
 револю́ція *f* revoluce
 ре́гіт *m* řehot, chechtot
 ре́да́кція *f* redakce
 ре́дька *f* ředkev
 реє́стр *m* seznam, rejstřík
 релі́гія *f* náboženství

ремесло *n* řemeslo
рémінь *m* řemen
ремісник *m* řemeslník
республіка *f* republika
реставрація *f* restaurace
ретельний - přesný, poctivý
реченєць *m* lhůta, termín
решето *n* řešeto
решта *f* zbytek, ostatek
ржá *f* rez
ржання *n* řehot
рйба *f* ryba
рибáлка *m* rybář
рибіна *f* ryba
рйж *m* rýže
рйжий - zrzavý, rýšavý
рйло *n* gurák
рймар *m* sedlář, řemenář
рйса *f* čára
риск *m* risiko
рисування *n* kreslení
рйсунок *m* kresba
рйти (рйю) - rýti
рйв (рова) *m* rov, příkop
рйвень - úroveň
рйвний - rovný
рйвність (рйвности) - rovnost
рйвнобіжний - rovnoběžný
рйвновáга *f* rovnováha
рйвномірний - stejnoměrný
рйвноправний - rovnoprávný
рйвночасно - zároveň
рйвчáк *m* rýha, žlábek, malá
strouha
рйг (рoга) *m* roh
рйд (рoда) *m* rod

рйдкий - řídký
рйдний - rodný
рйдня *f* příbuzenstvo
рйжний, рйзний - různý
Рйздво *n* vánoce
рйзка *f* metla, řezanka
рйзний *m* řezník
рйзніця - rozdíl, různost, řez-
nictví, jatky
рйзьбá *f* řezba, sochařství
рйзьбáр *m* řezbář, sochař
рйзьбáрство *n* řezbářství, sochař-
ství
рйй (рoя) *m* roj
рйк (рoка) *m* rok
рйля *f* oranice, role
рйпа *f* řípa
рйч (речи) *f* věc, předmět
рйчка *f* řeka
рйчний - roční
рйчніця *f* výročí
рйшучий - rozhodný
рйшучість *f* rozhodnost, odhodla-
nost
рoбіти (рoблю, рoбиш, рoблять)
дěláti
рoбітник *m* dělník
рoбітніця *f* dělnice
рoбітничий - dělnický
рoбітніцтво *n* dělnictvo
рoбкий - pracovitý
рoбóта *f* práce, dílo
рoботящий - pracovitý
рoвєсник *m* vrstevník
рoгáтий - rohatý
рoговий - nárožní

рогбжа *f* rohož
родина *f* rodina
рбдинка *f* mateřské znamení
родіти (роджү) - roditi
рбдич *m* příbuzný
родічий - úrodný
розбишáка *m* loupežník
розбійник *m* lupič
розвáжливий - rozvážný
розвивáтися - rozvíjeti se
розвиток *m* vývoj, rozvoj
рбзвідка *f* výzvědy
розвідувач *m* vyzvědač
рбзвій *m* rozvoj, vývoj
розв'язáння *n* rozuzlení, řešení
розгів *m* rozehnutí, rozběh
рбзділ *m* rozdělení, kapitola
роздоріжжя *n* rozcestí
роззбрéіти - odzbrojiti
роззүтий - zutý
роззява *f* zevloun
роз'їзд *m* rozjezd, výhybka
розкішний - rozkošný
рбзклад *m* rozklad, rozvrh
розлүка *f* loučení, rozvod
рбзмір *m* rozměr
розмбва *f* rozhovor
розпáтляний - rozsuchaný
рбзнач *m* zoufalost
розпорядок *m* řád, zřízení
розпрбдаж *m* rozprodej, výpro-
dej
розпустіти - rozpustiti, vypouš-
těti
розсбха *f* rozsocha
розтрáта *f* zpronevěra

розчарувáння *n* zklamání
рбзчин *m* roztok
рбзшук *m* pátrání, vyšetřování
роковій - výroční
роковіни *pl* výročí
ромáшка *f* rmen, heřmánek
росá *f* rosa
росáда *f* sazenice
росіл *m* polévka
роскинүтися - rozkládati se
росліна *f* rostlina
рості (росту) - růsti
рбсяний - orosený
рот *m* ústa
рбта *f* setnina vojáků, rota
рояль *m* klavír
рубéць *m* jízva
рудá *f* ruda
рудій - zrzavý
руїна *f* zbořenina, zřícenina
руїнувати - bořiti, ničiti
рукá *f* ruka
рукáв *m* rukáv
рукавіця *f* rukavice
рукбпис *m* rukopis
рум'янець *m* ruměnc
рундүк *m* ochoz
русівий - rusovlasý
рүх *m* pohyb, ruch, hnutí
рухлівий - pohyblivý, hybný
рухлівість *f* pohyblivost
рухбмий - movitý
рүчка - rukojeť, násadka
рушáти - dáti se do pohybu
рушнік *m* ručník
рушніця *f* ručnice, puška

рюмати (рюмаю) - fňukati
рябий - strakatý
ряд *m* řad, řada
рядок *m* řádek
рятувати (рятую, рятуєш, ря-
тують) - zachraňovati
рятуноківий - záchranný
рятунок *m* záchrana

С

сад(ок) *m* ovocná zahrada
сади́ти (садю, садиш, садять) -
sázeti
сади́вник *m* sadař
сади́вництво *n* zahradnictví
са́жа *f* saze
салáта *f* salát
са́ло *n* sádlo
са́м, сама́, са́мо - sám, sama,
samo
са́ме - právě
са́мець *m* samec
са́мий - samý
са́миця *f* samice
са́мітний - samotný
са́могубе́ць *m* sebevrah
са́мопо́мич *f* svépomoc
са́мості́йний - samostatný
са́мості́йність *f* samostatnost
са́моцві́т *m* drahokam
са́моці́нний - samočinný
са́наторі́я *f* sanatorium
са́ни, са́нки *pl* sáně
сва́рка *f* hádka, váda
сва́рли́вий - svárlivý
све́кру́ха *f* tchyně

свербля́чий - svrbivý
сви́нина *f* vepřové maso
сви́ня *f* svině
свист *m* hvizd, svist
сви́док *m* svědek
сви́добний - uvědomělý
сви́доми́сть *f* uvědomělost, vědo-
mí
сви́дчи́ти - svědčiti
сви́жий - svěží, čerstvý
сви́й, сво́я, сво́е - svůj, svá, své,
svoje
сви́т *m* svět
сви́т(ло) *n* světlo
сви́та́ння *n* svítání
сви́та́нок *m* úsvit
сви́тли́на *f* fotografie
сви́тли́ця *f* světlice
сви́товий - světový
сви́чка *f* svíčka
свобо́дний - svobodný
своєри́дний - svérázný
сво́лок *m* stropnice
сва́тий - svatý, světec
сва́ти́ня *f* svatyně
сва́ткі *pl* svátky
сва́тко́вий - sváteční
сва́ткува́ння *n* oslava, slavení
сва́то *n* svátek, slavnost
сва́щенник *m* kněz
себе́ - sebe
се́бо́то - totiž, a sice
се́зо́н *m* sezona
се́йм *m* sněm
се́ло *n* ves, vesnice
се́лянський *m* vesničan

вєлянка *f* vesničanka
семінарія *f* seminář
сердєнько *n* srdečko
сердєчний - srdečný
сердєчність *f* srdečnost
середá *f* středa
середина *f* střed
серєдній - (pro)střední
серйбзний - vážný
сєрп *m* srp
сєрпень *m* srpen
сєрце *n* srdce
сєстра *f* sestra
сєвий - šedivý
сидіти (сиджу) seděti
сїла *f* síla, spousta
сїломіць - násilně
сїн *m* syn
сїній - modrý
сїняк *m* modřina
сїр *m* sýr, tvaroh
сїрій - syrový, syrý
сїротá *f* sirota
сїстєма *f* soustava, systém
сїтий - tučný, tlustý
сїто *n* síto
сїч *m* sýček
сїдáти - sedati
сїдлб *n* sedlo
сїль *f* sůl
сїльнійця *f* slánka
сїльський - vesnický
сїльце *n* vesnička, klička, očko,
osidlo
сїмка *f* sedmička
сїм'я *f* rodina

сїни *pl* síň, předsíň
сїннік *m* seník
сїно *n* seno
сїножáть *f* senoseč
сїрка *f* síra
сїрій - šedivý, šedý
сїрнік *m* zápalka, sirka
сїєти (саду) - seděti
сїтка *f* síť
сїчень *m* leden
сїяти, сїю, сїєш, сїють - síti
сїкажєний - vzteklý, pomínutý
сїказáти - říci
сїкалічений - zmrzačený
сїкáля *f* skála, stupnice
сїкарб *m* poklad
сїкарбніця *f* státní pokladna
сїкарбнік *m* pokladník
сїкáрга *f* (ob)žaloba
сїкáтерка *f* ubrus
сїкєля *f* skála
сїкїба, сїкїбка *f* skýva, krajíc
сїкїк, сїкока *m* skok
сїкїльки - kolik
сїклад *m* sklad, skladiště
сїкладній - složitý
сїклеп *m* sklep
сїклепіння *n* sklepení, klenba
сїкло *n* sklo
сїклянїй - skleněný
сїклянка *f* sklenice
сїкляр *m* sklenář
сїковородá *f* pánev, pekáč
сїконфіскувáти - zabaviti
сїкбрієть *f* rychlost
сїкот *m* dobytek

екотина <i>f</i> dobytek, hovado	смертєльнїсть <i>f</i> smrtelnost
скребáчка <i>f</i> škrabadlo	смерть <i>f</i> smrt
скривáвлений - zkrvavený	сметана <i>f</i> smetana
скрїня <i>f</i> skřín	смїлий - smělý
скрїпка <i>f</i> housle	смїття <i>n</i> smetí
скрїзь - všude, všudy	смїх <i>m</i> smích
скрómний - skromný	смїшний - směšný
скрўта <i>f</i> pouze	смола <i>f</i> smůla
скупїйї - lakomý	сморóдина <i>f</i> rybíz
скўпїсть <i>f</i> skoupost	смўга <i>f</i> pruh
слабїйї - slabý	смутнїй - smutný
слабувáти (слабўю) - býti nemocen	смўток <i>m</i> smutek, zármutek
слáва <i>f</i> sláva	снїг <i>m</i> sníh
славєтнїй - proslulý	снїдання <i>n</i> snїdaně
славнїй - slavný	снїц, снопа <i>m</i> snop
слїва <i>f</i> švestka	снувáтися - sunouti se
слїве - téměř, skoro	собака <i>f</i> pes
слїзькїйї - slizký	собáчий - psí
слїна <i>f</i> slina	собї - sobě
слїд <i>m</i> sled, stopa	совá <i>f</i> sova
слїдство <i>n</i> soudní vyšetřování	сбвїснїй - svědomitý
слїдчїйї - vyšetřující	сбвїсть <i>f</i> svědomí
слїн, слона <i>m</i> slon	соїм <i>m</i> sněm
слїпєць <i>m</i> slepec	сокїра <i>f</i> sekyra
слїпїйї - slepý	сбкїл <i>m</i> sokol
словнїк <i>m</i> slovník	соловїйї <i>m</i> slavík
слугá <i>m</i> sluha	сблод <i>m</i> slad
слўжба <i>f</i> služba	солóдкїйї - sladký
слўшнїйї - vhodný	солóма <i>f</i> sláma
слўсар <i>m</i> zámečník	солóннїйї - slaný
слўозá <i>f</i> slza	солонїна <i>f</i> slanina
смак <i>m</i> chuť, vkus	солянка <i>f</i> slánka
смáлець <i>m</i> přeškvařený tuk	сон <i>m</i> sen, spánek
смачнїйї - chutný	сбннїйї - ospalý
смерєка <i>f</i> jedle	сбнце <i>n</i> slunce
	сбнннїйї - sluneční

сбняшник *m* slunečnice
сопілка *f* pastýřská píšťala
сопляк *m* smrkanec, usmrkánek
сброк - čtyřicet
сорбака *f* straka
сбром *m* ostuda, stud
соромлівий - stydlivý
сорбчка *f* košile
сбсна *f* sosna, borovice
сосновий - sosnový, borový
сбтник *m* setník, hejtman
сотня *f* setnina, stovka
сочевіця *f* čočka
соіюз *m* svaz
соіюзник *m* spojenec
спадщина *f* dědictví, pozůstalost
спальня *f* ložnice
спасібі - děkuji
спати (сплю, спиш, сплять) -
spáti
спэка *f* vedro, parno, horko
спэреду - zředu
спіна *f* záda
спіс(ок) *m* seznam
спів *m* zpěv
співáк *m* zpěvák
співробітник *m* spolupracovník
співучáсник *m* spoluúčastník
співучасть *f* spoluúčast
співчуття *n* soucit
спід *m* spodek
спідніця, спіднічка - sukně,
spodnička
спідній - spodní
спізнений - zpožděný, opožděný
спізнення *n* zpoždění

спілий - zralý
спілка *f* spolek, jednota
спільник *m* společník
спірний - sporný
спіти - zráti
спіх *m* spěch
сповідáч *m* zpovědník
сповідь - zpověď
сповнити - splniti
сподівáння *n* očekávání, naděje
сподівáтися - očekávati
споживáння *n* spotřeba
спожівач *m* spotřebitel, konsu-
ment
спокій *m* klid, pokoj
спокійний - klidný
спомин *m* vzpomínka
спосіб *m* způsob
спочінок *m* odpočinek, oddech
спочуття *n* soustrast
справді - opravdu, doopravdy,
skutečně
справедлівий - spravedlivý
спрага *f* žízeň
спрба *f* pokus
спуска́тися - spouštěti se
спібло *n* stříbro
спібний - stříbrný
ссавець *m* ssavec
ста́в *m* rybník
ста́вок *m* rybníček
ста́дія *f* stadium
ста́йня *f* stáj, maštal
ста́лий - stálý
стап *m* stav
станóвище *n* postavení

ста́нція <i>f</i> stanice	сто́яти - státi
ста́ранный - bedlivý, starostlivý	ста́рава <i>f</i> potrava
ста́рець <i>m</i> stařec	ста́райк <i>m</i> stávka
ста́рієць <i>f</i> stáři	ста́рата <i>f</i> ztráta, poprava
ста́роста <i>m</i> starosta	страхува́ння <i>n</i> pojišťování
ста́рший - starší	ста́рлá <i>f</i> šíp, střela
ста́ршина <i>m</i> důstojník	ста́рлєць <i>m</i> střelec
ста́ття́ <i>f</i> článek	ста́рлєцький - střelecký
ста́ту́т <i>m</i> řád, statut	ста́рлка́ <i>f</i> střelka, ručička (u hodin)
ста́блб <i>n</i> stvol	ста́рлголов - střemhlav
ста́жка́ <i>f</i> stezka, pěšina	ста́румєнт <i>m</i> nástroj
ста́ля́ <i>f</i> strop	ста́ру́мьнь <i>m</i> potůček
ста́рнб <i>n</i> kormidlo	ста́руна́ <i>f</i> struna
ста́рня́ <i>f</i> strniště	ста́рункій - štíblý
ста́пєндія́ <i>f</i> stipendium	ста́рук <i>m</i> hluk, hřmot, klepání
ста́слий - stisknutý, stručný	ста́укати (ста́укаю, ста́укаєш, ста́укають) klepati
ста́хія́ <i>f</i> živel	ста́ушнь <i>m</i> stupeň
ста́ий - stůj	ста́яг <i>m</i> vlajka, prapor
ста́іл, ста́ола <i>m</i> stůl	ста́уббта́ <i>f</i> sobota
ста́лєць <i>m</i> židle	ста́уд <i>m</i> soud
ста́ільки - tolik	ста́уддя́ <i>n</i> soudce
ста́іна́ <i>f</i> zed'	ста́удорга́ <i>f</i> křeč
ста́вбур <i>m</i> kůl	ста́у́кня́ <i>f</i> ženské šaty
ста́овп <i>m</i> sloup	ста́ум <i>m</i> zármutek, smutek
ста́бгін <i>m</i> sten	ста́ума́ <i>f</i> součet, suma, obnos
ста́огна́ти - stenati	ста́умлі́нний - svědomitý
ста́блїк <i>m</i> stolek	ста́умлі́ння́ <i>n</i> svědomí
ста́олїця́ <i>f</i> hlavní město	ста́умні́в <i>m</i> pochybnost
ста́олїгтя́ <i>n</i> století	ста́упє́чка́ <i>f</i> slovní potyčka, roze- pře
ста́олбвїй - stolní	ста́упротї́вник <i>m</i> soupeř, odpůrce
ста́бля́р <i>m</i> truhlář, stolař	ста́урма́́ <i>f</i> trouba, polnice
ста́орї́нка́ <i>f</i> stránka	ста́урма́ч <i>m</i> trubač
ста́орї́ччя́ <i>n</i> století	ста́уєї́д <i>m</i> soused
ста́брож <i>m</i> hlídač	
ста́орона́́ <i>f</i> strana	
ста́осу́нки́ <i>pl</i> vztah, styk	

сусідка *f* sousedka
сусідній - sousední
сусідство *n* sousedství
супільство *n* veřejnost
супеніти - šeriti se
сўтичка *f* srážka, sraz
сўтінок *m* šero
сухий - suchý
сухитний - souchotinářský, tuber-
kulosní
сухитник *m* souchotinář
сухоти *pl* souchotiny, tuberkulo-
sa
сучасник *m* současník
сучасність *f* přítomnost
сўка *f* čubka
суша *f* sucho
сушити (сушу) - sušiti
схід, схода *m* východ
сховати(ся), сховаю, сховаєш,
сховають - schovávatí se
схоби *pl* schodiště
сюдї - sem
с'яйво *n* záře
сяяти - zářiti, skviti se
сьогодні - dnes
сьогоднішній - dnešní
сьогорічний - letošní
сьомий - sedmý

Т

табір, табора *m* tábor
табліця *f* tabule tabulka
табун *m* stádo koní
таємниця *f* tajemství
таїна *f* tajemství

так - tak, ano
такій - taký, takový
такбж - také, též, taktěž
тамечки - tamhle
тамтудї - tamtudy
тарїлка *f* talíř
тата *m* táta
татусь *m* tatíček
тата *f* tác podnos
тачка *f* trakař
твердїй - tvrdý
тверезїй - střizlivý
твїй - tvůj
театр *m* divadlo
теж - též, také
теля *n* tele
телятина *f* teletina, telecí maso
тёмрява *f* tma
тепер - nyní, teď
теплота *f* teplota
тёрен *m* trní
терён - území, odbor oblast
територїя *f* území
терпіння *n* utrpení
терпкїй - trpký
тёрти, тру, треш, труть - tříti
тертя *n* tření
тесати (тешу, тешеш, тешуть) -
tesati
тёсля, тесляр *m* tesař
тесть *m* tchán
тёчиво *n* tekutina
течія *f* proud
тёща *f* tchyně
тїждень *m* týden
тижнёвий - týdenní

ті́ква *f* tykev
тимчасо́вий - prozatímní
тимчасо́м - zatím
тин *m* pletený plot
ті́сяча *f* tisíc
ті́сячолі́ття *n* tisíciletí
тихе́нько - potichu
ті́хий - tichý
ті́чка *f* tučka
ті́ша, ти́шина *f* ticho
ті́к (тока) *m* humno, tok
ті́лесний - tělesný
ті́ло *n* tělo
ті́льки - pouze
ті́нь *f* stín
ті́сний - těsný
ті́сто *n* těsto
ті́тка *f* teta
ті́квалья *f* tkalcovna
ті́кві́на *f* tkáň, tkanina
ті́кач *m* tkadlec
ті́лити (ті́лю, ті́ліш, ті́лють) - tlí-
ti, doutnati
товá́р *m* zboží, dobytek
товари́ство *n* družstvo, spolek
товари́ш *m* soudruh
товсти́й - tlustý
товщи́на *f* tloušťka
тоді́ - tehdy, tenkrát(e)
той, та, те - ten, ta, to
тойса́мий - týž, tentýž
то́кар *m* soustružník
толо́ка *f* pastviště
толочи́ти - šlapati
тонкі́й - tenký
топо́ля *f* topol
топоря́ще *n* topůrko

то́рба, то́рбі́на *f* torba, brašna
торг *m*, trh,
торгі́вля *f* obchod
торгове́льний - obchodní
торі́к - (v)loni
торі́шний - loňský
торо́кі *pl* třáseň
торт *m* dort
торф *m* rašelina
тост *m* přípitek
тото́жність *f* totožnost
то́чка *f* tečka
то́чний - přesný
тра́вень *m* květen, máj
тра́тити (трачу́, тра́тиш, тра-
тять) - utráceti
тре́ба - třeba
трест *m* trust
трети́на *f* třetina
трети́й - třetí
три - tři
трива́лий - trvalý
три́дцять - třicet
тризу́б *m* trojzubec
трику́тник *m* trojúhelník
тримі́сячний - tříměsíční
трині́г, трині́жка *f* trojnožka
триповерхо́вий - třípatrový
три́чі - třikrát
трі́ска *f* tříska
трё́с - tři
трої́ти - tráviti, otravovati
трон *m* trůn
тро́туя́р *m* chodník
трóхи - trochu
труба́ *f* potrubí, roupa
трудні́сть - obtíž, potíže

трун *m* mrtvola
трясовина *f* bažina
тубілець *m* tuzemec
тúга *f* stesk
тугий - tuhý
туді - tam
тужити - soužití se
туз *m* eso
тúлуб *m* trup
туман *m* mlha
турбóта *f* starost
тут - zde, tu
тутéшний - zdejší
тхір, тхора *m* tchoř
тюрма *f* vězení, trestnice
тютион *m* tabák
тютюобвий - tabáčny
тяганіца *f* tahanice
тягар *m* tíha
тягарець *m* závaží
тяжкий - těžký
тяжко - těžce, těžko

У

у - u, v
убівство *n* zabití, vražda
убійник *m* vrah
убóгий - ubohý
убрання *n* oblek, šat
увáга *f* pozornost, pozor, úvaha
увáжний - pozorný
увесь - všechen, veškerý
увéчері - večer
увійті - vejíti
увічливість *f* zdvořilost
угорі - nahoře

угóда *f* smlouva, shoda
угóру - nahoru, vzhůru
удár *m* úder, rána
удáтися - vydařiti se
удáча *f* zdar, úspěch
удвóх - ve dvou
удень - ve dne
удівéць *m* vdovec
удовá *f* vdova
удбевіта - na úsvitě
удосконáлення *n* zdokonalení
удрúге - po druhé
уже - již, už
уживáння *n* užívání
узáтишку - v zátiší
узб́іч(чя) *n* stráž
улán *m* hulán
улюбленець *m* oblíbenec
умивáльнийк *m* umyvadlo
умивáльня *f* umyvárna
умісне - naschvál, schválně
уміти, умію, умієш, уміють -
uměti
умова *f* smlouva, úmluva
унизý - dole, vespod
ýнія *f* unie
уніят *m* uniat
уніятеський uniatký
уночі - v noci
упérтий - svéhlavý, tvrdohlavý
упérше - po prvé, za prvé
упір *m* upír
уповновáжений - zplnomocněný
уповновáження *n* plná moc
упорядкувáння *n* uspořádání
упрáва *f* výbor, správa
управітель *m* správce

управління *n* správa, ředitelství
 уранці - ráno
 урізок *m* odřezek
 урожай *m* úroda
 урочістий - slavnostní
 ўряд *m* vláda
 урядовець *m* úředník
 урядовий - úřední
 урядування *n* úřadování
 усе - vše
 усі - všichni
 усміх *m* úsměv
 усний - ústní
 успіх *m* úspěch
 устано́ва *f* zařízení
 устійнити - ustáliti
 устілка *f* vložka
 ўстриця *f* ústřice
 ўстрий *m* řád
 ўступ *m* odstavec
 ут́еча *f* útěk
 ўтиск *m* útisk
 уті́кач *m* uprchlík
 ут́о́мя *f* únava
 утрьо́х - ve třech
 ухва́ла *f* schválení
 ухва́літи - schváliti
 учасник *m* účastník
 участь *f* účast
 учéний - učený, učenec
 учениця *f* žačka, žákyně
 учень *m* žák, učeň
 учі́нок *m* účinek
 учі́тель *m* učitel
 учі́ти (учу, учиш, учать) - učiti
 ушко́дження *n* poškození
 уя́ва *f* představa

Ф

ф́абрика *f* továrna
 фабрикánt *m* továrník
 ф́азан *m* bažant
 ф́акт *m* skutek
 ф́акультét *m* fakulta
 ф́альші́вий - falešný
 ф́арба *f* barva
 ф́арту́х *m* zástěra
 ф́ах *m* o(d)bor
 ф́ахівéць *m* odborník
 ф́аховий - odborný
 ф́ейлетон *m* feuilleton
 ф́ельдшер *m* ranhojič
 ф́і́та *f* fík
 ф́і́лія *f* filiálka
 ф́і́ртка *f* vrátka
 ф́і́ста́шка *f* burský oříšek
 ф́і́я́лка *f* fialka
 ф́ланéля *f* flanel
 ф́льо́та *f* loďstvo
 ф́онтáн *m* fontána
 ф́о́рма *f* tvar
 ф́ортепі́ано *n* klavír
 ф́ортéця *f* tvrz, pevnost
 ф́у́кати foukati
 ф́у́рман *m* kočí
 ф́утбóл *m* kopaná, football
 ф́у́тро *n* kožišina

Х

хаба́р *m* úplatek
 ха́й - ať, nechť
 харч *m* pokrm, strava
 харчува́тися - stravovati se
 хата *f* chata, obydlí

хáтній - pokojový
хвалá *f* pochvala
хвартýх *m* zástěra
хвaтáти (хвaтaю) - chytati
хвильна *f* minuta, chvíle
хвiля *f* vlna
хвiст *m* ocas, ohon
хвóрий - nemocný
хвóрiсть *f* хворóба - choroba, nemoc
хворóет *m* chrastí
хист *m* nadání, schopnost
хiтрий - chytrý
хiбá - což, leč
хiдний *m* chodník
хiрт, хорта *m* chrt
хлiб *m* chléb, obilí
хлiборóб *m* rolník, zemědělec
хлiборóбство *n* zemědělství, rolnictví
хлiборóбський - zemědělský, rolnický
хлiв *m* chlív
хлóпець *m* chlapeц, hoch
хмáра *f* mrak, oblak
хмiль *m* chmel
хмiльництво *n* chmelařství
хмурний - zachmuřený, zamračený
ховáтися - skrývati se
ходiти, ходжу, ходиш, ходять - choditi
хóлод *m* chlad
холóдний - studený, chladný
холóдок *m* chládek
холóша *f* pohavice
хом'як *m* křeček

хорий - nemocný
хотiти (хóчу, хóчеш, хóчуть) - chtíti
хребéт *m* páteř, hřbet
хрест *m* kříž
христiни *pl* křtiny
християнин *m* křesťan
християнський - křesťanský
хрищення *n* křest
хрин *m* křen
хрóника *f* kronika
хруц *m* chroust
хрюкати (хрюкаю) - chrochtati
хряц *m* chrupavka
хто - kdo
хтось - kdosi
худий - hubený
худóба *f* dobytek
хýстка *f* šátek
хýтир, хутора *m* dvorec (v poli)

Ц

цап *m* kozel
цвiнтар *m* hřbitov
цвiркýн *m* čvrček
цвiтóк *m* květ
цвях *m* hřeb(ík)
цéгла *f* cihla
цегéльня *f* cihelna
цей, ця, це - tento, tato, toto
цéрква *f* kostel
цибýля *f* cibule
циган *m* cikán
цигáрка *f* cigareta
цина *f* cín
цинк *m* zinek

цирк *m* cirkus
ци́вка *f* sívka
циді́ло *n* sedník
ціка́вий - zajímavý, zvědavý
ці́лий - celý
цілісі́нський - celičský
цілкови́тий - úplný
цілко́м - úplně, dokonce
ціна́ *f* cena
ці́нний - cenný
ці́нник *m* ceník
ціп *m* sep
ціпо́к *m* hůl
ціса́р *m* císař
цукерня́ *f* cukárna
цукор *m* cukr
цукровáря *f* cukrovar
цукро́вий - cukrový
цу́ценя *n* štěně, štěňátko
пя́цька *f* hračka

Ч

чаву́н *m* litina
чад *m* č(m)oud
ча́йка *f* rasek, čajka
ча́йник *f* konvice
ча́пля *f* volavka
ча́ривні́к *m* kouzelník, čaroděj
ча́ривні́ця *f* kouzelnice
ча́рка *f* kalíšek
ча́сом - časem, občas
ча́спис *m* časopis
ча́сник *m* česnek
ча́стина *f* část
ча́стка *f* podíl, část
ча́стково - částečně

ча́шка *f* koflík, kalíšek
чвал *m* sval
чва́лом - svailem
чверть *f* čvrt
чек *m* šek
чекáльня *f* čekárna
че́мний - zdvořilý, hodný
че́мність *f* zdvořilost
че́рвень *m* červen
черві́вий - červivý
черво́ний - rudý
черва́к *m* červ
черга́ *f* pořadí, řad, řada
чергува́ння *n* střídání
череві́к *m* střevíc, bota
че́рез - skrz(e), přes
чере́нка *f* střenka
че́реп *m* lebka, střep
черепа́ха *f* želva
чере́шня *f* třešně
черне́ць *m* mnich, klášterník
чеса́ти, чешу, чешеш, чешуть -
česati
че́сний - poctivý
честь *f* čest
четве́р *m* čtvrtek
четверти́на - čtvrtina, čvrt
чи - zda(li), či
чий - čí
чийсь - něčí
чималі́й - značný
чимáло - nemálo
чита́ти - čísti
чистота́ *f* čistota
чита́льня *f* čítárna
чи́танка *f* čítanka
чита́ч *m* čtenář

чін (чепу) *m* čep
 член *m* člen, úd
 чміль (чмеля) *m* čmelák
 чобіт (чобота) *m* vysoká bota
 човень (човня) *m* člun, loďka
 чоло *n* průčelí
 чоловік *m* člověk, manžel
 чом(у) - proč
 чорний - černý
 чорніло *n* inkoust
 чорнявий - tmavovlasý, brunet
 чорт *m* čert
 чуб *m* vlasy
 чудесний - báječný
 чудо *n* zázrak
 чудівий - čarovný, skvělý
 чужий - cizí
 чужина *f* cizina
 чужинець *m* cizinec
 чужинка *f* cizinka
 чути (чую, чуєш, чують) - slyšeti
 чутка *f* pověst
 чуття *n* cit, pocit

Ш

шабля *f* šavle
 шана *f* úcta
 шанівний - vážený, ctěný
 шанувати - ctíti
 шапка *f* čapka, čepice
 шахрай *m* podvodník
 швагер *m* švagr
 шваґрба *f* švagrová
 швидкий - rychlý
 шепелявий - šišlavý, šeplavý
 шерсть *f* vlna, srst
 шибениця *f* šibenice

шійбка *f* okenní tabule
 шійло *n* šidlo
 шійяка *f* šunka
 шинкар *m* šenkýř
 ширинá *f* šířka
 ширóкий - široký
 шіти (шію) - šíti
 шия *f* šíje, krk
 шкáпа *f* herka
 шкідлівий - škodlivý
 шкідник *m* škůdce
 шкільний - školní
 шкіра *f* kůže
 шкóда *f* škoda, žel
 школяр *m* školák
 школярка *f* školačka
 шкúра *f* kůže
 шлунківий - žaludeční
 шлúнок *m* žaludek
 шлюб *m* sňatek
 шлях *m* cesta
 шляхétний - šlechetný
 шляхétство *n* šlechtictví
 шляхта *f* šlechta
 шнурóк *m* šňůra
 шовк *m* hedvábí
 шовкóвий - hedvábný
 шоколяда *f* čokoláda
 шблом *m* přílba
 шпак *m* špaček
 шпалéри *pl* tapety, čaloun
 шпійг(ун) *m* špion, špehoun
 шпигúnство *n* špionáž
 шпиль *m* špice, hrot
 шпійлька *f* špendlík, vlásnička
 штани *pl* kalhoty
 штовхати - štouchat, strkati

штúка *f* kus
штúчний - umělý
штúчно - uměle
шуба *f* kožích
шукáти - hledati

Щ

щабель *m* přičel
щавель *m* šťavel
щадніця *f* spořitelna
щаслівий - šťastný
щáстя *n* štěstí
ще - ještě
щéдрий - štědrý
щелена *f* čelist
щеня *n* štěně, štěňátko
щéпа *f* štěr
щербáтий - zubatý
щербіна *f* výlomek, uražený kus
щетіна *f* štětina
щіпці *pl* klíšťky
щірий - upřímný, srdečný
щірієть *f* upřímnost, srdečnost
щітка *f* kartáč
щіточка *f* štětička, kartáček
що - co
щоб - aby
щодéнный *m* deník
щодéнный - každodenní
щойно - teprve
щокá *f* tvář, líce
щорічний - každoroční
щось - něco, cosi
шúка *f* štika
щур *m* krysa, potkan

Ю

ювілбій *m* jubileum
юнак *m* mládenec, mladík
юрба *f* tlupa
Юрій *m* Jiří
юхта *f* juchta
юшка *f* polévka

Я

я - já
яблуко *n* jablko
яблуня *f* jabloň
ягня *n* jehně
ягода *f* jahoda
ячко *n* vajíčko
язік *m* jazyk
яйце *n* vejce
якийсь - nějaký
якість *f* - jakost
якось - nějak
яліна *f* jedle
яр *m* úžlabina, rokle
ярь *f* jaro
ярмарок *m* veletrh, výroční trh
ярмó *n* jařmo
ярок *m* rokle, roklina
ясла *pl* jesle
ясна *pl* dáseň
ясний - jasný, světlý
яструб *m* jestřáb
ячмінь *m* ječmen
ящик *m* krabice
ящірка *f* ještěrka
ящур *m* ještěr